

ZAKON O VAROVANJU KULTURNE DEDIŠČINE

I. POGLAVJE TEMELJNE DOLOČBE

1. oddelek Uvodne določbe

1. člen **(vsebina zakona)**

(1) Ta zakon ureja varovanje kulturne dediščine Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: dediščina), vlogo države, občin in drugih oseb javnega in zasebnega prava pri njenem varovanju ter pravice in obveznosti teh oseb z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine.

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L št. 255 z dne 30. 9. 2005, str. 22) v delu, ki se nanaša na priznavanje poklicnih kvalifikacij na področju varstva dediščine.

(3) Ta zakon za izvrševanje Uredbe Sveta (ES) št. 116/2009 z dne 18. decembra 2008 o izvozu predmetov kulturne dediščine (Kodificirana različica) (UL L št. 39 z dne 10. 2. 2009, str. 1) in Uredbe (EU) 2019/880 Evropskega parlamenta in sveta z dne 17. aprila 2019 o vnosu in uvozu predmetov kulturne dediščine (UL L št. 151 z dne 7. 6. 2019, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba EU 2019/880) določa omejitve, pristojni organ in kazni za kršitev uredbe.

(4) S tem zakonom zagotavlja Republika Slovenija tudi varovanje kulturne dediščine drugih držav, ki se začasno nahaja na ozemlju Republike Slovenije.

2. člen **(dediščina)**

(1) Dediščina so dobrine, podedovane iz preteklosti, ki imajo za prebivalke in prebivalce Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: prebivalci) poseben kulturni, zgodovinski, umetniški, znanstveni, estetski, etnološki, antropološki ali družbeni pomen in ki jih prebivalci prepoznajo kot odraz svojih nenehno razvijajočih se vrednot, prepričanj, znanj in tradicij.

(2) Dediščina vključuje vidike okolja, ki so rezultat vzajemnega delovanja med ljudmi in prostorom skozi čas.

(3) Dediščina vključuje tudi večvrstne vire in informacije, ustvarjene v digitalni obliki ali pretvorjene vanjo iz analognih virov, če ti viri in informacije obstajajo le v digitalni obliki (digitalna dediščina).

(4) Dediščina se deli na snovno in nesnovno dediščino. Snovno dediščino sestavljata premična in nepremična dediščina.

3. člen **(varovanje dediščine in ukrepi njenega varstva)**

(1) Varovanje dediščine zagotavlja nadaljnji obstoj in obogatitev dediščine ter njeno celostno ohranjanje.

(2) Varovanje dediščine temelji na skrbi za dediščino in sodelovanju s skupnostmi ter se zagotavlja predvsem z:

- vzdrževanjem, obnovo, prenovi, uporabo, oživljanjem, upravljanjem, zaščito in ohranjanjem dediščine,
- raziskovanjem in predstavljanjem dediščine ter izobraževanjem o dediščini in
- prenosom dediščine na prihodnje generacije.

(3) Ukrepi varstva dediščine (v nadaljnjem besedilu: ukrepi varstva) so pravni, upravni, organizacijski, finančni in drugi ukrepi države in občin, namenjeni varovanju dediščine. Posamezne ukrepe varstva lahko v skladu z določbami tega zakona izvajajo tudi drugi subjekti varstva.

4. člen **(izrazi)**

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. »arheološka najdba« je strokovno identificirana premična arheološka ostalina;
2. »arheološke ostaline« so vse stvari in vsakršni sledovi človekovega delovanja iz preteklih obdobij na površju, v zemlji in vodi:
  - katerih ohranitev in preučevanje prispevata k odkrivanju zgodovinskega razvoja človeštva in njegove povezanosti z naravnim in kulturnim okoljem,
  - za katere sta glavni vir informacij arheološko raziskovanje in odkritja in
  - za katere je mogoče domnevati, da so v zemlji ali vodi vsaj 100 let in da imajo lastnosti dediščine.

Arheološke ostaline so tudi stvari, povezane z grobišči, določenimi na podlagi predpisov o vojnih grobiščih, in z vojno, skupaj z arheološkim in naravnim kontekstom, ki so bile v zemlji ali vodi vsaj 50 let.

Strokovno identificirane arheološke ostaline so dediščina;

3. »arheološko najdišče« je kraj deponiranja in odkrivanja arheoloških ostalin;
4. »arhiv arheološke raziskave« je rezultat posamezne raziskave arheoloških ostalin oziroma arheološkega najdišča skupaj z vsemi arheološkimi najdbami, vzorci in celotno dokumentacijo, ki spremlja arheološko terensko delo in potersko delo;
5. »dokumentiranje« je zbiranje, urejanje in hranjenje podatkov o dediščini, njenih lastnostih, stanju, lokaciji, družbenem pomenu in drugih dejstvih, pomembnih za varovanje dediščine;
6. »dolžna skrbnost« je skrbnost, ki se izkazuje s preverjanjem izvora premičnin z vrednostmi dediščine na podlagi razpoložljivih podatkov iz javno dostopnih evidenc in registrov ter drugih javno dostopnih informacij na svetovnem spletu, pri strokovnih organizacijah in pri lastnikih;
7. »družbeni pomen« ali pomen dediščine za družbo je sklop vrednosti, ki jih ima dediščina za skupnost ter posameznice in posameznike (v nadaljnjem besedilu: posamezniki) zaradi svojih kulturnih, vzgojnih, razvojnih, znanstvenih, estetskih, verskih, simbolnih, identifikacijskih, povezovalnih in drugih potencialov;
8. »inventarizacija« je postopek vpisa predmeta ali enote premične dediščine v inventarno knjigo;
9. »inventarna knjiga« je trajna evidenca, iz katere je razviden celoten fond z osnovnimi podatki za vsak predmet ali enoto premične dediščine, ki je del zbirke muzeja;
10. »iznos oziroma vnos« je fizični prenos premične dediščine iz oziroma v Republiko Slovenijo v drugo državo članico Evropske unije ali iz oziroma v državo članico Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru;
11. »iskanje arheoloških ostalin« so dejanja na površju zemlje, pod njim ali v vodi, ki so opravljena z namenom, da se odkrijejo novi podatki o arheoloških ostalinah, in ki lahko vodijo v odkritje arheoloških najdišč in arheoloških najdb;
12. »izravnalni ukrep« je ukrep varstva, s katerimi se nadomesti ali omili izguba ali poškodovanje arheološke ostaline ali nepremične dediščine;

13. »izvoz oziroma uvoz« je postopek fizičnega prenosa premične dediščine iz oziroma v Republiko Slovenijo kot dela carinskega območja Skupnosti v oziroma iz tretje države, ki ni država članica Evropske unije ali Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru;
14. »konservatorski načrt« je elaborat, na podlagi katerega se v postopku graditve ohranja dediščina in usmerja njena prenova;
15. »kulturna dediščina druge države« so premičnine, ki jih je mogoče po predpisih države izvora uvrstiti med kulturno dediščino te države;
16. »kulturna krajina« je nepremična dediščina, ki je odprt prostor z naravnimi in ustvarjenimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in uporabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnost;
17. »mreža slovenskih muzejev« povezuje muzeje iz 126. člena tega zakona, ki izvajajo državno javno službo muzejev;
18. »muzealizacija« je proces, v katerem je predmet fizično in pomensko ločen od svojega izvirnega okolja in postane muzejski predmet. Proces vključuje muzejske postopke, kot so dokumentiranje, konserviranje-restavriranje, raziskovanje, interpretacija ter vključevanje v razstavní, izobraževalni ali digitalni kontekst;
19. »muzej« je stalna neprofitna organizacija, ki deluje v korist družbe, raziskuje, zbira, konservira-restavrira, interpretira in razstavlja snovno in nesnovno dediščino, ki je vključujoča, odprta in dostopna javnosti, in ki spodbuja izobraževanje, širjenje znanja, raznovrstnost in trajnostni razvoj v sodelovanju s skupnostmi;
20. »muzejsko gradivo« so predmeti, ki jih hrani muzej, z njimi povezana dokumentacija in knjižnično gradivo;
21. »muzejski predmet« je premična dediščina, vpisana v inventarno knjigo;
22. »muzejska zbirka« je zbirka muzejskih predmetov;
23. »nacionalno bogastvo« je premična dediščina, ki izpolnjuje pogoje iz prvega ali drugega odstavka 34. člena tega zakona;
24. »naselbinska dediščina« je nepremična dediščina, ki v naravi predstavlja mestno, trško ali vaško jedro, njegov del ali drugo območje poselitve;
25. »nedovoljen poseg« je vsak poseg, ki se izvaja v nasprotju s tem zakonom;
26. »nepremična dediščina« so nepremičnine ali njihovi deli z lastnostmi dediščine;
27. »nesnovna dediščina« je nesnovna dobrina iz drugega in tretjega odstavka 44. člena tega zakona;
28. »obnova« so različne vrste posegov, zlasti z vidika materialov in tehnologij, ki zagotavljajo obstoj dediščine ob hkratnem upoštevanju značilnosti, sestavin in značaja dediščine;
29. »ohranjanje« so dejavnosti, namenjene raziskovanju, spoznavanju in razumevanju dediščine, zagotavljanju ali povečanju njene zaščite, preprečevanju uničenja in podaljševanju njenega obstoja. Vključuje tudi dejavnosti, povezane z zagotavljanjem razvoja dediščine in prenašanjem med generacijami;
30. »oživljanje« so dejavnosti, ki omogočajo vključevanje dediščine v sodobno življenje, njeno trajnostno uporabo in uživanje v njej s ciljem doseči ustrezno uravnoteženost med varovanjem dediščine in razvojem;
31. »plan« je plan, program, prostorski načrt ali drug splošni akt, katerega izvedba ima vpliv na dediščino ali njeno varstvo;
32. »pooblaščen oseba« je uradna oseba pristojne organizacije ali druga oseba, pooblaščená za izvajanje ukrepov varstva po tem zakonu;
33. »poseg« so dela, dejavnosti in ravnanja iz 78. člena tega zakona;
34. »predhodna arheološka raziskava« je raziskava, s katero se zagotavlja preventivno varstvo arheoloških ostalin in odvráča oziroma zmanjšuje posege v prostor, če varstva arheoloških ostalin ni mogoče zagotoviti drugače, pa tudi njihova strokovna odstranitev;
35. »predmet ali zbirka posebnega pomena« je premična dediščina iz prvega odstavka 35. člena tega zakona;
36. »premična dediščina« so premičnine in zbirke premičnin z lastnostmi dediščine;

37. »prenova« je sklop različnih dejavnosti z gospodarskega, socialnega, tehničnega, prostorskega in kulturnega področja, s pomočjo katerih se ob ustreznih posegih zagotovita obstoj in oživljanje dediščine;
38. »pristojna organizacija« je subjekt, pristojen za izvajanje ukrepov varstva v skladu s tem zakonom. Če ni določeno drugače, se šteje kot pristojna organizacija:
  - za varstvo nepremične dediščine Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: zavod),
  - za varstvo premične dediščine muzeji iz 126. člena, ki izvajajo državno javno službo muzejev (v nadaljnjem besedilu: pristojni muzej) in
  - za varstvo nesnovne dediščine Koordinator varstva nesnovne dediščine (v nadaljnjem besedilu: koordinator).
39. »raziskava« so dejavnosti, ki v skladu z znanstvenimi in strokovnimi standardi, metodami in postopki obravnavajo dediščino, arheološke ostaline in druge stvari, za katere se domneva, da imajo lastnost dediščine, zaradi njihovega varstva, proučevanja ali strokovnega izobraževanja. Z raziskavami se pridobivajo predvsem nova znanja in podatki o pomenu, stanju in ogroženosti dediščine, o načinih življenja, kultur in skupnosti;
40. »register« je osrednja zbirka podatkov o dediščini, v katerega se vpisuje strokovno identificirana dediščina;
41. »spomenik« je nepremična dediščina, ki je razglašena za spomenik v skladu z 22., 24., 25 ali 26. členom tega zakona;
42. »spomeniško območje« je območje nepremične dediščine, ki je zaradi svojega družbenega pomena, skladne zasnove in topografske določljivosti zavarovano kot spomenik na podlagi tega zakona;
43. »strokovna identifikacija« je postopek vrednotenja določene arheološke ostaline, druge stvari ali nesnovne dobrine, za katero se domneva, da ima lastnosti dediščine in se zaključi z vpisom enote dediščine v register;
44. »upravljanje spomenika« obsega izvajanje nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bila dediščina razglašena za spomenik, predvsem vodenje in organiziranje vzdrževanja, uporabe in dostopnosti spomenika, predstavljanje spomenika javnosti in spremljanje stanja spomenika ter v primeru spomenika, ki je v lasti več oseb oziroma katerega dela upravlja več upravljavcev, tudi njihovo koordinacijo;
45. »uporaba« so stalne ali občasne dejavnosti, ki se opravljajo v dediščini, ob njej ali v povezavi z dediščino in pri tem vplivajo nanjo;
46. »varovane sestavine« so snovni ali nesnovni nosilci družbenega pomena (elementi, atributi, vidiki in pristopi), ki izražajo vrednosti dediščine in omogočajo njeno razumevanje ter ki se jih ohranja z ukrepi varstva;
47. »varstveni režim« so pravila, ki ob upoštevanju družbenega pomena dediščine in na podlagi njenega vrednotenja konkretizirajo omejitve lastninske pravice ter drugih upravičenj na snovni dediščini in določajo ukrepe varstva;
48. »varstveno območje dediščine« je območje iz prvega odstavka 29. člena tega zakona;
49. »varstvo« so ukrepi v skladu s tretjim odstavkom 3. člena;
50. »varovanje« so ravnanja z dediščino, ki z redno skrbjo in vključujočim pristopom omogočajo obstoj dediščine in njeno uporabo posamezniku, skupinam in skupnosti, in dejavnosti, ki so povezane s prenašanjem in negovanjem nesnovnih tradicij, izročil in znanj;
51. »vplivno območje« je širša okolica spomenika ali dediščine, ki je določena z zgodovinskega, funkcionalnega, prostorskega, simbolnega in socialnega vidika in znotraj katere morajo biti posegi v prostor in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju dediščine, ali v kateri se presojujejo vplivi na dediščino;
52. »vrednosti dediščine« izhajajo iz kulturnih, vzgojnih, razvojnih, znanstvenih, estetskih, verskih, simbolnih, identifikacijskih, povezovalnih in drugih pomenov ali potencialov dediščine in so razlog, zaradi katerega družba prepoznava dediščino kot tako pomembno, da jo je treba varovati za sedanje in prihodnje generacije. Dediščina ima lahko več vrednosti, ki se spreminjajo skozi čas in imajo drugačen pomen za različne skupnosti;

53. »vrednotenje« je postopek strokovnega prepoznavanja in določanja pomenov dediščine z namenom njenega varovanja;
54. »vzdrževanje« so dela, ki so namenjena ohranitvi obstoječega stanja dediščine in katerih cilj je preprečiti oziroma upočasniti slabšanje stanja dediščine zaradi različnih dejavnikov;
55. »zaščita« so ukrepi in dejavnosti za preprečevanje poškodb ali uničenja dediščine;
56. »zbirka« je skupina predmetov premične dediščine s sorodnimi lastnostmi dediščine, ki jih lahko povezuje skupen vsebinski, zgodovinski, kulturni, izvorni ali prostorski kontekst.

5. člen **(subsidiarna uporaba zakona)**

Glede vprašanj postopka, ki niso urejena s tem zakonom, se subsidiarno uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

2. oddelek Javni interes in javna korist

6. člen **(javni interes)**

(1) Javni interes na področju varovanja dediščine (v nadaljnjem besedilu: javni interes) je celostno ohranjanje dediščine za sedanje in prihodnje generacije.

(2) Javni interes se uresničuje zlasti z:

1. identificiranjem, dokumentiranjem, proučevanjem, raziskovanjem in interpretiranjem dediščine;
2. ohranjanjem in varovanjem dediščine ter preprečevanjem škodljivih vplivov nanjo;
3. omogočanjem dostopa do dediščine in do informacij o njej;
4. predstavljanjem dediščine javnosti in razvijanjem zavesti o vrednotah, povezanih z dediščino;
5. vključevanjem vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje;
6. spodbujanjem potenciala dediščine za trajnostni razvoj;
7. spodbujanjem kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih pomenov;
8. vključevanjem javnosti in skupnosti v varovanje dediščine.

(3) Država in občine uresničujejo javni interes z izvajanjem in podpiranjem ukrepov varstva in drugih aktivnosti, ki zasledujejo cilje tega zakona, ter opravljanjem javne službe varstva dediščine (v nadaljnjem besedilu: javna služba varstva). Pri uresničevanju javnega interesa država in občine sodelujejo z lastniki dediščine, drugimi subjekti varstva, nevladnimi organizacijami, civilno družbo, strokovnjaki na področju varovanja dediščine in drugimi pravnimi in fizičnimi osebami.

7. člen **(javna korist)**

(1) Za uresničitev javnega interesa in v skladu s previdnostnim načelom iz 14. člena tega zakona se lahko lastninska ali druga pravica na dediščini odvzame ali omeji v javno korist.

(2) Na podlagi tega zakona so predmet javne koristi za varovanje dediščine:

- spomeniki,
- varstvena območja dediščine,
- nacionalno bogastvo in
- arheološke ostaline.

(3) Šteje se, da je javna korist za odvzem ali omejitev lastninske ali druge pravice na stvari izkazana, kadar je to potrebno zaradi varovanja dediščine.

8. člen **(strategija varovanja dediščine)**

(1) Strategija varovanja kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: strategija) v skladu z javnim interesom določa cilje, usmeritve in ukrepe za zagotavljanje nadaljnega obstoja, izboljšanje stanja in obogatitve dediščine ter njeno ohranjanje, vzdrževanje, obnovo, prenavo, uporabo, upravljanje, oživljanje in zaščito na ozemlju Republike Slovenije.

(2) Ministrica oziroma minister, pristojen za dediščino, (v nadaljnjem besedilu: minister) sprejme strategijo po pridobitvi mnenja Sveta za kulturno dediščino (v nadaljnjem besedilu: svet).

(3) Strategija je lahko del nacionalnega programa za kulturo ali samostojen razvojni dokument Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada). Če je samostojen razvojni dokument vlade, se sprejema za obdobje najmanj štirih let, pri čemer vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje.

(4) Strategija je podlaga za pripravo dokumentov razvojnega načrtovanja in določanje politik na področju kulture, urejanja prostora, varstva okolja in narave, zaščite in reševanja v izrednih razmerah, graditve, stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, turizma, kmetijstva in gozdarstva, raziskovanja ter informacijske družbe, vzgoje, izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja ter drugih vsebinsko povezanih področjih.

(5) Minister lahko sprejme ločeno strategijo varovanja kulturne dediščine za posamezno zvrst dediščine, če oceni, da je to zaradi posebnosti njenega varovanja smotno.

3. oddelek
Javna služba

9. člen **(javna služba varstva)**

(1) Javna služba varstva obsega dejavnosti javne službe varstva nepremične, premične in nesnovne dediščine.

(2) V okviru javne službe varstva se zagotavlja tudi varstvo arheoloških ostalin.

(3) Dejavnost javne službe varstva opravljajo zavod, drugi državni zavodi s področja nepremične dediščine, državni in občinski muzeji ter muzeji s pooblastilom, Služba za premično dediščino in muzeje (v nadaljnjem besedilu: služba), koordinator in druge pravne in fizične osebe v skladu s tem zakonom.

(4) Natančen obseg izvajanja javne službe varstva v določenem obdobju se določi v sklepu ali pogodbi o financiranju v skladu z zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo, če ta zakon ne določa drugače.

10. člen **(nadzor nad izvajanjem javne službe varstva)**

(1) Nadzor nad izvajanjem javne službe varstva izvaja ministrstvo, pristojno za ohranjanje dediščine (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

(2) Kadar ministrstvo ugotovi, da izvajalec ne opravlja javne službe varstva v skladu s predpisi ali odločitvijo ministrstva, mu naloži odpravo pomanjkljivosti ali nepravilnosti in določi rok za izvedbo teh dejanj.

- (3) Če do izteka roka pomanjkljivosti ali nepravilnosti niso odpravljene, je to lahko razlog za:
- razrešitev poslovnega organa ali organa upravljanja izvajalca javne službe varstva, če je ustanovitelj izvajalca javne službe država ali občina, ali
  - odvzem pooblastila iz drugega odstavka 130. člena tega zakona.

(4) V dvomu, ali je konkretna naloga del izvajanja javne službe varstva, in v kompetenčnih sporih med izvajalci javne službe varstva odloči minister.

4. oddelek

Načela

11. člen (načelo skupne odgovornosti)

(1) Dediščina in z njo povezane kulturne dobrine so del globalnega bogastva in prispevajo k skupni identiteti človeštva. Dediščina je skupno dobro preteklih, sedanjih in prihodnjih generacij. Njeno uničenje ali poškodovanje vpliva na posameznike, skupine, skupnosti in družbo kot celoto.

(2) Varovanje dediščine je skupna odgovornost države, občin, lastnikov dediščine, nevladnih organizacij, civilne družbe, strokovnjakov s področja varovanja dediščine in drugih pravnih in fizičnih oseb.

12. člen (načelo medsebojnega spoštovanja)

(1) Varovanje dediščine temelji na priznavanju in spoštovanju raznolikosti kulturnih izrazov ter vključevanju različnih kultur, skupin in posameznikov, ne glede na njihove osebne okoliščine.

(2) Z varovanjem dediščine se razvija strpna in vključujoča družba, kar prispeva h kakovosti življenja, dobremu počutju in občutku za skupnost.

13. člen (načelo odpornosti in trajnostnega razvoja)

(1) Z varovanjem dediščine se zagotavlja odpornost družbe na gospodarske, socialne, podnebne in okoljske spremembe, geopolitične razmere ter na trajne strukturne spremembe v družbi.

(2) Varovanje dediščine je pomemben del trajnostnega upravljanja naravnih virov in rabe prostora ter lahko prispeva k obvladovanju podnebnih sprememb.

14. člen (previdnostno načelo)

(1) Varovanje dediščine temelji na zavedanju, da so lahko posegi vanjo nepovratni.

(2) Vsakdo se je dolžan vzdržati posegov, za katere domneva oziroma bi moral in mogel domnevati, da predstavljajo nevarnost za poškodovanje ali uničenje dediščine, arheoloških ostalin ali drugih stvari, za katere domneva oziroma bi moral in mogel domnevati, da imajo lastnost dediščine.

(3) Kadar je mogoče na podlagi razpoložljivih informacij utemeljeno domnevati, da grozi nevarnost za poškodovanje ali uničenje dediščine, arheoloških ostalin ali drugih stvari, za katere je mogoče domnevati, da imajo lastnost dediščine, pristojna organizacija ali minister sprejme ukrepe za obvladovanje tveganja za varstvo dediščine v skladu s tem zakonom.

15. člen **(načelo skrbnega ravnanja)**

(1) Lastniki, upravljavci in uporabniki z dediščino ravnavajo skrbno, spoštljivo, preudarno in ob upoštevanju različnih skupnosti, skupin in posameznikov ter družbenega pomena dediščine.

(2) Vsakdo je dolžan pristojno organizacijo obvestiti o obstoju stvari, za katero domneva, da ima lastnosti dediščine, in s stvarjo, za katero domneva, da ima lastnosti dediščine, ravnati v skladu s tem zakonom.

16. člen **(načelo omejitve pravic)**

(1) Pravice na dediščini se lahko omejijo le v javno korist, kadar je to potrebno za varovanje dediščine, ali s pravicami drugih.

(2) Lastninska pravica in druge pravice na dediščini se omejijo v najmanjšem možnem obsegu, ki je potreben za uresničevanje javnega interesa. Država, občine in drugi subjekti varstva izberejo tiste ukrepe, ki so ob doseganju enakih učinkov najmanj omejujoči za lastnike ter neposredne posestnike dediščine.

17. člen **(načelo dostopnosti)**

(1) Vsakdo ima pravico do dostopa do dediščine, njene trajnostne uporabe in sodelovanja pri njenem varovanju.

- (2) Pravica do dostopa iz prejšnjega odstavka se zagotavlja zlasti z:
- zagotavljanjem enakovrednega dostopa do dediščine vsem, ne glede na invalidnost, starost, gmotno stanje ali katerokoli drugo osebno okoliščino,
  - državno in lokalno javno službo varstva,
  - dostopom do digitalnih vsebin o dediščini,
  - izobraževanjem in programi usposabljanja na področju varovanja dediščine in
  - javno dostopnostjo informacij v zvezi z dediščino in zbirk podatkov iz drugega odstavka 156. člena tega zakona.

(3) Država in občine si z aktivnimi ukrepi varstva prizadevajo za zagotavljanje enakovrednih možnosti dostopa do dediščine za osebe iz prve alineje prejšnjega odstavka.

18. člen **(načelo transparentnosti)**

(1) Postopki varstva dediščine morajo biti dostopni, pregledni in razumljivi.

(2) Država, občine in drugi subjekti varstva omogočajo sodelovanje lastnikov, nevladnih organizacij, strokovnjakov s področja varovanja dediščine in drugih pravnih in fizičnih oseb v postopkih varstva dediščine v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi.

(3) Informacije o varstvu dediščine so javno dostopne v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja dostop do informacij javnega značaja.

19. člen
(načelo celostnega ohranjanja dediščine)

(1) Varovanje dediščine temelji na celovitem, sistematičnem, vključujočem in strokovno utemeljenem pristopu, ki zagotavlja celostno ohranjanje dediščine.

(2) Država zagotavlja celostno ohranjanje dediščine z izvajanjem strategije, javne službe varstva in z vključevanjem varovanja dediščine v druge strateške in razvojne politike na nacionalni in mednarodni ravni.

II. POGLAVJE
VZPOSTAVITEV VARSTVA DEDIŠČINE

1. oddelek
Nepremična dediščina

20. člen
(posebno varstvo nepremične dediščine)

(1) Posebno varstvo nepremične dediščine se vzpostavi na nepremični dediščini, vpisani v register, z razglasitvijo te dediščine za spomenik ali z določitvijo varstvenega območja dediščine.

(2) Nepremična dediščina, ki ne uživa posebnega varstva v skladu s tem oddelkom, uživa varstvo v skladu z drugimi določbami tega zakona.

1. pododdelek
Varstvo spomenika

21. člen
(spomenik)

(1) Nepremična dediščina se razglasi za spomenik, če:

- predstavlja izrazit dosežek ustvarjalnosti ali dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti,
- je pomemben del prostora ali kulturne dediščine Republike Slovenije ali njenih skupnosti ali
- predstavlja vir za razumevanje zgodovinskih procesov, pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo in prostorom.

(2) Nepremična dediščina iz prejšnjega odstavka se razglasi za spomenik državnega pomena, če je izjemnega pomena za državo, za spomenik lokalnega pomena pa, če je posebnega pomena za občino.

(3) Nepremična dediščina se lahko razglasi kot posamezni spomenik ali kot spomeniško območje. Kot posamezni spomenik se razglasi posamezna nepremičnina iz tretjega odstavka 160. člena tega zakona, kot spomeniško območje pa območje dediščine iz četrtega odstavka 160. člena tega zakona.

(4) Del spomenika je tudi njegova neposredna okolica ter pritikline, ki s spomenikom sestavljajo prostorsko, funkcionalno ali pomensko celoto. Pritikline postanejo del spomenika z razglasitvijo spomenika, če so vpisane v seznam pritiklin.

22. člen **(razglasitev spomenika)**

(1) Zavod pripravi predlog za razglasitev spomenika (v nadaljnjem besedilu: predlog za razglasitev), če oceni, da so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka prejšnjega člena. Zavod pripravi predlog za razglasitev v informacijskem sistemu kulturne dediščine.

(2) Vsakdo lahko na zavod naslovi pobudo za pripravo predloga za razglasitev. Pobuda se lahko vloži elektronsko v informacijskem sistemu kulturne dediščine, osebno ali po pošti. V primeru zavrnitve pobude zavod pobudnika seznani s svojo odločitvijo in z razlogi zanjo.

(3) V predlogu za razglasitev lahko zavod opredeli zlasti naslednje kategorije varstvenih režimov:

1. zahteve glede varovanja spomenika;
2. zahteve glede posegov;
3. ukrepe za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in za primer izrednega ali vojnega stanja (v nadaljnjem besedilu: izredne razmere);
4. omejitve pravnega prometa;
5. način upravljanja spomenika;
6. zahteve glede raziskovanja, proučevanja in dokumentiranja;
7. zahteve glede dostopnosti spomenika za javnost, zlasti časovne okvire njegove dostopnosti.

(4) Zavod s predlogom za razglasitev seznani lastnika dediščine, za katero je predlagano, da se razglasil za spomenik, in občino, na območju katere se ta dediščina nahaja. Lastnik in občina se lahko v osmih dneh izjavita o predlagani razglasitvi. Lastnik in občina lahko vložita svojo izjavo elektronsko v informacijskem sistemu kulturne dediščine, lastnik pa jo lahko vloži tudi osebno ali po pošti. Zavod se opredeli do mnenja in o tem obvesti lastnika oziroma občino preko informacijskega sistema kulturne dediščine, če je bila izjava vložena elektronsko, ali po pošti, če je bila izjava vložena osebno ali po pošti.

(5) Lastnika in občino se o pripravi predloga za razglasitev seznani po pošti ali z javnim naznanilom, če je ta način zaradi večjega števila, težke dosegljivosti ali neznanega naslova primernejši. Zavod lastnika in občino seznani, da so gradiva (razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografske priloge) dostopna v elektronski obliki v informacijskem sistemu kulturne dediščine in v fizični obliki na sedežu območne enote zavoda oziroma občine. Kadar se izvede javna obravnava, obveščanje lastnikov in občine v skladu s tem odstavkom ni potrebno.

(6) Zavod lahko pred pripravo predloga za razglasitev izvede javno obravnavo o razglasitvi spomenika, mora pa jo izvesti, če gre za razglasitev spomeniškega območja. O javni obravnavi se javnost obvesti z objavo datuma obravnave, načina dostopnosti gradiv, rokov za podajo mnenj in navedbo organa, ki mnenja sprejema. Obvestilo o obravnavi se objavi v informacijskem sistemu kulturne dediščine, na svetovnem spletu in na krajevno običajen način najmanj deset dni pred javno obravnavo. Lastnika in občino se o javni obravnavi obvešča v skladu s prejšnjim odstavkom. V času do javne obravnave so gradiva iz prejšnjega odstavka dostopna v elektronski obliki v informacijskem sistemu kulturne dediščine in v fizični obliki na sedežu območne enote zavoda oziroma občine.

(7) Na javni obravnavi se predstavijo razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija. Vsakdo ima možnost, da ustno ali pisno poda svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Pisno mnenje se lahko vloži v informacijskem sistemu kulturne dediščine oziroma po pošti do roka za podajo mnenj, navedenega v obvestilu o obravnavi, ali osebno na javni obravnavi. Zavod se mora do mnenj ustano ali pisno opredeliti.

(8) Postopek razglasitve spomenika lokalnega pomena na svojem območju vodi pristojni organ občine ob smiselni uporabi določb drugega do sedmega odstavka tega člena. Predlog za razglasitev spomenika lokalnega pomena pripravi zavod. Seznanitev lastnikov s predlogom za razglasitev spomenika lokalnega pomena oziroma javno obravnavo izvede pristojni organ občine ob sodelovanju zavoda. Občina lahko za seznanitev javnosti uporablja svoj informacijski sistem.

23. člen **(akt o razglasitvi)**

(1) Spomenik državnega pomena se razglasi z odlokom vlade, spomenik lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa občine (v nadaljnjem besedilu: akt o razglasitvi).

(2) Akt o razglasitvi vsebuje:

1. identifikacijo spomenika, vključno z določitvijo meje spomenika;
2. vrednosti, ki utemeljujejo razglasitev dediščine za spomenik;
3. varovane sestavine;
4. varstveni režim spomenika;
5. vplivno območje, kadar je to zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti spomenika potrebno, vključno z določitvijo meje vplivnega območja;
6. varstveni režim v vplivnem območju;
7. morebitno obveznost javne dostopnosti spomenika;
8. zahteve glede upravljanja ter morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja spomenika;
9. seznam pritiklin, ki so sestavni del spomenika.

(3) Meja spomenika in vplivnega območja se določi tako, da jo je mogoče grafično prikazati v katastru nepremičnin.

(4) Na podlagi akta o razglasitvi se pravni status spomenika in njegovega vplivnega območja, če je obveznost vpisa za vplivno območje določena z aktom o razglasitvi, zaznamuje v zemljiški knjigi kot zaznamba spomenika. Organ iz prvega odstavka pošlje akt o razglasitvi zemljiškoknjžnemu sodišču, ki v skladu z zakonom, ki ureja zemljiško knjigo, odloči o zaznambi spomenika.

(5) Zaznamba spomenika v zemljiški knjigi se ne izvede za spomeniška območja, razen v delih, ki obsegajo arheološka najdišča, ali v delih, kjer zahtevo za zaznambo določi akt o razglasitvi.

(6) Akt o razglasitvi se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije ali v uradnem glasilu občine.

24. člen **(razglasitev na podlagi dogovora)**

(1) V primeru obsežnejšega območja z razvojnimi problemi in izzivi, na katerem se nahaja dediščina, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, se lahko vlada in občina, na območju katere je dediščina, dogovorita za skupno varovanje dediščine z dogovorom. K dogovoru lahko pristopijo drugi subjekti varstva, ki imajo na območju pomembne razvojne naloge ali pristojnosti za izvajanje posameznih razvojnih politik.

(2) Dogovor obsega obveznosti in pravice podpisnikov glede varovanja dediščine, razvojnega načrtovanja, urejanja prostora in izvajanja mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija.

(3) Vlada na podlagi dogovora razglasi območje za spomenik državnega pomena za obdobje veljavnosti dogovora, vendar največ za pet let z možnostjo podaljšanja. Vlada lahko v soglasju s

podpisniki dogovora veljavnost dogovora podaljša, če ugotovi, da podpisniki dogovora izvajajo obveznosti, določene z dogovorom, vendar vsakič največ za pet let.

(4) Če podpisniki dogovora svojih obveznosti ne izpolnjujejo, vlada odloči o predčasnem prenehanju statusa spomenika.

25. člen **(enotno zavarovanje)**

(1) Območje, ki poleg tega, da se na njem nahaja dediščina, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, izpolnjuje tudi pogoje za ustanovitev širšega zavarovanega območja v skladu z zakonom, ki ureja ohranjanje narave, se lahko z istim aktom zavaruje kot spomenik po tem zakonu in kot širše zavarovano območje po zakonu, ki ureja ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: območje enotnega zavarovanja).

(2) Sklep o začetku postopka za enotno zavarovanje območja sprejme vlada na predlog ministra in ministra, pristojnega za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: minister za ohranjanje narave), v primeru, če se območji iz prejšnjega odstavka prostorsko prekrivata, varstvene in razvojne usmeritve pa so dopolnjujoče in v medsebojni povezavi učinkovitejše. Postopek priprave in razglasitve se izvede ob smiselni uporabi določb o razglasitvi spomenika po tem zakonu in določb o ustanovitvi območja enotnega zavarovanja po zakonu, ki ureja ohranjanje narave.

(3) Vlada sprejme akt o zavarovanju območja enotnega zavarovanja na predlog ministra in ministra za ohranjanje narave. Območje enotnega zavarovanja nosi naziv spomenik ali naziv katerega od širših zavarovanih območij po zakonu, ki ureja ohranjanje narave.

26. člen **(začasna razglasitev)**

(1) Minister sprejme odlok o začasni razglasitvi nepremične dediščine za spomenik državnega pomena (v nadaljnjem besedilu: odlok o začasni razglasitvi) na predlog zavoda, če:

- je mogoče utemeljeno sklepati, da so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, in
- obstaja nevarnost, da bo dediščina uničena ali bodo okrnjene njene lastnosti v prostoru.

(2) Zavod mora v predlogu utemeljiti izpolnjenost pogojev iz prejšnjega odstavka, predlagati varstveni režim v obsegu, ki omogoča najnujnejše varstvo spomenika, in vplivno območje ter varstveni režim v njem, ki še zagotavljata prostorsko celovitost spomenika.

(3) Odlok o začasni razglasitvi obsega varstveni režim in trajanje začasne razglasitve.

(4) Začasna razglasitev lahko traja največ eno leto, minister pa jo lahko v primeru utemeljenih razlogov podaljša največ še za eno leto.

(5) Minister z odlokom razveljavi začasno razglasitev, če prenehajo razlogi za začasno razglasitev pred iztekom njenega trajanja.

(6) V postopku odločanja o začasni razglasitvi se ne uporabljajo določbe o pripravi predloga za razglasitev, o obveščanju lastnikov in občine v postopku priprave in o javni obravnavi iz 22. člena tega zakona.

(7) Zavod mora hkrati s predlogom za začasno razglasitev začeti postopek priprave predloga za razglasitev. Nepravočasna priprava predloga za razglasitev ni razlog za podaljšanje začasne

razglasitve. Če se začasna razglasitev nanaša na območja, varovana ali zavarovana v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave, zavod o predlogu za začasno razglasitev obvesti ministra za ohranjanje narave.

(8) Minister lahko sprejme odlok o začasni razglasitvi tudi v primeru, če je zavod pripravil predlog za razglasitev za spomenik lokalnega pomena, pa predstavniški organ občine predloga za razglasitev v celoti ali v bistvenem delu ni upošteval.

(9) Kadar se začasna razglasitev nanaša na območje, varovano ali zavarovano v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave, minister o sprejemu odloka o začasni razglasitvi seznanj tudi ministra za ohranjanje narave.

(10) Odlok o začasni razglasitvi, njenem podaljšanju in razveljavitvi se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije ali v uradnem glasilu občine.

(11) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo za začasno razglasitev spomenika lokalnega pomena, ki jo sprejme občina za spomenik lokalnega pomena na svojem območju.

27. člen (dvakratna razglasitev)

Če je nepremična dediščina razglašena za spomenik državnega pomena in za spomenik lokalnega pomena, si varstveni režimi in drugi ukrepi varstva v obeh aktih o razglasitvi ne smejo nasprotovati. V primeru nasprotovanja v tem delu veljajo določbe akta o razglasitvi spomenika državnega pomena in ukrepi varstva, izdani na njegovi podlagi.

28. člen (prenehanje statusa spomenika)

(1) Status spomenika preneha, če nepremičnina ne izpolnjuje več pogojev iz prvega odstavka 21. člena tega zakona. O prenehanju statusa spomenika odloči organ, pristojen za razglasitev spomenika, po postopku, ki je predpisan za razglasitev spomenika. Organ pred sprejetjem akta o prenehanju statusa spomenika pridobi soglasje zavoda.

(2) Postopek prenehanja statusa spomenika začne organ po lastni presoji ali na predlog zavoda ali lastnika. Če poda predlog za prenehanje statusa spomenika zavod, se šteje, da je podano soglasje iz prejšnjega odstavka.

(3) Na podlagi akta o prenehanju statusa spomenika se izbriše zaznamba spomenika v zemljiški knjigi. Organ iz prvega odstavka tega člena pošlje akt o prenehanju statusa spomenika zemljiškooknjižnemu sodišču, ki v skladu z zakonom, ki ureja zemljiško knjigo, odloči o izbrisu zaznambe spomenika.

(4) Akt o prenehanju statusa spomenika se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije ali v uradnem glasilu občine.

2. pododdelek Varstvo varstvenih območij dediščine

29. člen (varstveno območje dediščine)

(1) Varstveno območje dediščine je območje, ki se določi z namenom celostnega ohranjanja nepremične dediščine, ki je zaradi svojih vrednosti in razvojnih potencialov pomemben del prostorskih ureditev.

(2) Merila za določitev varstvenih območji dediščine so predvsem:

- družbeni pomen dediščine,
- zgodovinski kontekst dediščine,
- morfološke značilnosti in topografska enovitost in
- značilnosti in vrednosti dediščine v prostoru.

(3) Vlada določi vrste varstvenih območij dediščine ter varstvenih usmeritev in predpiše podrobnejša merila za njihovo določitev.

(4) Kadar je nepremična dediščina na varstvenem območju dediščine razglašena za spomenik, veljajo v primeru nasprotja varstvenih režimov določbe akta o razglasitvi, če zagotavljajo višjo stopnjo varstva dediščine.

30. člen **(določitev varstvenega območja dediščine)**

(1) Zavod pripravi predlog za določitev varstvenega območja dediščine (v nadaljnjem besedilu: predlog za določitev) na podlagi podatkov iz registra in prikaza vrednotenja dediščine v prostoru. Zavod pripravi predlog za določitev v informacijskem sistemu kulturne dediščine.

(2) Ministrstvo pred sprejetjem akta o določitvi varstvenega območja dediščine (v nadaljnjem besedilu: akt o določitvi) omogoči vpogled v predlog za določitev in izvede javno predstavitev.

(3) Javnosti se omogoči dajanje predlogov in pripomb na objavljen predlog za določitev v roku, ki ni krajši od 30 dni. Predlogi in pripombe se lahko vložijo v informacijskem sistemu kulturne dediščine, osebno ali po pošti.

(4) Ministrstvo z javnim naznanilom v informacijskem sistemu kulturne dediščine in v svetovnem spletu določi kraj in čas za vpogled, rok za podajo predlogov in pripomb ter datum javne predstavitve. V času do roka za oddajo predlogov in pripomb je predlog za določitev dostopen v elektronski obliki v informacijskem sistemu kulturne dediščine in v fizični obliki na kraju in v času, ki je določen v javnem naznanilu.

(5) Ministrstvo s predlogom za določitev seznani občino, na območju katere je predvideno varstveno območje dediščine. Občina lahko poda mnenje k predvideni določitvi varstvenega območja dediščine v roku 30 dni.

(6) Ministrstvo se v sodelovanju z zavodom opredeli do predlogov in pripomb iz tretjega odstavka tega člena in mnenja iz prejšnjega odstavka. Opredelitev se v anonimizirani obliki objavi v informacijskem sistemu kulturne dediščine.

(7) Kadar se predvideno varstveno območje dediščine nanaša na območje, varovano ali zavarovano skladno s predpisi s področja ohranjanje narave, minister določi meje varstvenega območja dediščine in varstvene usmeritve v soglasju z ministrom za ohranjanje narave.

31. člen **(akt o določitvi)**

(1) Minister z aktom o določitvi določi varstvena območja dediščine in predpiše podrobnejše varstvene usmeritve v povezavi s posameznimi lastnostmi dediščine v varstvenem območju.

(2) Akt o določitvi vsebuje:

- identifikacijo varstvenega območja dediščine,
- vrsto varstvenega območja dediščine,
- cone znotraj varstvenega območja dediščine (v nadaljnjem besedilu: cona),
- varovane sestavine in podrobnejše varstvene usmeritve za cone, in
- določitev meje varstvenega območja dediščine in con.

(3) Varstveno območje dediščine in cone se določijo tako, da jih je mogoče grafično prikazati v katastru nepremičnin.

(4) Za izvedbo postopka določitve varstvenega območja dediščine in objavo gradiv iz drugega odstavka prejšnjega člena se uporablja informacijski sistem kulturne dediščine.

(5) Akt o določitvi se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije tako, da se v njem objavi tekstualni del, grafični del pa se objavi z navedbo identifikacijske številke, pod katero je akt o določitvi v celoti objavljen v informacijskem sistemu kulturne dediščine. Akt o določitvi se objavi v informacijskem sistemu kulturne dediščine hkrati z objavo v Uradnem listu Republike Slovenije.

32. člen

(sprememba ali ukinitve varstvenega območja dediščine)

(1) O spremembi ali ukinitvi varstvenega območja dediščine odloči minister po postopku, ki je predpisan za določitev varstvenega območja dediščine.

(2) Akt o spremembi ali ukinitvi varstvenega območja dediščine se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

2. oddelek

Premična dediščina

33. člen

(posebno varstvo premične dediščine)

(1) Posebno varstvo premične dediščine se vzpostavi s pridobitvijo statusa nacionalnega bogastva.

(2) Premična dediščina, ki ne uživa posebnega varstva kot nacionalno bogastvo, uživa varstvo v skladu z drugimi določbami tega zakona.

34. člen

(nacionalno bogastvo)

(1) Nacionalno bogastvo je premična dediščina, ki je:

- inventarizirana kot del zbirke muzeja, ki je vpisan v razvid muzejev,
- inventarizirana kot del zbirke javnega arhiva, javne knjižnice ali cerkve oziroma druge verske skupnosti,
- arheološka najdba,
- pritiklina spomenika iz četrtega odstavka 21. člena tega zakona ali
- predmet ali zbirka posebnega pomena.

(2) Premična arheološka ostalina, ki je bile nezakonito izkopana ali drugače nezakonito pridobljena na ozemlju Republike Slovenije ali ki je bila zakonito izkopana in nezakonito obdržana, se šteje za nacionalno bogastvo, dokler ni v postopku iz 41. člena ali 75. člena tega zakona ugotovljeno, da ne gre za arheološko najdbo ali da arheološka najdba ni last Republike Slovenije.

(3) Premična dediščina pridobi status nacionalnega bogastva na podlagi zakona.

35. člen **(predmet ali zbirka posebnega pomena)**

(1) Predmet ali zbirka posebnega pomena je premična dediščina, ki:

- ni vpisana v inventarno knjigo muzeja, vpisanega v razvid muzejev, javnega arhiva ali javne knjižnice in
- ima za Republiko Slovenijo družbeni pomen (v nadaljnjem besedilu: pogoj družbenega pomena).

(2) Premična dediščina pridobi status predmeta ali zbirke posebnega pomena z razglasitvijo.

(3) Šteje se, da je pogoj družbenega pomena izpolnjen, če premična dediščina izpolnjuje vsaj enega od naslednjih meril:

1. je delo pomembnega ustvarjalca oziroma ustvarjalke v Republiki Sloveniji;
2. je povezana s pomembnim dogodkom ali osebnostjo v zgodovini Republike Slovenije;
3. je pomembno vplivala na razvoj umetnosti, umetniških gibanj in umetniških praks v Republiki Sloveniji;
4. je povezana z lokacijo, nepremično ali naravno dediščino, pomembno za Republiko Slovenijo;
5. je predmet ali zbirka, ki ima poseben znanstveni, raziskovalni in izobraževalni pomen;
6. je predmet ali zbirka, ki simbolizira ali predstavlja nacionalno identiteto;
7. je predmet ali zbirka, ki je pomembna za način življenja in skupnosti;
8. je edini ali izjemno redek predmet določene zvrsti dediščine, kot so opredeljene v pravilniku iz četrtega odstavka 127. člena tega zakona.

(4) Ministrstvo začne postopek razglasitve premične dediščine za predmet ali zbirko posebnega pomena, če oceni, da je izpolnjen pogoj družbenega pomena. Vsakdo lahko na ministrstvo naslovi pobudo za razglasitev premične dediščine za predmet ali zbirko posebnega pomena. Pobuda se lahko vloži elektronsko, osebno ali po pošti.

(5) Ministrstvo pred razglasitvijo dediščine za predmet ali zbirko posebnega pomena pridobi soglasje lastnika dediščine. Lastnik se obvešča po pošti ali z javnim naznanilom, če je ta način zaradi težke dosegljivosti ali neznanega naslova primernejši.

(6) Minister odloči o razglasitvi dediščine za predmet ali zbirko posebnega pomena na podlagi mnenja službe, ki ga služba pripravi v sodelovanju s pristojnim muzejem.

(7) Predmet ali zbirka posebnega pomena se razglasi z odločbo ministra.

(8) Odločba o razglasitvi predmeta ali zbirke posebnega pomena vsebuje:

1. splošne podatke o predmetu ali zbirki;
2. podatke o lastniku;
3. utemeljitev izpolnjevanja pogoja kulturne vrednosti;
4. pristojni muzej;
5. omejitve razpolaganja;
6. podatke o morebitni javni dostopnosti predmeta ali zbirke;

7. prilogo z opisom in fotografijo predmeta ali zbirke.

(9) Status predmeta ali zbirke posebnega pomena preneha, če premožna dediščina ne izpolnjuje več pogoja družbenega pomena ali če je izvor premožne dediščine sporen. O prenehanju statusa predmeta ali zbirke posebnega pomena odloči minister po postopku, ki je predpisan za razglasitev predmeta ali zbirke posebnega pomena.

(10) Vsakokratni lastnik mora o spremembi lastništva predmeta ali zbirke posebnega pomena obvestiti ministrstvo.

36. člen (inventarizacija)

(1) Muzej lahko vpiše v inventarno knjigo kot muzejski predmet oziroma muzejsko zbirko premožno dediščino, ki:

- je v lasti ustanovitelja muzeja;
- ni vpisana v inventarno knjigo drugega muzeja, ki je vpisan v razvid muzejev, javnega arhiva ali javne knjižnice in
- izpolnjuje pogoj družbenega pomena.

(2) Ne glede na prvo alinejo prejšnjega odstavka lahko muzej vpiše v inventarno knjigo tudi arheološko najdbo v lasti Republike Slovenije, za hrambo katere je pristojen.

(3) Ne glede na tretjo alinejo prvega odstavka tega člena lahko muzej vpiše v inventarno knjigo tudi premožno dediščino, ki ima poseben družbeni pomen za občino ali širše lokalno okolje.

(4) Predmet lahko muzej izpiše iz inventarne knjige muzeja na podlagi pravnomočne sodne ali inšpekcijske odločbe ali če ugotovi, da je izvor premožne dediščine sporen ali da ne izpolnjuje pogojev iz druge in tretje alineje prvega odstavka ali tretjega odstavka tega člena.

(5) Postopek vpisa in izpisa premožne dediščine iz inventarne knjige muzeja podrobneje določi minister.

3. oddelek Arheološke ostaline

37. člen (varstvo arheoloških ostalin)

Arheološke ostaline uživajo varstvo na podlagi zakona.

1. pododdelek Odkritje, dostop in iskanje

38. člen (odkritje arheološke ostaline)

(1) Kdor odkrije na površju, v zemlji ali vodi arheološko ostalino, mora poskrbeti, da ostane ta nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot jo je odkril. O odkritju mora najpozneje naslednji delovni dan obvestiti zavod ali muzej, ki o tem nemudoma obvesti zavod. Dolžnost obvestila o odkritju imajo najditelj, lastnik zemljišča, drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali posestnik zemljišča, v primeru graditve objekta pa tudi investitor in odgovorni vodja del.

(2) V kraj odkritja lahko v sedmih dneh po obvestilu iz prejšnjega odstavka posega le pooblaščen oseba zavoda, razen če pooblaščen oseba zavoda odloči drugače ali če obstaja nevarnost za zdravje in življenje ljudi ali za obstoj arheološke ostaline.

(3) Pooblaščen oseba zavoda postopa v skladu s 41. členom tega zakona, če gre za premično arheološko ostalino, in v skladu s 43. členom tega zakona, če gre za arheološko najdišče.

(4) Določbe tega člena se ne uporabljajo, če je arheološka ostalina odkrita v okviru izvajajoče se raziskave arheološke ostaline.

39. člen **(dostop do arheoloških ostalin za potrebe varstva)**

(1) Lastnik in posestnik nepremičnine morata zaradi varstva arheoloških ostalin pri izvedbi zemeljskih del dopustiti dostop pooblaščen osebe zavoda na neograjeno zemljišče, po predhodnem obvestilu lastniku oziroma posestniku pa tudi na ograjeno zemljišče in v objekte, razen v stanovanjske prostore, ne glede na to, ali so arheološke ostaline najdene ali ne.

(2) Če lastnik, posestnik ali druga oseba z upiranjem ali grožnjami ne dovoli dostopa iz prejšnjega odstavka ali če je mogoče utemeljeno pričakovati tovrstno upiranje ali grožnje, ima pooblaščen oseba zavoda pravico izvesti te aktivnosti ob pomoči policije. Policija nudi pomoč v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije.

(3) Lastnik ali posestnik, ki so se mu zaradi zagotovitve varstva po prvem odstavku tega člena poslabšali pogoji za gospodarsko izkoriščanje nepremičnine, je upravičen do nadomestila iz 147. člena tega zakona.

(4) Lastnik in posestnik imata pravico do odškodnine za škodo, povzročeno z aktivnostmi iz prvega odstavka tega člena.

40. člen **(iskanje arheoloških ostalin)**

(1) Iskanje arheoloških ostalin in uporaba iskalnikov kovin in drugih tehničnih sredstev za te namene sta dopustna samo na območjih, ki ne uživajo posebnega varstva iz 20. člena tega zakona ali niso arheološko najdišče, vpisano v register, in s predhodnim dovoljenjem zavoda. Zavod izda dovoljenje osebi, ki je strokovno usposobljena za iskanje arheoloških ostalin.

(2) Prodajalci so dolžni kupce iskalnikov kovin seznaniti, da je prepovedana njihova uporaba z namenom pridobivanja arheoloških ostalin.

(3) Minister predpiše podrobnejše pogoje za izvajanje dejavnosti iz prvega odstavka tega člena.

2. pododdelek **Varstvo arheoloških najdb**

41. člen **(odločba o arheološki najdbi)**

(1) Pooblaščen oseba zavoda v roku iz drugega odstavka 38. člena tega zakona prouči, ali gre pri odkriti premični arheološki ostalini za dediščino.

(2) Pooblaščen oseb zavoda ima pravico vzeti odkrito premočnino za potrebe oprave predhodne arheološke raziskave. Če se izkaže, da ne gre za dediščino, zavod odvzeto premočnino po opravljeni predhodni arheološki raziskavi vrne najditelju in izda potrdilo, da premočnina ni dediščina.

(3) Zavod izda najditelju, lastniku zemljišča in osebi, ki je o odkritju obvestila zavod, odločbo o tem, da je premočnina arheološka najdba, če pooblaščen oseb v postopku predhodne arheološke raziskave ugotovi, da premočnina izpolnjuje pogoje iz prve, druge in tretje alineje 2. točke 4. člena tega zakona in ima premočnina lastnosti dediščine.

(4) Pooblaščen oseb zavoda lahko podaljša rok iz drugega odstavka 38. člena tega zakona še za največ sedem dni, če predhodne arheološke raziskave v prvotnem roku ni bilo mogoče opraviti iz objektivnih razlogov.

(5) Pritožba zoper odločbo iz tretjega odstavka tega člena ne zadrži predaje arheološke najdbe pristojnemu muzeju.

42. člen **(nagrada naključnemu najditelju arheološke najdbe)**

(1) Naključni najditelj arheološke najdbe, ki je ravnal v skladu s prvim odstavkom 41. člena tega zakona, lahko pridobi nagrado. Višina nagrade ne sme presegati vrednosti odkritja.

(2) Na predlog najditelja ali pristojnega muzeja, ki mu je bila arheološka najdba predana, ministrstvo izvede postopek odločanja o upravičenosti do nagrade in njeni višini. V postopku ministrstvo ugotovi pomen arheološke najdbe in višino nagrade na podlagi vrednotenja pristojnega muzeja. Zoper odločitev ministrstva lahko najditelj vložijo tožbo pri upravnem sodišču.

3. pododdelek Varstvo arheoloških najdišč

43. člen **(odločba o arheološkem najdišču)**

(1) Če pooblaščen oseb zavoda utemeljeno domneva, da so na določenem zemljišču arheološke ostaline, in grozi nevarnost za njihovo poškodovanje ali uničenje, lahko zavod to zemljišče določi za arheološko najdišče, dokler ne opravi predhodne arheološke raziskave. V primeru odkritja iz prvega odstavka 38. člena tega zakona je treba izdati odločbo v roku iz drugega odstavka navedenega člena oziroma četrtega odstavka 41. člena tega zakona.

(2) Z odločbo o arheološkem najdišču se določijo območje najdišča, vrsta in obseg predhodne arheološke raziskave, lahko pa se omeji ali prepove gospodarska in druga raba zemljišča, ki ogroža obstoj arheoloških ostalin.

(3) Odločba o arheološkem najdišču je veljavna največ šest mesecev.

(4) Pritožba zoper odločbo o arheološkem najdišču ne zadrži izvršitve.

(5) Rok za opravo predhodne arheološke raziskave na zemljišču, za katero ima investitor pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje za pripravljala dela ali za gradnjo objekta ali drugega posega v prostor, je največ 60 dni od izdaje odločbe. Z dovoljenjem lastnika zemljišča se lahko določi daljši rok.

(6) Minister lahko na predlog zavoda rok iz prejšnjega odstavka podaljša na največ 90 dni, če predhodne arheološke raziskave v prvotnem roku iz utemeljenih razlogov, ki niso na strani zavoda, ni bilo mogoče opraviti.

(7) Kot utemeljeni razlogi se štejejo predvsem obseg in težavnost izvedbe predhodne arheološke raziskave, vremenske razmere in drugi nepričakovani zunanji vzroki oziroma izjemne okoliščine.

4. oddelek Nesnovna dediščina

44. člen **(varstvo nesnovne dediščine)**

(1) Varstvo nesnovne dediščine se vzpostavi z vpisom nesnovne dediščine v register (v nadaljnjem besedilu: enota nesnovne dediščine).

(2) V register se vpišejo prakse, predstavitve, izrazi, znanja in veščine, ki jih skupnosti, skupine in posamezniki (v nadaljnjem besedilu: nosilci) prenašajo iz roda v rod in jih nenehno prakticirajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino, skupaj z njimi povezanimi premičninami (instrumenti, orodja, predmeti, izdelki in artefakti) ter kulturnimi prostori, kjer se ta dediščina izvaja ali izraža.

(3) V register se lahko vpišejo tudi prakse, predstavitve, izrazi, znanja in veščine, za katere je prenos iz roda v rod zmanjšan do te mere, da je ogrožen obstoj te nesnovne dediščine.

(4) Kot nesnovna dediščina se štejejo zlasti:

- ustna izročila in izrazi, vključno z jezikom,
- izvedbe, uprizoritve in predstavitve,
- družbene prakse, rituali in praznovanja,
- znanja in prakse o naravi in svetu in
- tradicionalna obrtna znanja, spretnosti in veščine.

(5) Za vpis v register mora nesnovna dediščina izpolnjevati predvsem naslednja merila:

1. je pomemben del življenja na ozemlju Republike Slovenije ali lokalnih skupnosti;
2. predstavlja vir za razumevanje zgodovinskih procesov, pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo in prostorom;
3. predstavlja izrazit dosežek ustvarjalnosti ali dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti;
4. se izvaja v njej primarnem času in prostoru;
5. se izvaja ob spoštovanju etičnih načel;
6. je s strani prebivalcev prepoznana kot skupna nesnovna dediščina, trajno pomembna za lokalno skupnost ali širše območje;
7. je dostopna in predstavljena javnosti.

(6) Koordinator lahko oblikuje podrobnejša merila za vpis nesnovne dediščine v register.

45. člen **(vpis nesnovne dediščine v register nesnovne dediščine)**

(1) Koordinator pripravi predlog za vpis enote nesnovne dediščine v register (v nadaljnjem besedilu: predlog za vpis), če oceni, da so izpolnjeni pogoji iz drugega ali tretjega odstavka prejšnjega člena. Koordinator pripravi predlog za vpis v informacijskem sistemu kulturne dediščine.

(2) Vsakdo lahko na koordinatorja naslovi pobudo za pripravo predloga za vpis. Pobuda se lahko vloži elektronsko v informacijskem sistemu kulturne dediščine, osebno ali po pošti.

(3) V predlogu za vpis lahko koordinator poleg varstvenih usmeritev iz 46. člena tega zakona predlaga tudi dodatne varstvene usmeritve.

(4) Koordinator lahko v predlogu za vpis predlaga, da se istočasno z vpisom nesnovne dediščine v register v njem evidentira nosilca (v nadaljnjem besedilu: evidentiranje nosilca), ki izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 47. člena tega zakona.

(5) Vpis enote nesnovne dediščine in evidentiranje nosilca v registru izvede ministrstvo.

46. člen **(varstvene usmeritve za nesnovno dediščino)**

(1) Varstvene usmeritve za nesnovno dediščino obsegajo ukrepe za zagotovitev obstoja in izboljševanja stanja nesnovne dediščine in delovanje njenega podpornega okolja.

(2) Ukrepi iz prejšnjega odstavka vključujejo prepoznavanje, dokumentiranje, raziskovanje, spodbujanje razvoja in nadgradnje, prenašanje in oživitev različnih vidikov nesnovne dediščine.

(3) Varstvene usmeritve za nesnovno dediščino upoštevajo z nesnovno dediščino povezane premičnine in kulturne prostore, namenjene izvajanju ali izražanju te dediščine, ter morebitne avtorske in sorodne pravice, izhajajoče iz nesnovne dediščine.

47. člen **(evidentiranje nosilca)**

(1) Koordinator pripravi predlog za evidentiranje nosilca, če oceni, da so izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka tega člena. Koordinator pripravi predlog za evidentiranje nosilca v informacijskem sistemu kulturne dediščine.

(2) Vsakdo lahko na koordinatorja naslovi pobudo za pripravo predloga za evidentiranje nosilca. Pobuda se lahko vloži elektronsko v informacijskem sistemu kulturne dediščine, osebno ali po pošti.

(3) Kot nosilca nesnovne dediščine se lahko evidentira posameznika, skupino ali skupnost, ki prakticira nesnovno dediščino kot odziv na svoje okolje, jo formalno in neformalno prenaša skupnosti ter se aktivno vključuje v njeno varovanje.

(4) Ministrstvo evidentira nosilca na predlog koordinatorja po pridobitvi soglasja nosilca za evidentiranje. Ministrstvo nosilca o evidentiranju obvesti.

48. člen **(seznam dobrih praks)**

(1) Ministrstvo za promocijo programov, projektov in dejavnosti, ki zagotavljajo obstoj in izboljševanje stanja nesnovne dediščine, vzpostavi seznam dobrih praks. Seznam dobrih praks je namenjen deljenju dobrih izkušenj, pristopov in primerov varovanja nesnovne dediščine.

(2) Na seznam dobrih praks se na predlog koordinatorja vpisujejo programi, projekti in dejavnosti ter evidentirajo njihovi izvajalci (v nadaljnjem besedilu: izvajalec dobre prakse), ki:

- zagotavljajo obstoj oziroma izboljševanje stanja nesnovne dediščine,
- zagotavljajo spoštovanje nesnovne dediščine in nosilcev in

- spodbujajo zavedanje o pomembnosti nesnovne dediščine na lokalni in državni ravni.
- (3) Ministrstvo izvajalca dobre prakse evidentira na seznamu dobrih praks, če ta s tem soglaša.
- (4) Glede vprašanj, ki jih ta člen ne ureja, se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o vpisu nesnovne dediščine v register oziroma evidentiranju nosilca.

III. POGLAVJE VARSTVO DEDIŠČINE V PLANIH

49. člen **(varstvo dediščine v planih)**

(1) Pripravlavec plana je dolžan pri pripravi plana upoštevati varstvo dediščine in vanj vključevati ukrepe varstva.

- (2) Varstvo dediščine se v postopkih priprave in sprejemanja plana zagotavlja:
- z upoštevanjem aktov o razglasitvi, aktov o določitvi in rezultatov raziskav arheoloških ostalin,
  - s presojo vplivov na dediščino najmanj v obsegu dediščine iz prejšnje alineje v okviru presojanja vplivov na podlagi predpisov o varstvu okolja in urejanju prostora ter mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija, (v nadaljnjem besedilu: presoja vplivov na dediščino),
  - z upoštevanjem smernic in mnenj v postopku priprave prostorskih aktov in
  - z upoštevanjem strokovnih podlag.

(3) Presoja vplivov na dediščino se izvede tudi, če v območju plana ni spomenikov ali varstvenih območij dediščine, vendar se pričakuje posreden ali neposreden vpliv na dediščino ali arheološke ostaline.

(4) Ministrstvo je nosilec urejanja prostora za področje varstva dediščine v postopkih prostorskega načrtovanja in presoje vplivov na okolje, skladno s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in urejanje prostora.

50. člen **(smernice in mnenja)**

(1) S smernicami se podajo splošne in podrobnejše usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo dediščine v prostorskem aktu.

(2) Splošni del smernic za varstvo dediščine v prostorskih aktih (v nadaljnjem besedilu: splošne smernice) pripravi ministrstvo na podlagi strategije, prikaza vrednotenja dediščine v prostoru in drugih podatkov iz informacijskega sistema kulturne dediščine. Splošne smernice se lahko pripravijo po vrstah prostorskih aktov.

- (3) Splošne smernice obsegajo predvsem:
- usmeritve za celostno ohranjanje dediščine,
  - predloge rešitev in ukrepov varstva,
  - usmeritve za izdelavo strokovnih podlag iz 51. člena tega zakona in
  - usmeritve za presojo vplivov na dediščino in arheološke ostaline.

(4) Splošne smernice so objavljene na spletni strani ministrstva in so del državnega prostorskega reda v skladu s predpisi o urejanju prostora.

(5) Za pripravo prostorskega akta mora pripravljavec prostorskega akta pridobiti podrobnejši del smernic (v nadaljnjem besedilu: podrobnejše smernice), v katerem se določijo podrobnejše usmeritve, izhodišča in pogoji za načrtovanje. Obseg in vsebina podrobnejših smernic je prilagojena vrsti prostorskega akta, fazi postopka priprave prostorskega akta in natančnosti podatkov o prostorskem aktu.

(6) Prostorske ureditve v vplivnem območju dediščine morajo biti prilagojene prostorskim možnostim tako, da družbeni pomen in lastnosti dediščine v prostoru niso okrnjeni.

(7) Če je za prostorski akt treba izvesti presojo vplivov na dediščino, podrobnejše smernice opredelijo tudi usmeritve za izvedbo te presoje, vključno z opredelitvijo območja in metodologijo te presoje.

(8) Če obstoječi podatki ne omogočajo presoje vplivov na arheološke ostaline ali če ti podatki niso dovolj natančni, se s smernicami lahko opredelijo tudi predhodne arheološke raziskave, s katerimi se zagotovijo dodatni podatki za izvedbo presoje vplivov na arheološke ostaline.

(9) Pred sprejetjem prostorskega akta je treba pridobiti mnenje ministrstva, s katerim se ugotovi sprejemljivost predlaganih rešitev prostorskega akta z vidika varstva dediščine.

(10) V primeru negativnega mnenja ministrstvo obrazloži razloge in napoti pripravljavca prostorskega akta, da napravi določene spremembe in dopolnitve.

51. člen

(strokovne podlage za varstvo dediščine v prostoru)

(1) V postopku prostorskega načrtovanja se za zagotavljanje varstva dediščine in usmerjanja razvoja lahko pripravijo strokovne podlage. Pripravijo se v obsegu, vsebini in obliki, ki ustreza zahtevnosti načrtovanih posegov.

(2) Pri pripravi strokovnih podlag se uporabijo zlasti podatki iz registra, prikaza vrednotenja dediščine v prostoru, podatki že izvedenih raziskav ter drugi relevantni podatki. Uporabijo se lahko tudi že izdelane strokovne podlage, če se dejansko stanje ni bistveno spremenilo.

(3) Kot strokovne podlage štejejo zlasti:

- poročilo o raziskavah,
- strokovna izhodišča iz 52. člena tega zakona,
- konservatorski načrt za prenovo iz 53. člena tega zakona,
- konservatorski načrt,
- poročilo o vplivih na dediščino in
- drugi dokumenti, ki obravnavajo dediščino ali vplivajo na njeno varstvo.

(4) Kot strokovna podlaga šteje tudi zaključno poročilo projektne natečaja ali ene od alternativnih oblik natečaja v skladu s predpisi, ki urejajo strokovne podlage za iskanje urbanističnih, arhitekturnih ali krajinskih rešitev v postopku prostorskega načrtovanja.

(5) Presojo kakovosti in ustreznosti strokovne podlage opravi zavod.

52. člen

(strokovna izhodišča za vrednotenje dediščine v prostoru)

(1) Če za območje določenega plana ne obstaja prikaz vrednotenja dediščine v prostoru ali če ta ni dovolj podroben, lahko zavod pripravi strokovna izhodišča z opredelitvijo družbenega pomena, varovanih sestavin, omejitev in predlogov glede prostorskega razvoja dediščine.

(2) Strokovna izhodišča lahko vsebujejo tudi druge podatke in usmeritve, ki so pomembni za celostno ohranjanje dediščine.

(3) Ministrstvo kot del informacijskega sistema kulturne dediščine vodi prikaz vrednotenja dediščine v prostoru za celotno ozemlje Republike Slovenije.

53. člen **(konservatorski načrt za prenovo)**

(1) Konservatorski načrt za prenovo je strokovna podlaga namenjena načrtovanju prenove območja naselbinske dediščine ali kulturne krajine s ciljem ohranjanja varovanih sestavin in usmerjanja prenove. Pripravi se za celotno območje dediščine ali za bistveni del tega območja.

(2) S konservatorskim načrtom za prenovo se opredelijo predvsem prostorske značilnosti območja, stopnje vrednosti posameznih delov, ocena stanja, zasnova, oblikovanost in druge značilnosti območja ter prikaz razvojnega potenciala območja z umeritvami za varovanje dediščine.

54. člen **(presoja vplivov na svetovno dediščino)**

(1) Zaradi posebnega varstva dediščine, ki je vpisana na Seznam svetovne dediščine ali Seznam svetovne dediščine v nevarnosti iz 11. člena Konvencije o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Uradni list SFRJ – MP, št. 56/74) (v nadaljnjem besedilu: svetovna dediščina), je treba v postopku priprave plana ali graditve, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na svetovno dediščino, njeno vplivno območje ali njeno širše vplivno območje, pred odobritvijo posega izvesti presojo vplivov na dediščino, tudi v primeru, da predlagan poseg ne presega mejne vrednosti praga, za katerega je po predpisih o varstvu okolja potrebno izvesti presojo vplivov na okolje.

(2) Pri presoji vplivov iz prejšnjega odstavka se ob upoštevanju smernic in metodologije za presojo vplivov na svetovno dediščino opredeli razvojne možnosti ter pričakovane pozitivne in negativne vplive na svetovno dediščino, preuči alternativne možnosti in njihove vplive ter določi omilitvene ukrepe, ki jih je treba upoštevati pri izvedbi posega v prostor ali graditve z namenom ohranjanja izjemne univerzalne vrednosti svetovne dediščine.

(3) Minister določi podrobnejši postopek izvedbe presoje vplivov na svetovno dediščino.

IV. POGLAVJE **VARSTVO DEDIŠČINE V IZREDNIH RAZMERAH**

55. člen **(ravnanje v izrednih razmerah)**

V izrednih razmerah izvajajo subjekti varstva ukrepe varstva za zaščito dediščine, zmanjševanje škode na dediščini ter preprečevanje protipravne prilastitve dediščine in drugih ravnanj in pojavov, katerih temeljni cilj oziroma posledica je lahko uničenje ali poškodovanje dediščine.

56. člen **(preventivni ukrepi za varstvo dediščine)**

(1) Z namenom boljšega obvladovanja tveganj, zmanjšanja ranljivosti ter omejevanja škode na dediščini v primeru izrednih razmer, subjekti varstva iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona predhodno načrtujejo in izvajajo preventivne ukrepe varstva (v nadaljnjem besedilu: preventivni ukrepi za varstvo dediščine).

(2) Preventivni ukrepi za varstvo dediščine vključujejo zlasti ukrepe organizacijske, kadrovske, finančne in gradbeno-tehnične narave.

(3) Preventivni ukrepi za varstvo dediščine se načrtujejo in izvajajo v okviru javne službe varstva. Pri načrtovanju in izvajanju preventivnih ukrepov sodelujejo tudi drugi pristojni državni organi in občine ter sile za zaščito, reševanje in pomoč v skladu z zakonom, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, in zakonom, ki ureja obrambo.

57. člen **(posebni začasni ukrepi za varstvo dediščine)**

(1) Če je mogoče na podlagi informacij iz drugega odstavka tega člena utemeljeno sklepati, da obstaja nevarnost za namerno uničenje ali nedovoljeno odtujitev dediščine, lahko minister s sklepom odredi posebne začasne ukrepe varstva za zaščito dediščine v izrednih razmerah (v nadaljnjem besedilu: posebni začasni ukrepi). Posebni začasni ukrepi se lahko nanašajo tudi na zaščito objektov, v katerih se hrani dediščina.

(2) Minister sprejeme odločitev o odreditvi posebnih začasnih ukrepov na podlagi informacij o varnostnem tveganju pristojnih varnostnih in obveščevalnih služb ter informacij, ki jih ministru posredujejo subjekti varstva iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona.

(3) Posebni začasni ukrepi so:

- omejitev ali prepoved dostopa ali gibanja na območju spomenika, vplivnega območja spomenika in arheološkega najdišča, vpisanega v register, ali na območju, na katerem se hrani ali nahaja nacionalno bogastvo,
- izročitev nacionalnega bogastva v hrambo pristojnemu muzeju za čas trajanja nevarnosti,
- posebna zaščita poškodovane nepremične dediščine ali njenih delov,
- premestitev nacionalnega bogastva na varno lokacijo in
- drugi ukrepi, s katerimi se zmanjša ali prepreči možnost za poškodovanje ali uničenje dediščine zaradi izrednih razmer in s katerimi se ne posega v pravice ali določa obveznosti pravnih in fizičnih oseb.

(4) Minister lahko odredi samo tiste posebne začasne ukrepe, ki so nujno potrebni, da se prepreči ali zmanjša nevarnost za nastanek škode iz prvega odstavka tega člena.

(5) Minister v sklepu določi:

- obseg in vrste posebnih začasnih ukrepov,
- dediščino, na katero se posebni začasni ukrepi nanašajo,
- območja, za katera velja omejitev ali prepoved iz prve alineje tretjega odstavka tega člena, in
- čas veljavnosti sklepa, ki ne sme presegati 30 dni.

(6) Sklep o določitvi posebnih začasnih ukrepov se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

58. člen **(odprava posledic izrednih razmer na dediščini)**

(1) Za odpravo posledic škode na dediščini zaradi izrednih razmer se lahko namenijo sredstva iz državnega proračuna, če ukrepi odprave posledic naravnih nesreč na dediščini niso financirani iz javnih sredstev v skladu s predpisi, ki urejajo odpravo posledic škode zaradi izrednih razmer.

(2) Sredstva iz prejšnjega odstavka se dodeljujejo na podlagi načrta odprave posledic škode, ki ga sprejme minister. Minister sprejme načrt odprave posledic škode na podlagi informacij o obsegu škode in načinu njene odprave, ki jih ministru posredujejo subjekti varstva iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona.

(3) Z načrtom odprave posledic škode se določijo ukrepi za odpravo posledic škode na dediščini zaradi izrednih razmer in oceni višina potrebnih sredstev po posameznih ukrepih. Strošek odprave posledic vključuje tudi sredstva, ki so potrebna za izvedbo strokovnega nadzora nad izvedenimi ukrepi.

(4) Strokovni nadzor nad izvedenimi ukrepi za odpravo posledic škode zaradi izrednih razmer na nepremični dediščini izvaja zavod, na premični dediščini pa služba. Služba sodeluje pri izvajanju strokovnega nadzora nad izvedenimi ukrepi za odpravo posledic škode zaradi izrednih razmer na arhivskem gradivu z Arhivom Republike Slovenije, na knjižničnem gradivu pa z NUK.

(5) Glede vprašanj, ki jih ta člen ne ureja, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja odpravo posledic naravnih nesreč.

(6) Minister podrobneje predpiše pogoje pridobitve sredstev iz prvega odstavka tega člena in način njihove pridobitve.

V. POGLAVJE LASTNIŠTVO, OMEJITVE IN RAVNANJE Z DEDIŠČINO

1. oddelek Lastništvo

59. člen **(lastninska pravica na dediščini)**

Pravne in fizične osebe lastninsko pravico na dediščini pridobivajo in z njo razpolagajo v skladu s tem zakonom.

60. člen **(lastništvo arheoloških najdb)**

(1) Premična arheološka ostalina, ki jo kdor koli odkrije ali drugače pridobi na površju, v zemlji ali vodi na ozemlju Republike Slovenije, je last Republike Slovenije, razen če se v postopku iz 41., 43. in 75. člena tega zakona ugotovi, da ne gre za arheološko najdbo ali da arheološka najdba ni last Republike Slovenije.

(2) Določba prejšnjega odstavka ne velja za arheološke najdbe, ki izvirajo iz vojnih grobišč, za katere je lastništvo ugotovljeno.

(3) Razpolaganje s premičnimi arheološkimi ostalinami, ki so bile nezakonito izkopane ali drugače nezakonito pridobljene na ozemlju Republike Slovenije ali ki so bile zakonito izkopane in nezakonito obdržane, je prepovedano.

(4) Pravni posli in enostranske izjave volje iz prejšnjega odstavka so nične.

61. člen
(lastništvo premične dediščine v muzejih)

(1) Premična dediščina, ki je vpisana v inventarno knjigo državnega muzeja, je last Republike Slovenije. Premična dediščina, ki je vpisana v inventarno knjigo drugega muzeja, je last ustanovitelja muzeja, če ta zakon ne določa drugače.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek so arheološke najdbe, vpisane v inventarno knjigo muzeja, in arhiv arheološke raziskave v depozu pristojnega muzeja last Republike Slovenije.

(3) Muzejski predmeti in muzejske zbirke, katerih odkup je financirala Republika Slovenija, so last Republike Slovenije. V primeru sofinanciranja je Republika Slovenija solastnica teh predmetov oziroma zbirk v sorazmernem deležu.

(4) Določbe prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo za lastništvo muzejskih predmetov in muzejskih zbirk, katerih odkup je financirala oziroma sofinancirala občina.

62. člen
(dediščina brez lastnika)

Če dediščina nima lastnika ali če njen lastnik ni znan in ga ni mogoče ugotoviti ali če dediščina ostane brez lastnika, postane last Republike Slovenije.

2. oddelek
Omejitve lastninske pravice

1. pododdelek
Predkupna pravica in razlastitev

63. člen
(predkupna pravica na nepremični dediščini)

(1) Država ima predkupno pravico na spomeniku državnega pomena. Država ima predkupno pravico tudi na drugi nepremičnini v vplivnem območju spomenika državnega pomena, če je tako določeno v aktu o razglasitvi.

(2) Občina, ki je spomenik razglasila, ima predkupno pravico na spomeniku lokalnega pomena. Občina ima predkupno pravico tudi na drugi nepremičnini v vplivnem območju spomenika lokalnega pomena, ki ga je razglasila, če je tako določeno v aktu o razglasitvi, in na nepremičnini iz prejšnjega odstavka, ki se nahaja na njenem območju, če država ni izkoristila predkupne pravice v skladu s tem členom.

(3) Predkupna pravica iz prvega in drugega odstavka tega člena ne velja za spomeniška območja, razen v delih, ki obsegajo arheološka najdišča, ali če akt o razglasitvi zahteva zaznambo spomeniškega območja v zemljiški knjigi.

(4) Lastnik nepremičnine iz prvega ali drugega odstavka tega člena mora o nameravani prodaji pisno obvestiti predkupnega upravičenca. Ponudba mora vsebovati podatke o nepremičnini, ceni in drugih pogojih prodaje.

(5) Minister ali pristojni organ občine v 30 dneh sporoči lastniku, ali bo država oziroma občina izkoristila predkupno pravico.

(6) Predkupni upravičenec lahko predkupno pravico prenese na tretjo osebo, če se s tem izboljšata ohranjanje in javna dostopnost spomenika ter zagotovi takšna uporaba, ki je skladna z družbenim pomenom spomenika. Če je predkupni upravičenec država, odloča o prenosu predkupne pravice na tretjo osebo vlada, če je upravičenec občina, pa pristojni organ občine.

(7) Če nihče od predkupnih upravičencev ne uveljavlja predkupne pravice oziroma če predkupni upravičenec odstopi od uveljavitve predkupne pravice, lahko prodajalec proda nepremičnino iz prvega ali drugega odstavka tega člena drugemu kupcu. Pogodbena cena ne sme biti nižja od cene, ponujene predkupnemu upravičencu.

(8) Notar overi podpis prodajalca in kupca na kupoprodajni pogodbi pred potekom roka iz petega odstavka tega člena, če prodajalec predloži izjavo predkupnega upravičenca, da odstopa od uveljavitve predkupne pravice.

(9) Pogodba o prodaji nepremičnine iz prvega in drugega odstavka tega člena, sklenjena v nasprotju s tem členom, je nična, razen če status spomenika oziroma njegovega vplivnega območja ni bil zaznamovan v zemljiški knjigi in kupec ni vedel, da ima nepremičnina status spomenika oziroma vplivnega območja spomenika. Šteje se, da kupec za status spomenika oziroma njegovega vplivnega območja ni vedel, če se ne dokaže drugače.

(10) Predkupni upravičenec po tem zakonu ima prednost pred morebitnimi predkupnimi upravičenci, določenimi z drugimi zakoni, razen v primeru predkupne pravice države na nepremičninah v zavarovanih območjih, za katere je država sprejela akt o zavarovanju, ki se izvaja v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave.

(11) Predkupna pravica se izključi pri:

- prodaji nepremičnine iz prvega ali drugega odstavka tega člena zakoncu, sorodnici oziroma sorodniku v ravni vrsti, posvojiteljici oziroma posvojitelju, posvojenki oziroma posvojenku ali osebi javnega prava, katere ustanoviteljica je država ali občina, in
- prodaji etažne lastnine.

64. člen **(predkupna pravica na premični dediščini)**

(1) Država ima predkupno pravico na dediščini s statusom nacionalnega bogastva.

(2) Lastnik premičnine iz prejšnjega odstavka mora o nameravani prodaji pisno obvestiti službo (v nadaljnjem besedilu: obvestilo o nameravani prodaji), ali pristojni muzej, ki o nameravani prodaji nemudoma obvesti službo. Služba med pristojnimi muzeji opravi poizvedbo o interesu za pridobitev premičnine za javno zbirko in pripravi mnenje o uveljavitvi predkupne pravice. Služba najkasneje v sedmih dneh ministrstvu posreduje obvestilo o nameravani prodaji skupaj z mnenjem. Predkupno pravico v imenu države uveljavlja ministrstvo.

(3) Rok za uveljavitev predkupne pravice je 60 dni.

(4) Pogodba o prodaji premičnine iz prvega odstavka tega člena, sklenjena v nasprotju s tem členom, je nična, razen če status nacionalnega bogastva ni bil zaznamovan v registru in kupec ni vedel, da ima premičnina status nacionalnega bogastva. Šteje se, da kupec za status nacionalnega bogastva ni vedel, če se ne dokaže drugače.

(5) Za predkupno pravico na premični dediščini se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o predkupni pravici na nepremični dediščini.

65. člen (razlastitev)

(1) Lastninska pravica na spomeniku se lahko odvzame proti odškodnini ali nadomestilu v naravi.

(2) Lastninska pravica se lahko odvzame, če:

- so spomenik ali njegove varovane sestavine ogrožene in če njihove ohranitve ni mogoče doseči na drug način ali
- ni mogoče na drug način zagotoviti dostopnosti spomenika v skladu z aktom o razglasitvi.

(3) Poseg v lastninsko pravico mora biti sorazmeren javni koristi, zaradi katere pride do razlastitve.

(4) Razlastitev za spomenike državnega pomena predlaga vlada, za spomenike lokalnega pomena pa pristojni organ občine, ki je spomenik razglasila.

(5) Razlastitveni zavezanec je fizična ali pravna oseba, ki ima v lasti nepremičnino, ki je predmet razlastitve. Razlastitveni zavezanec je lahko tudi oseba javnega prava, razen države.

(6) Lastninska pravica se odvzame na način in po postopku, ki ga za razlastitev in omejitev lastninske pravice določa zakon, ki ureja urejanje prostora.

2. pododdelek Druge omejitve in obveznosti

66. člen (omejitev prenosa lastninske pravice na zbirki)

Na zbirkah s statusom nacionalnega bogastva je prenos lastninske pravice dopusten le, če se s prenosom lastninske pravice zagotavlja ohranjanje zbirke.

67. člen (prepoved obremenitve nacionalnega bogastva)

Pravni posli in enostranske izjave volje, s katerimi se obremenjuje nacionalno bogastvo, so nični.

68. člen (dolžnost obveščanja)

(1) Lastnik in posestnik dediščine oziroma stvari, za katero se domneva, da ima lastnost dediščine, morata pristojni organizaciji na njen poziv nuditi potrebne podatke o dediščini oziroma o stvari, za katero se domneva, da ima lastnost dediščine.

(2) Stroški zbiranja in obdelave podatkov iz prejšnjega odstavka bremenijo državo.

(3) Lastnik in posestnik spomenika ali nacionalnega bogastva morata pomanjkljivosti ali škodo na spomeniku ali nacionalnem bogastvu nemudoma sporočiti pristojni organizaciji.

(4) Lastnik spomenika ali nacionalnega bogastva mora seznaniti kupca spomenika ali nacionalnega bogastva s spomeniškim statusom oziroma statusom nacionalnega bogastva in omejitvami, ki iz tega izhajajo.

69. člen **(javna dostopnost spomenikov)**

(1) Spomeniki morajo biti dostopni javnosti v skladu z določbami akta o razglasitvi.

(2) Najnižja časovna obveznost dostopnosti spomenika javnosti se določi v aktu o razglasitvi v sorazmerju z zmožnostmi lastnika oziroma posestnika in pomenom spomenika za javnost.

(3) Lastnik oziroma posestnik spomenika, ki je bil deležen sredstev ministrstva, namenjenih varstvu dediščine, zagotavlja dostopnost spomenika javnosti v skladu z določbami v pogodbi oziroma odločbi o sofinanciranju ukrepov varstva.

(4) Najnižja časovna obveznost dostopnosti spomenika javnosti se v pogodbi oziroma odločbi določi glede na obseg sofinanciranja ter umetniške in zgodovinske vrednosti spomenika. Časovna obveznost ne sme biti nižja od časovne obveznosti, določene v aktu o razglasitvi.

70. člen **(dostop do spomenika za potrebe njegovega varstva)**

(1) Lastnik in posestnik spomenika morata pooblaščenim osebam dopustiti dokumentiranje in proučevanje spomenika.

(2) Če lastnik, posestnik ali druga oseba z upiranjem ali grožnjami ne dovoli dostopa iz prejšnjega odstavka ali če je mogoče utemeljeno pričakovati tovrstno upiranje ali grožnje, ima pooblaščen oseba zavoda pravico izvesti te aktivnosti ob pomoči policije. Policija nudi pomoč v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije.

(3) Lastnik ali posestnik ima pravico do odškodnine za škodo, povzročeno z aktivnostmi iz prvega odstavka tega člena.

71. člen **(dolžnost varstva spomenika)**

(1) Lastnik mora zagotavljati varstvo spomenika v skladu s svojimi zmožnostmi.

(2) Zavod lastniku z odločbo odredi delno ali celotno izvedbo ukrepov varstva v skladu z zmožnostmi lastnika in ob upoštevanju koristi in ugodnosti, ki jih ima lastnik od spomenika. Zmožnosti lastnika ter koristi in ugodnosti se presojujejo v okviru obdavčljivega premoženja oziroma obdavčljivega prihodka lastnika.

(3) Zavod lahko v primeru neupravičenega neupoštevanja odločbe, ki ogroža vrednosti spomenika ali njegovo uporabo, na lastnikove stroške sam izvede odredjene ukrepe varstva ali pa njihovo izvedbo zaupa drugemu. Za povrnitev stroškov ima država oziroma občina, ki je financirala izvedbo ukrepov varstva, pravico uveljavljati obligacijskopравни zahtevek proti lastniku.

(4) Pri presoji sorazmernosti zavod upošteva koristi in ugodnosti, ki izvirajo iz statusa spomenika. Lastnik se ne more sklicevati na obremenitve zaradi zvišanih stroškov varstva spomenika, ki so nastali zaradi opustitve varstva in rednega vzdrževanja spomenika po tem ali drugem zakonu.

(5) Podatke o obsegu obdavčljivega premoženja in obdavčljivega prihodka posreduje lastnik.

72. člen
(označevanje spomenikov in nacionalnega bogastva)

(1) Z namenom izboljšanja dostopa javnosti se spomeniki označijo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se spomenik ne označi, če je to v nasprotju s koristmi varstva dediščine ali drugo javno koristjo.

(3) Označijo se lahko tudi nepremičnine, v katerih se hrani premična dediščina s statusom nacionalnega bogastva.

(4) Označevanje v skladu s tem členom predstavlja obliko varstva dediščine za primer oboroženih spopadov v skladu z obveznostmi, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija.

(5) Način označevanja predpiše minister. Način označevanja območij enotnega zavarovanja predpiše minister v soglasju z ministrom za ohranjanje narave.

73. člen
(omejitev oglaševanja in obveščanja)

(1) Na spomenikih in v varstvenih območjih dediščine je postavljanje trajnih ali začasnih objektov, naprav in predmetov za oglaševanje prepovedano

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je v skladu s pogoji, ki jih določa prostorski izvedbeni akt, dovoljeno oglaševanje, če to ni v nasprotju z aktom o razglasitvi oziroma aktom o določitvi in če oglaševanje ni v nasprotju z družbenim pomenom dediščine.

(3) Na spomenikih in v varstvenih območjih dediščine je dovoljeno postavljanje trajnih ali začasnih objektov, naprav in predmetov za obveščanje o dediščini, kulturnih dogodkih in prireditvah lastnika oziroma upravljavca spomenika, če akt o razglasitvi oziroma akt o določitvi takšnega obveščanja ne prepoveduje in če obveščanje ni v nasprotju z družbenim pomenom dediščine

74. člen
(hranjenje in varovanje ter prevoz nacionalnega bogastva)

(1) Lastnik in posestnik morata skrbeti za hranjenje in varovanje nacionalnega bogastva v skladu z minimalnimi zahtevami, določenimi v predpisu iz petega odstavka tega člena.

(2) Pristojni muzej preverja ustreznost hranjenja in varovanja nacionalnega bogastva in daje lastnikom in posestnikom nacionalnega bogastva navodila in nasvete za njegovo hranjenje in varovanje.

(3) Lastnik in posestnik morata zagotoviti varen prevoz nacionalnega bogastva skladno s predpisom iz petega odstavka tega člena.

(4) Če da lastnik ali posestnik nacionalno bogastvo drugi osebi za razstavljanje ali druge namene, lahko s pogodbo nanjo začasno prenese obveznosti izpolnjevanja zahtev glede hranjenja in prevoza.

(5) Minister določi minimalne strokovne, tehnične in prostorske zahteve, ki jih morajo izpolnjevati lastniki oziroma posestniki pri hranjenju in varovanju ter prevozu nacionalnega bogastva.

75. člen

(hranjenje arheoloških ostalin in postopek za pridobitev dokazila o izvoru)

(1) Hranjenje premičnih arheoloških ostalin je dovoljeno le s posedovanjem dokazila o izvoru.

(2) Dokazilo o izvoru je listina, kot je sklep o dedovanju, dovoljenje o izvozu, oporoška, pogodba, odločba sodišča ali upravnega organa, izpisek iz evidence prodaje, ali druga verodostojna listina, iz katere izhaja, da je oseba premično arheološko ostalino zakonito pridobila v last ali hrambo. Dokazilo o izvoru je lahko tudi izvedensko mnenje, izjava prejšnjega lastnika ali druge priče ali druga dokumentacija, kot je fotografija, posnetek ali objava v publikaciji. Kot dokazilo o izvoru se šteje tudi prijava o odkritju ali prijava o hrambi v skladu s tem zakonom.

(3) Pravna ali fizična oseba, ki hrani premično arheološko ostalino brez posedovanja dokazila o izvoru, mora o tem obvestiti ministrstvo.

(4) Ministrstvo na podlagi obvestila ali po uradni dolžnosti izvede postopek, v katerem na podlagi strokovnega mnenja pristojnega muzeja z odločbo ugotovi, ali:

- premična arheološka ostalina izpolnjuje pogoje iz prve, druge in tretje alineje 2. točke 4. člena tega zakona in ima vrednosti dediščine,
- premična arheološka ostalina izvira z ozemlja Republike Slovenije,
- je bila premična arheološka ostalina odkrita ali drugače pridobljena po 31. juliju 1945 in
- so predpisi, ki so veljali v času odkritja ali drugačne pridobitve, premično arheološko ostalino opredeljevali kot dediščino v lasti države.

(5) Posestnik iz tretjega odstavka tega člena mora pooblaščenim osebam pristojnega muzeja dopustiti dokumentiranje in preučevanje premične arheološke ostaline za potrebe priprave strokovnega mnenja.

(6) Če se v postopku ugotovi, da premična arheološka ostalina ne izpolnjuje pogojev iz četrtega odstavka tega člena, premična arheološka ostalina ostane v posesti osebe, ki jo je hranila pred začetkom postopka.

(6) Odločba iz četrtega odstavka tega člena se šteje kot dokazilo o izvoru za potrebe hrambe premične arheološke ostaline na ozemlju Republike Slovenije in ne kot dokazilo o lastništvu ali kot dovoljenje iz prvega odstavka 102. člena tega zakona.

3. pododdelek

Razpolaganje z dediščino v lasti države in občin

76. člen

(odtujitev dediščine v lasti države ali občine)

(1) Spomenik v lasti države ali občine je dopustno odtujiti, če se s tem:

- izboljšajo ohranjanje, javna dostopnost in upravljanje spomenika,
- uresničuje javni interes ali
- zavarujejo vrednosti dediščine, ki utemeljujejo razglasitev dediščine za spomenik.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko odtuji nepremičnina v območju spomenika, ki sama po sebi ni spomenik.

(3) Ne glede na prvi odstavek se ne sme odtujiti spomenika v lasti države ali občine, ki je zavarovan na podlagi posebnih predpisov, odločb ali mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija. Vlada lahko z uredbo določi prepoved odtujitve tudi za druge spomenike v lasti države ali občine, če je to v nacionalnem interesu.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena se ne sme odtujiti spomenika v lasti države ali občine, ki je arheološko najdišče in je namenjeno predstavitvi javnosti.

(5) Ne glede na drugi, tretji in četrti odstavek tega člena je pod pogoji iz prvega odstavka tega člena dopustna odtujitev spomenika v lasti države ali občine, če gre za prenos lastninske pravice na spomeniku med državo in občino.

(6) Odločitev o odtujitvi spomenika v lasti države sprejme vlada na podlagi predhodnega mnenja ministra, odločitev o odtujitvi spomenika v lasti občine pa pristojni organ občine.

(7) Minister se v mnenju opredeli do izpolnjevanja pogojev za odtujitev iz prvega odstavka tega člena.

(8) Premične arheološke ostaline, odkrite na ozemlju Republike Slovenije, se ne sme odtujiti, dokler ni v postopku iz 41. člena ali 75. člena tega zakona ugotovljeno, da ne gre za arheološko najdbo ali da arheološka najdba ni last Republike Slovenije.

(9) Nacionalnega bogastva v lasti države ali občine, ki ga hrani pristojni muzej, ni dopustno odtujiti, razen če gre za izmenjavo predmeta, ki pomeni bistveno dopolnitev muzejske zbirke. O odtujitvi odloča minister oziroma pristojni organ občine, ki je ustanoviteljica muzeja, na predlog pristojnega muzeja.

(10) Sredstva, dosežena s prodajo dediščine v lasti države ali občine, se lahko namenijo le za ukrepe varstva ali nakup dediščine.

3. oddelek Ravnanje

77. člen (pravica do pojasnil, nasvetov in navodil)

(1) Lastnik in posestnik nepremične dediščine imata pravico do brezplačnih pojasnil, nasvetov in navodil zavoda v zvezi z lastnostmi, družbenim pomenom in varovanjem nepremične dediščine.

(2) Lastnik premične dediščine ima pravico do brezplačnih nasvetov pristojnega muzeja v zvezi z varovanjem premične dediščine. Lastnik nacionalnega bogastva ima pravico do brezplačnih pojasnil, nasvetov in navodil pristojnega muzeja v zvezi z lastnostmi, kulturno vrednostjo, hranjenjem, varovanjem in prevozom nacionalnega bogastva.

(3) Lastnik in posestnik uveljavljata pravice iz tega člena z vložitvijo zahtevka pri pristojni organizaciji elektronsko, po pošti ali osebno. Pristojna organizacija evidentira vložitev zahtevka.

(4) Pristojna organizacija je dolžna v nujnih primerih, kadar dediščini grozi neposredna nevarnost poškodovanja ali uničenja, lastniku ali posestniku nuditi strokovno pomoč iz tega člena nemudoma, najkasneje pa v treh dneh od vložitve zahtevka v skladu s prejšnjim odstavkom.

VI. POGLAVJE POSEGI

1. oddelek
Poseg

78. člen
(poseg)

(1) Poseg so vsa dela, dejavnosti in ravnanja, ki kakorkoli spreminjajo videz, strukturo, notranja razmerja ali uporabo dediščine ali arheološke ostaline ali ki dediščino ali arheološko ostalino uničujejo, razgrajujejo ali spreminjajo njeno lokacijo, kot na primer:

1. sprememba dediščine, ki se šteje za gradnjo v skladu s predpisi s področja graditve objektov;
2. dela pri vzdrževanju in uporabi dediščine;
3. premeščanje dediščine ali njenih delov;
4. dejavnosti in ravnanja, ki se izvajajo v zvezi z dediščino ali neposredno z njo;
5. iskanje in raziskave arheoloških ostalin;
6. raziskave druge dediščine;
7. delna ali celotna odstranitev arheološke ostaline ali dediščine.

(4) Ne glede na 5. in 6. točko prejšnjega odstavka raziskave, ki fizično ne posegajo v dediščino ali arheološke ostaline in njihov prostorski kontekst oziroma ki ne spreminjajo njihovih materialnih lastnosti ali sestave, ne štejejo za poseg.

2. oddelek
Raziskava

79. člen
(vrste raziskav)

Raziskave se glede na predmet raziskave delijo na raziskavo arheološke ostaline in raziskavo druge dediščine.

80. člen
(raziskava arheološke ostaline)

(1) Raziskava arheološke ostaline obsega tudi poterensko obdelavo arhiva arheološke raziskave v sodelovanju s pristojnim muzejem. Rok za predajo celotnega originalnega arhiva arheološke raziskave pristojnemu muzeju je pet let po zaključku terenskih del raziskave arheološke ostaline.

(2) Trajno hranjenje arhivov arheološke raziskave kot celote se zagotavlja z njihovim hranjenem v depojih pristojnih muzejev. Arhivi arheoloških raziskav istega arheološkega najdišča se hranijo na enem mestu. Pristojni muzej zagotovi dostop do arhiva arheološke raziskave javnosti.

(3) Arhiv arheološke raziskave je last Republike Slovenije tudi v teku raziskave arheološke ostaline.

(4) Pooblaščen oseba, ki vodi raziskavo arheološke ostaline, ima izključno pravico javne objave dokumentacije raziskave arheološke ostaline in arhiva arheološke raziskave v roku pet let od dneva zaključka raziskave arheološke ostaline.

(5) Ureditev gradbišča in spremljevalna dela v zvezi s posegom, ki šteje za gradnjo v skladu s predpisi s področja graditve objektov, niso del raziskave arheološke ostaline.

81. člen **(predhodna arheološka raziskava)**

(1) Predhodna arheološka raziskava se opravi, da se pridobijo informacije za strokovno identifikacijo arheoloških ostalin za potrebe vpisa v register, razglasitve spomenika ali določitve varstvenega območja dediščine (v nadaljnjem besedilu: osnovna diagnostična raziskava) ali ovrednoti vsebina in sestava arheoloških najdišč za potrebe natančnejše določitve ukrepov varstva arheološke ostaline, ki uživa posebno varstvo iz 20. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: dopolnilna diagnostična raziskava).

(2) Predhodna arheološka raziskava se opravi tudi pred graditvijo, da se z njo arheološka ostalina strokovno odstrani.

(3) Osnovne diagnostične raziskave se opravijo v primerih iz 41., 43. in 50. člena tega zakona in v drugih primerih v skladu s programom dela in finančnim načrtom zavoda. Osnovne diagnostične raziskave opravlja zavod kot javno službo. Zavod lahko v skladu s programom dela in finančnim načrtom zavoda izvedbo osnovnih diagnostičnih raziskav z javnim naročilom poveri drugi pravni ali fizični osebi, ki izpolnjuje pogoje iz 82. člena tega zakona.

(4) Dopolnilne diagnostične raziskave se opravijo, če to zahteva zavod s kulturnovarstvenimi pogoji kot pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja.

82. člen **(dovoljenje za raziskavo arheološke ostaline)**

(1) Pred izvedbo raziskave arheološke ostaline je treba pridobiti dovoljenje za raziskavo arheološke ostaline (v nadaljnjem besedilu: dovoljenje za raziskavo). Obveznost iz prejšnjega stavka ne velja za zavod.

(2) Dovoljenje za raziskavo se izda pravni ali fizični osebi, ki razpolaga s kadri, opremo in sredstvi, ki omogočajo izvedbo raziskave arheološke ostaline v skladu s strokovnimi standardi, določenimi v pravilniku iz šestega odstavka tega člena.

(3) Minister izda dovoljenje za raziskavo, če:

- raziskavo arheološke ostaline vodi posameznik, ki izpolnjuje pogoje za imenovanje za vodjo raziskave iz 83. člena tega zakona,
- raziskavo arheološke ostaline nadzoruje zavod in
- so za raziskavo arheološke ostaline, vključno s poterensko obdelavo arhiva arheološke raziskave, zagotovljena zadostna finančna sredstva.

(4) Za dajanje mnenj v postopku izdaje dovoljenja za raziskavo minister imenuje strokovno komisijo, ki jo sestavljajo strokovnjaki arheologi s področja varstva nepremične in premične dediščine ter z akademskega področja.

(5) Dovoljenje za raziskavo preneha veljati po poteku petih let od njegove pravnomočnosti, razen če se raziskava arheološke ostaline, zaradi katere je bilo dovoljenje dano, začne izvajati v tem roku. Čas veljavnosti dovoljenja za raziskavo, ki je bilo izdano v postopkih sofinanciranja raziskav arheoloških ostalin iz drugega odstavka 151. člena tega zakona, se določi skladno s predpisi o izvrševanju državnega proračuna.

(6) Minister s pravilnikom podrobneje predpiše postopek in pogoje za izdajo dovoljenja za raziskavo, zahteve za izvajanje in poročanje, nadzor ter strokovne standarde raziskave arheoloških ostalin. V pravilniku se določi tudi način in obseg dela strokovne komisije.

83. člen

(pogoji za imenovanje vodje in drugih udeležencev raziskave arheološke ostaline)

(1) Za vodjo raziskave arheološke ostaline se lahko imenuje posameznik, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima izobrazbo s področja arheologije, pridobljeno po študijskih programih druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe s področja arheologije, pridobljene po študijskih programih druge stopnje v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo,
- je bil namestnik vodje raziskave arheološke ostaline pri vsaj petih metodološko in po obsegu primerljivih raziskavah arheološke ostaline,
- je avtor ali soavtor vsaj petih objavljenih ali drugače javno dostopnih končnih strokovnih poročil o raziskavah arheološke ostaline, ki so po raziskovalnem postopku in obsegu primerljive s predlagano raziskavo arheološke ostaline, in
- ima izpolnjene vse obveznosti iz predhodno izdanih dovoljenj za raziskavo, pri čemer ima lahko največ tri neoddana končna poročila o raziskavah arheološke ostaline, opravljenih v preteklosti.

(2) Za namestnika vodje raziskave arheoloških ostalin se lahko imenuje posameznik, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima izobrazbo s področja arheologije, pridobljeno po študijskih programih druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe s področja arheologije, pridobljene po študijskih programih druge stopnje v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo,
- je sodeloval pri vsaj petih metodološko in po obsegu primerljivih raziskavah arheološke ostaline in
- je avtor ali soavtor vsaj dveh objavljenih ali drugače javno dostopnih končnih strokovnih poročil o raziskavah arheološke ostaline, ki so po zvrsti in obsegu primerljive s predlagano raziskavo arheološke ostaline.

(3) V primeru podvodne raziskave arheološke ostaline mora biti vodja raziskave arheološke ostaline, ob izpolnjevanju pogojev iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena, usposobljen za potapljanje z avtonomno potapljaško opremo najmanj kategorije potapljač z veljavno licenco 3. stopnje skladno z uredbo vlade, ki določa merila za potapljanje, in imeti zdravniško potrdilo o zdravstveni sposobnosti za potapljanje v skladu z zakonom, ki ureja varstvo pred utopitvami. Drugi udeleženci raziskave arheološke ostaline morajo biti usposobljeni za potapljanje z avtonomno potapljaško opremo najmanj kategorije potapljač z veljavno licenco 2. stopnje skladno z uredbo vlade, ki določa merila za potapljanje, in izpolnjevati druge pogoje iz prejšnjega stavka.

3. oddelek

Kulturnovarstveno soglasje in kulturnovarstveni pogoji

84. člen

(kulturnovarstveno soglasje)

(1) Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti za poseg v:

- spomenik,
- vplivno območje spomenika, če to obveznost določa akt o razglasitvi, in
- varstveno območje dediščine, če akt o določitvi ne določa drugače.

(2) Kulturnovarstveno soglasje za poseg, ki predstavlja odstranitev dediščine zaradi izgube varovanih sestavin, se lahko izda, če je dediščina prekomerno dotrajana in poškodovana in tega ni mogoče odpraviti z običajnimi sredstvi, potrebnimi za obnovo, ali če dediščina ogroža varnost ljudi in premoženja.

(3) V kulturnovarstvenem soglasju iz prejšnjega odstavka se lahko določi ukrepe dokumentarnega varstva skladno z devetim odstavkom 162. člena tega zakona.

(4) Kulturnovarstvenega soglasja iz drugega odstavka tega člena ni mogoče izdati, če se ugotovi, da je izguba varovanih sestavin posledica namernega poškodovanja oziroma uničenja dediščine, ali če je dediščina začasno razglašena za spomenik.

(5) Kulturnovarstveno soglasje ni potrebno za:

- poseg, ki je nujen za odvrnitev nepredvidljive nevarnosti uničenja ali poškodovanja dediščine ali za odvrnitev nevarnosti za ljudi in premoženje (v nadaljnjem besedilu: nujni poseg). O nujnem posegu je treba takoj po njegovi izvedbi obvestiti zavod in zaprositi za izdajo naknadnega kulturnovarstvenega soglasja,
- raziskavo, ki jo opravlja zavod v okviru javne službe varstva,
- raziskavo arheoloških ostalin, za katero je potrebno dovoljenje za raziskavo, in
- poseg v arheološko najdišče, če ne gre za poseg v tla ali pod vodo in na območju ne velja drug varstveni režim, zaradi katerega je pred posegom treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje.

(6) Če gre za poseg, za katerega je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, se kulturnovarstveno soglasje šteje za mnenje po zakonu, ki ureja graditev objektov, in se izda v obliki, ki jo določajo predpisi s področja graditve.

85. člen **(izdaja kulturnovarstvenega soglasja)**

(1) Vloga za izdajo kulturnovarstvenega soglasja se v primeru posega, za katerega je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, vložijo v sistemu eGraditev v skladu s predpisi o graditvi, v drugih primerih pa se vložijo pri zavodu. Vloga se lahko pri zavodu vložijo elektronsko v informacijskem sistemu kulturne dediščine, osebno ali po pošti.

(2) Vlogi za poseg, za katerega je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, je treba priložiti projektno dokumentacijo, ki jo za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja določajo predpisi o graditvi. Vlogi za poseg, za katerega ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja, je treba priložiti opis in grafični prikaz, iz katerega so razvidni obstoječe stanje ter lokacijske, funkcionalne, oblikovne in tehnične značilnosti nameravanega posega.

(3) Če je tako določeno s kulturnovarstvenimi pogoji, je treba vlogi priložiti tudi dokazila o izpolnitvi pogojev iz šestega odstavka 86. člena tega zakona.

(4) Zavod izda kulturnovarstveno soglasje za poseg v spomenik ali vplivno območje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi, za poseg v varstveno območje dediščine pa v skladu z aktom o določitvi.

(5) Zavod lahko v kulturnovarstvenem soglasju določi način ravnanja v primeru odkritja dediščine ali arheoloških ostalin med posegom, način izvedbe del in način strokovnega nadzora nad njihovo izvedbo, vključno z načinom potrjevanja posameznih faz izvedbe.

(6) Pri odločanju o izdaji kulturnovarstvenega soglasja zavod pretehta razloge za poseg oziroma raziskavo in razloge za ohranjanje dediščine v obstoječi obliki v skladu s previdnostnim načelom iz 14. člena tega zakona. Zavod pri odločanju o izdaji kulturnovarstvenega soglasja v prid odobritve posega

upoštevata okoliščino, da predlagani poseg omogoča vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za varovanje dediščine.

(7) Zavod lahko zavrne izdajo kulturnovarstvenega soglasja, če poseg ni v skladu s predpisi iz četrtega odstavka tega člena ali v primeru iz enajstega odstavka 86. člena tega zakona.

(8) Šteje se, da je bilo kulturnovarstveno soglasje izdano, če so bili kulturnovarstveni pogoji pridobljeni in če zavod ni odločil drugače v 15 dneh po vložitvi vloge za izdajo kulturnovarstvenega soglasja.

86. člen **(kulturnovarstveni pogoji)**

(1) Pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja je treba pridobiti kulturnovarstvene pogoje.

(2) Vloga za izdajo kulturnovarstvenih pogojev se v primeru posega, za katerega je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, vložijo v sistemu eGraditev v skladu s predpisi o graditvi, v drugih primerih pa se vložijo pri zavodu. Vloga se lahko pri zavodu vložijo elektronsko v informacijskem sistemu kulturne dediščine, osebno ali po pošti.

(3) V vlogi je treba navesti namen posega in priložiti projektno dokumentacijo, ki jo za pridobitev projektnih in drugih pogojev predpisujejo predpisi o graditvi. V primeru posega, za katerega ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja, je treba vlogi priložiti ustrezno skico in opis posega.

(4) Zavod s kulturnovarstvenimi pogoji določi zahteve, ki jih mora izpolnjevati projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja ali druga projektna dokumentacija, potrebna za izvedbo posegov.

(5) Kulturnovarstveni pogoji se določijo za poseg v spomenik ali vplivno območje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi, za poseg v varstveno območje dediščine pa v skladu z aktom o določitvi.

(6) Zavod lahko s kulturnovarstvenimi pogoji kot pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja določi obveznost:

- oprave predhodne arheološke raziskave,
- oprave raziskave druge dediščine,
- priprave konservatorskega načrta,
- izvedbe presoje vplivov na svetovno dediščino ali
- izvedbe izravnalnega ukrepa iz 88. člena tega zakona.

(7) Zavod obveznost oprave predhodne arheološke raziskave oziroma raziskave druge dediščine določi, če upravičeno domneva, da so v nepremičnini, ki je predmet posegov, neodkrita dediščina ali arheološke ostaline in grozi nevarnost za njihovo poškodovanje ali uničenje.

(8) Priprava konservatorskega načrta se lahko zahteva za poseg v spomenik, če:

- je nameravani poseg kompleksen,
- grozi nevarnost uničenja ali ogrožanja dediščine ali
- je treba pri posegu izvesti konservatorsko-restavratorska dela.

(9) Šteje se, da pogoji za izdajo kulturnovarstvenega soglasja niso potrebni in se lahko vložijo vloga za izdajo kulturnovarstvenega soglasja, če zavod pogojev ni izdal v 30 dneh od vložitve vloge za izdajo kulturnovarstvenih pogojev. V tem primeru se kot kulturnovarstveni pogoji za pripravo projektna dokumentacije za poseg v spomenik ali vplivno območje spomenika upoštevajo določbe akta o razglasitvi, za poseg v varstveno območje dediščine pa določbe akta o določitvi.

(10) Če zavod že na podlagi vloge za izdajo kulturnovarstvenih pogojev ugotovi, da je poseg sprejemljiv in da kulturnovarstveni pogoji niso potrebni, se vloga za kulturnovarstvene pogoje šteje kot vloga za izdajo kulturnovarstvenega soglasja.

(11) Če zavod že na podlagi vloge za izdajo kulturnovarstvenih pogojev ugotovi, da poseg ni dopusten ali mogoč, se vloga za izdajo kulturnovarstvenih pogojev šteje kot vloga za izdajo kulturnovarstvenega soglasja. Zavod na podlagi te ugotovitve zavrne izdajo kulturnovarstvenega soglasja.

(12) Kulturnovarstveni pogoji niso upravni akt.

(13) Minister predpiše vsebino, obliko in način priprave konservatorskega načrta in določi podrobnejši postopek izvedbe presoje vplivov na svetovno dediščino.

87. člen **(čas veljavnosti kulturnovarstvenega soglasja)**

(2) Kulturnovarstveno soglasje preneha veljati po poteku petih let od njegove izdaje, razen če se poseg, zaradi katerega je bilo soglasje dano, začne izvajati v tem roku. Če je treba za poseg pridobiti gradbeno dovoljenje, in se petletni rok izteče v času postopka izdaje gradbenega dovoljenja, se čas veljavnosti kulturnovarstvenega soglasja podaljša do pravnomočne odločitve o izdaji gradbenega dovoljenja.

88. člen **(izravnalni ukrep)**

(1) Ne glede na drugi odstavek 84. člena tega zakona lahko minister dovoli tudi odstranitev arheološke ostaline ali dediščine, ki uživa posebno varstvo iz 20. člena tega zakona, če se stranki s kulturnovarstvenim soglasjem naloži izvedba izravnalnega ukrepa.

(2) Izravnalni ukrep obsega financiranje oziroma izvedbo ukrepov varstva za ohranitev ali oživitve dediščine oziroma arheološke ostaline primerljivega pomena.

(3) Višino izravnalnega ukrepa iz prejšnjega odstavka določi minister v ugotovitvenem postopku na podlagi obsega dediščine oziroma arheološke ostaline in primerjalnega vrednotenja zavoda. Izravnalni ukrep mora biti po učinku sorazmeren pomenu dediščine ali arheološke ostaline, katere odstranitev se dovoli.

(4) Minister sprejme navodila za določitev in izvedbo izravnalnih ukrepov.

VII. POGLAVJE **UPRAVLJANJE SPOMENIKA**

89. člen **(upravljanje spomenika)**

(1) Lastnik spomenika mora zagotoviti upravljanje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi. Lastnik lahko upravlja spomenik neposredno sam ali upravljanje spomenika poveri upravljavcu spomenika.

(2) Upravljavca spomenika morajo imeti vsi spomeniki, ki so varovani na podlagi mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija. Drugi spomeniki morajo imeti upravljavca spomenika, če to določa akt o razglasitvi.

(3) Za spomenik, za katerega je z aktom o razglasitvi določeno, da mora imeti upravljavca spomenika, lahko organ, ki je izdal akt o razglasitvi, upravljanje spomenika zagotovi tako, da:

- upravlja spomenik neposredno sam v režijskem obratu,
- ustanovi za upravljanje spomenika javni zavod,
- poveri upravljanje spomenika javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom upravljanja spomenika, ali
- poveri upravljanje spomenika fizični ali pravni osebi v skladu s predpisi, ki urejajo javno-zasebno partnerstvo.

(4) Vlada lahko za upravljanje spomenika pooblasti subjekt varstva iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona, ki je pristojen na ozemlju občine, na katerem je spomenik, in ki je ustanovljen z namenom upravljanja spomenikov.

(5) Upravljanje spomenika se lahko poveri upravljavcu zavarovanega območja narave, če je tako določeno v aktu o zavarovanju zavarovanega območja narave in če je upravljavec strokovno usposobljen za upravljanje spomenika.

(6) Upravljanje spomenika se izvaja na podlagi načrta upravljanja spomenika iz 90. člena tega zakona.

(7) Če upravljavec iz četrte alineje tretjega odstavka tega člena v obnovo in vzdrževanje spomenika vlaga lastna sredstva in prevzema druga bremena in tveganja, lahko organ, ki je izdal akt o razglasitvi, z upravljavcem spomenika sklene koncesijsko pogodbo o upravljanju spomenika za obdobje, ki je sorazmerno s finančnimi vložki in tveganji upravljavca spomenika. Koncesijska pogodba se sklene v skladu s predpisi, ki urejajo javno-zasebno partnerstvo.

(8) Upravljanje spomenika v lasti države ali občine obsega tudi izvajanje nalog upravljanja v skladu z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, če izvajanje teh nalog ni v nasprotju s tem zakonom.

90. člen **(načrt upravljanja spomenika)**

(1) Z načrtom upravljanja spomenika se določijo strateške in izvedbene usmeritve za celostno ohranjanje spomenika in način izvajanja njegovega varstva. Načrt upravljanja spomenika se sprejme za obdobje petih let, pri čemer vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje.

(2) Načrt upravljanja spomenika je treba sprejeti za spomenike, ki so varovani na podlagi mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija, in za spomenike, za katere to določa akt o razglasitvi.

(3) Načrt upravljanja spomenika pripravi upravljavec spomenika ob strokovni pomoči zavoda najkasneje šest mesecev pred iztekom veljavnega načrta. Načrt sprejme organ, ki je sprejel akt o razglasitvi spomenika.

(4) Načrt upravljanja spomenika vsebuje vsaj:

1. pregled vrednosti spomenika z namenom zagotovitve njihovega obstoja in obogatitve;
2. vizijo varstva in razvoja;
3. strateške in izvedbene cilje upravljanja spomenika;

4. upravljavsko strukturo;
5. načrt dejavnosti s finančnim okvirom, še posebej za zagotavljanje dostopnosti in upravljanje obiska;
6. ukrepe za varstvo v izrednih razmerah;
7. kazalnike in način spremljanja izvajanja;
8. rok veljavnosti načrta upravljanja spomenika in način njegovega dopolnjevanja in spreminjanja.

(5) V primeru skupnega upravljanja več teritorialno ali vsebinsko povezanih spomenikov, ki jih upravlja isti upravljavec spomenika, se lahko za vse spomenike sprejme enoten načrt upravljanja spomenika.

(6) Če se spomeniško območje prekriva z območjem, varovanim ali zavarovanim na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave, se načrt upravljanja spomenika sprejme v soglasju z ministrom za ohranjanje narave. Pri pripravi načrta upravljanja spomenika sodeluje tudi organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

91. člen **(upravljanje območja enotnega zavarovanja)**

(1) Načrt upravljanja območja enotnega zavarovanja sprejme vlada na predlog ministra in ministra za ohranjanje narave.

(2) Vlada imenuje tudi upravljavca območja enotnega zavarovanja. Upravljavec območja enotnega zavarovanja mora biti strokovno usposobljen za opravljanje nalog ohranjanja naravnih vrednot in varstva dediščine na območju enotnega zavarovanja.

(3) Minister lahko z upravljavcem območja enotnega zavarovanja sklene pogodbo, s katero opredeli naloge upravljanja spomenika.

92. člen **(javna služba upravljanja spomenika)**

(1) Država ali občina lahko določi, da javni zavod iz druge in tretje alineje tretjega odstavka ter petega odstavka 89. člena tega zakona opravlja naloge upravljanja spomenika kot javno službo varstva.

(2) Poleg upravljanja spomenika lahko javni zavod v okviru javne službe varstva opravlja tudi naslednje naloge:

- predstavljanje spomenika javnosti in razvijanje zavesti o vrednotah, povezanih z dediščino,
- dokumentiranje in raziskave dediščine,
- izvajanje posameznih konservatorsko-restavratorskih del,
- sodelovanje z uporabniki spomenikov ter nudenje strokovne pomoči s posredovanjem pojasnil, nasvetov in navodil in
- sodelovanje pri varstvu dediščine v primeru izrednih razmer.

93. člen **(oddajanje v najem)**

(1) Spomenik ali del spomenika v lasti države ali občine se lahko odda v najem osebi zasebnega ali javnega prava ter v dedni najem fizični osebi, če se s tem:

- izboljšajo varstvo, javna dostopnost in upravljanje spomenika,
- uresničuje javni interes iz prvega odstavka 6. člena zakona ali
- zavarujejo vrednosti dediščine, ki utemeljujejo razglasitev dediščine za spomenik.

(2) Spomenik ali del spomenika se lahko odda v najem ali dedni najem za določen čas, vendar ne dlje kot za 50 let.

(3) Spomenik ali del spomenika se lahko odda v najem tudi pod tržno vrednostjo najemnine, če oddaja spomenika ali njegovega dela v najem z izbrano metodo v skladu z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, ni bila uspešna niti v ponovljenem postopku. Vrednost najemnine se lahko zniža največ za petdeset odstotkov za določen čas, opredeljen v pogodbi o oddaji spomenika.

(4) Oddaja v najem iz prejšnjega odstavka se lahko izvede s sklenitvijo neposredne pogodbe, če se neposredna pogodba sklepa najpozneje v šestih mesecih od dneva, ko se je izkazalo, da oddaja v najem z izbrano metodo ni bila uspešna niti v ponovljenem postopku.

(5) Če se spomenik ali del spomenika odda v najem pod tržno vrednostjo najemnine za obdobje, ki je daljše od deset let, se s pogodbo o oddaji spomenika ali njegovega dela lahko določi obseg vzdrževalnih del, ki jih mora opraviti najemnik po preteku petih let.

(6) Država oziroma občina lahko na podlagi pisne izjave enostransko odstopi od pogodbe o oddaji spomenika ali njegovega dela v najem, če najemnik krši pogodbo ali ne ravna v skladu s tem zakonom ali če niso več izpolnjeni pogoji za oddajo iz prvega odstavka tega člena.

(7) Odločitev o oddaji spomenika ali dela spomenika v lasti države v najem sprejme minister, za spomenik ali del spomenika v lasti občine pa pristojni organ občine. Minister oziroma pristojni organ občine v primeru oddaje spomenika ali dela spomenika v najem v skladu s tretjim, četrtem ali petim odstavkom tega člena ravna v skladu z določbami zakona, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, o državnih pomočeh.

(8) Sredstva, dosežena z oddajo spomenika ali njegovega dela v najem, se lahko namenijo le za ukrepe varstva ali nakup dediščine.

VIII. POGLAVJE TRGOVANJE, UVOZ IN IZVOZ TER VRAČANJE

1. oddelek Trgovanje

94. člen **(opravljanje dejavnosti)**

(1) Pravne in fizične osebe lahko opravljajo dejavnost trgovanja s premično dediščino (v nadaljnjem besedilu: trgovanje z dediščino), če so vpisane v razvid iz 166. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: trgovec).

(2) Trgovec se vpiše v razvid z vložitvijo predloga za vpis pri ministrstvu. Predlog vsebuje podatke iz drugega odstavka 166. člena tega zakona in se lahko vloži elektronsko, osebno ali po pošti.

(3) Ministrstvo trgovca obvesti o vpisu v razvid iz 166. člena tega zakona.

95. člen **(obveznosti trgovca)**

(1) Trgovec preverja izvor dediščine z dolžno skrbnostjo in vodi evidenco nabave in prodaje ter drugih poslov z dediščino.

(2) Trgovec mora kupca dediščine pred sklenitvijo pogodba na jasn in razumljiv način seznaniti z:

- možnostjo omejitve iznosa oziroma izvoza dediščine
- izvedenim preverjanjem izvora dediščine in
- razpoložljivo dokumentacijo in informacijami o izvoru dediščine.

(3) Določbe 94. in tega člena se uporabljajo tudi za dejavnost trgovanja s kulturno dediščino drugih držav.

2. oddelek Uvoz in izvoz

96. člen (uvoz in vnos)

(1) Za uvoz predmetov kulturne dediščine, navedenih v delih B in C Priloge Uredbe (EU) 2019/880, iz tretjih držav je potrebno dovoljenje ministrstva, če Uredba (EU) 2019/880 ne določa drugače.

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda v skladu z in po postopku, določenem v Uredbi (EU) 2019/880 in izvedbenimi uredbami.

(3) Če država članica Evropske unije predpisuje dovoljenje za iznos kulturne dediščine v državo članico Evropske unije, je pri njenem vnosu na zahtevo pristojnega organa, organizatorja razstave ali trgovca obvezna predložitev takega dovoljenja.

97. člen (izvoz in iznos)

(1) Za izvoz in iznos nacionalnega bogastva in druge premične dediščine, uvrščene na seznam, ki ga sprejeme minister, je potrebno dovoljenje ministra (v nadaljnjem besedilu: dovoljenje za izvoz ali iznos).

(2) Trajni izvoz in iznos nacionalnega bogastva je prepovedan, razen v primerih izmenjave muzejskega, arhivskega ali knjižničnega gradiva.

(4) Začasni izvoz in iznos nacionalnega bogastva se dovoli za največ eno leto od datuma prehoda državne meje. Minister lahko dovoljeni čas začasnega izvoza ali iznosa enkrat ali večkrat podaljša, vendar skupno največ za pet let.

(5) Minister lahko dovoljenje za izvoz ali iznos začasno prekliče, če obstaja sum njegove zlorabe. Začasni preklic velja do ugotovitve dejanskega stanja, vendar najdlje tri mesece. V času začasnega preklica izvoz ali iznos ni dovoljen, že izvoženo oziroma izneseno dediščino pa je treba vrniti v Republiko Slovenijo. Če se ugotovi zloraba dovoljenja za izvoz ali iznos, ministrstvo dovoljenje prekliče.

(6) Ministrstvo vodi evidenco o izdanih dovoljenjih za izvoz in iznos.

(7) Podrobnejši način izdaje dovoljenja za izvoz ali iznos določi minister.

3. oddelek
Vračanje

98. člen
(vračanje protipravno odstranjene dediščine)

Ministrstvo koordinira vračanje premične dediščine, ki je bila protipravno odstranjena iz Republike Slovenije, ter vračanje premične dediščine ali kulturne dediščine druge države, ki je bila protipravno odstranjena iz druge države in vnesena v Republiko Slovenijo, v skladu z mednarodnimi pogodbami, katerih podpisnica je Republika Slovenija, in zakonom, ki ureja vračanje protipravno odstranjenih predmetov kulturne dediščine.

99. člen
(rok za vlaganje zahtevkov za vračanje)

(1) Če obstaja utemeljen sum, da je v Republiki Sloveniji premična dediščina ali kulturna dediščina druge države, ki je bila protipravno odstranjena iz države, ki ni država članica, s katero ima Republika Slovenija sklenjen sporazum o vračanju, lahko upravičenci vlagajo zahteve za vračanje v roku enega leta od dneva, ko so bili seznanjeni s tem, da je dediščina ali kulturna dediščina druge države v Republiki Sloveniji.

(2) Zahtevek za vračanje se sme vložiti pred potekom 30 let od dneva, ko je bila dediščina ali kulturna dediščina druge države protipravno odstranjena iz države iz prejšnjega odstavka, ali pred potekom 75 let, če gre za premičnino iz javne zbirke, zbirke cerkve oziroma druge verske skupnosti ali za premičnino, ki uživa posebno varstvo države, iz katere izvira.

100. člen
(plačilo odškodnine dobrovernemu posestniku)

Dobroverni posestnik, ki je premično dediščino pridobil po tem, ko je bila ta protipravno odstranjena iz Republike Slovenije, je upravičen do pravične odškodnine na podlagi odločbe pristojnega sodišča po tem, ko je premično dediščino vrnil v Republiko Slovenijo. Stroški odškodnine se krijejo iz proračuna Republike Slovenije. Republika Slovenija lahko zahteva vrnitev plačane odškodnine od osebe, ki je premično dediščino protipravno odstranila z njenega ozemlja.

101. člen
(postopki vračanja z državami Evropske unije)

Vračanje protipravno odstranjene premične dediščine ali kulturne dediščine druge države iz držav članic Evropske unije v Republiko Slovenijo ter iz Republike Slovenije v države članice Evropske unije ureja poseben zakon.

IX. POGLAVJE
IMUNITETA IN JAMSTVO ZA POVRAČILO ŠKODE

1. oddelek
Imuniteta pred zasegom

102. člen
(imuniteta pred zasegom)

(1) Minister lahko v soglasju z ministrico oziroma ministrom, pristojnim za zunanje zadeve, tuji pravni osebi javnega prava podeli imuniteto pred zasegom premične dediščine ali kulturne dediščine druge države, ki jo ima tuja pravna oseba javnega prava v posesti kot lastnik ali na drugi zakoniti podlagi (v nadaljnjem besedilu: imuniteta pred zasegom).

(2) Imuniteta pred zasegom preprečuje izdajo kateregakoli ukrepa v civilnem sodnem postopku ali upravnem postopku, ki bi preprečeval ali omejeval razpolaganje s dediščino iz prejšnjega odstavka.

(3) Imuniteta pred zasegom se podeli za namen posoje dediščine iz prvega odstavka tega člena zaradi njenega razstavljanja v muzejih, vpisanih v razvid muzejev iz 125. člena tega zakona, na ozemlju Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: posojena kulturna dediščina).

103. člen **(pogoji za podelitev imunitete pred zasegom)**

- (1) Imuniteta pred zasegom se lahko podeli, če:
- se posojena kulturna dediščina običajno hrani zunaj Republike Slovenije,
  - posojena kulturna dediščina ni v lasti fizične osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji oziroma pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji,
  - uvoz ali vnos posojene kulturne dediščine ni v nasprotju s tem zakonom, drugimi predpisi in mednarodnimi pogodbami, katerih podpisnica je Republika Slovenija,
  - je namen uvoza ali vnosa posojene kulturne dediščine razstavitev na začasni razstavi v Republiki Sloveniji in
  - je podelitev imunitete pred zasegom v javnem interesu.

(2) Javni interes je podan zlasti v primeru, kadar je posojena kulturna dediščina pomemben del razstave in je brez podelitve imunitete pred zasegom ne bi bilo mogoče razstaviti na ozemlju Republike Slovenije ali bi bilo to povezano z nesorazmernimi stroški.

(3) Imunitete pred zasegom se ne podeli za premično dediščino, vrnitev katere iz tujine zahteva Republika Slovenija.

104. člen **(postopek podelitve imunitete pred zasegom)**

(1) Postopek podelitve imunitete pred zasegom se začne z vložitvijo vloge za podelitev imunitete, ki jo vloži organizator razstave na zahtevo osebe iz prvega odstavka 107. člena tega zakona.

- (2) Vloga mora vsebovati:
1. seznam posojene kulturne dediščine;
  2. predviden čas trajanja nahajanja posojene kulturne dediščine na ozemlju Republike Slovenije;
  3. podatke o osebi iz prvega odstavka 102. člena tega zakona;
  4. izjavo organizatorja razstave, da je uvoz ali vnos posojene kulturne dediščine ni v nasprotju s tem zakonom, drugimi predpisi in mednarodnimi pogodbami, katerih podpisnica je Republika Slovenija;
  5. informacije o razstavi;
  6. utemeljitev izpolnjenosti pogoja javnega interesa.

(3) Imuniteta pred zasegom se podeli z izjavo ministra.

- (4) Minister v izjavi določi:
- posojeno kulturno dediščino, glede katere je podeljena imuniteta pred zasegom,
  - čas trajanja imunitete pred zasegom, ki ne sme biti daljši od enega leta,

- organizatorja razstave in
- omejitev razpolaganja s posojeno kulturno dediščino na ozemlju Republike Slovenije na razpolaganje za potrebe njenega razstavljanja teh premičnin v muzeju iz prejšnje alineje.

(5) Minister lahko v izjavi določi tudi omejitev izvoza posojene kulturne dediščine v tretje države.

(6) Izjave ni mogoče preklicati, razen v primeru razpolaganja s posojeno kulturno dediščino v nasprotju s tretjo alinejo četrtega odstavka tega člena ali njenega izvoza iz Republike Slovenije v nasprotju s prejšnjim odstavkom.

(7) Minister s pravilnikom podrobneje določi postopek podelitve imunitete pred zasegom.

105. člen **(obveznosti Republike Slovenije iz mednarodnih pogodb)**

Določbe 102., 103. in 104. člena tega zakona ne vplivajo na obveznosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb.

2. oddelek Jamstvo za povračilo škode

106. člen **(jamstvo za povračilo škode)**

(1) Vlada lahko za premično dediščino in kulturno dediščino drugih držav, ki je razstavljena na začasni razstavi v muzeju v Republiki Sloveniji ali v tujini (v nadaljnjem besedilu: razstavljena kulturna dediščina), izda jamstvo za povračilo neposredne materialne škode lastnikom ali upravljavcem razstavljene kulturne dediščine zaradi njenega poškodovanja, uničenja ali izgube (v nadaljnjem besedilu: jamstvo za povračilo škode).

- (2) Jamstvo za povračilo škode se lahko izda za:
- razstave v tujini, če razstavljeno kulturno dediščino posoja pristojni muzej in če jamstva za povračilo škode ne prevzame organizator razstave v tujini, in
  - razstave v Republiki Sloveniji, ki jih organizira in si razstavljeno kulturno dediščino iz tujine izposoja pristojni muzej, vendar le za škodo, ki je nastala v Republiki Sloveniji.

(3) Država lahko jamči za povračilo škode na podlagi prvega odstavka tega člena največ do 80 odstotkov višine škode.

107. člen **(postopek izdaje jamstva za povračilo škode)**

(1) Postopek podelitve jamstva za povračilo škode se začne z vložitvijo vloge za izdajo jamstva, ki jo vloži slovenska pravna oseba javnega prava v primeru iz prve alineje drugega odstavka prejšnjega člena ali organizator razstave v primeru iz druge alineje drugega odstavka prejšnjega člena.

- (2) Vloga iz prejšnjega odstavka vsebuje:
- seznam razstavljene kulturne dediščine, za katero se predlaga izdaja jamstva za povračilo škode,
  - oceno vrednosti razstavljene kulturne dediščine, ki jo izdelata pristojni muzej ali sodni cenilec,
  - predviden način transporta in hranjenja razstavljene kulturne dediščine, vključno z opisom razstavnega prostora, in

- predviden čas trajanja nahajanja razstavljenе kulturne dediščine v tujini oziroma na ozemlju Republike Slovenije.

(3) Jamstvo za povračilo škode podeli vlada s sklepom.

(4) Vlada v sklepu določi razstavljenō kulturno dediščino, glede katere je izdano jamstvo za povračilo škode, njeno vrednost in višino jamstva za povračilo škode v odstotkih. Vlada lahko v sklepu določi tudi omejitve glede načina transporta in hranjenja razstavljenе kulturne dediščine.

(5) Minister s pravilnikom podrobneje določi postopek izdaje jamstva za povračilo škode.

108. člen **(lastnost jamstva za povračilo škode)**

Jamstva za povračilo škode so nepreklicna, brezpogojna in se unovčujejo na prvi pisni poziv upnika. Republika Slovenija unovčeno jamstvo plača najkasneje v roku 8 delovnih dni od prejema poziva upnika iz katerega je razvidno, da je nastala škoda iz prvega odstavka 106. člena tega zakona.

109. člen **(regresni zahtevek)**

Država ima v primeru plačila škode v skladu s tem oddelkom pravico zahtevati vračilo plačanih zneskov z zakonitimi zamudnimi obrestmi od tistega, ki je škodo povzročil.

110. člen **(višina sredstev)**

Skupna višina jamstev iz tega oddelka na letni ravni se določi s predpisi o izvajanju državnega proračuna.

X. POGLAVJE **SVET ZA KULTURNO DEDIŠČINO**

111. člen **(svet)**

(1) Svet za kulturno dediščino (v nadaljevanju; svet) ustanovi minister kot strokovno posvetovalno telo na področju varovanja dediščine.

(2) Svet opravlja zlasti naslednje naloge:

- pripravlja mnenja in priporočila glede zakonodaje, strategije in programov varovanja dediščine in spremlja njihovo izvajanje;
- povezuje in omogoča izmenjavo informacij in znanj med strokovnjaki, zavodi in organizacijami ter drugimi deležniki na področju varovanja dediščine;
- obravnava pomembna vprašanja, povezana z varovanjem dediščine, in spodbuja programe za razvijanje zavesti o dediščini;
- podpira vključevanje javnosti in lokalnih skupnosti v procese varovanja in promocije dediščine;
- spremlja mednarodne programe in politike, ki pomembno vplivajo na varovanje dediščine, in daje pobude in predloge s področja svojega dela.

(2) V svet imenuje minister 11 strokovnjakinj ali strokovnjakov oziroma predstavnic ali predstavnikov s področja varovanja dediščine. Po eno članico oziroma člana sveta imenuje na predlog:

1. strokovnih združenj s področja muzejev;
2. strokovnih združenj s področja konservatorstva in restavratorstva;
3. zavoda;
4. službe;
5. koordinatorja;
6. združenja občin;
7. visokošolskih in raziskovalnih organizacij s programi na področju dediščine;
8. strokovnih zbornic s področja prostorskega načrtovanja, arhitekture in krajinske arhitekture;
9. strokovnih združenj s področja arhivske dejavnosti;
10. strokovnih združenj s področja knjižnične dejavnosti;
11. nevladnih organizacij v javnem interesu na področju varovanja kulturne dediščine.

(3) Minister pri sestavi upošteva načelo uravnotežene zastopanosti spolov.

(4) Člani sveta se imenujejo za obdobje petih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

(5) Delo članov sveta je častno. Člani sveta so upravičeni do povračila potnih stroškov in drugih morebitnih stroškov, povezanih z delom v svetu. Svet lahko določi, da se namesto povračila stroškov iz prejšnjega stavka izplačujejo sejnine, katerih višina se določi s statutom.

(6) Minister sprejme sklep o ustanovitvi sveta. Način dela sveta v soglasju z ministrom svet podrobneje uredi s poslovnikom.

XI. POGLAVJE ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE

112. člen (zavod)

Zavod je javni zavod, ki ga država ustanovi za izvajanje javne službe varstva nepremične dediščine in z njo povezane premične in nesnovne dediščine.

113. člen (organiziranost zavoda)

(1) Zavod ima območne enote, Restavratorski center in Center za preventivno arheologijo (v nadaljnjem besedilu: organizacijska enota zavoda).

(2) Število in meje območnih enot se določi v aktu o ustanovitvi.

114. člen (organizacijske enote)

(1) Organizacijska enota ima vodjo, ki organizira in vodi delo ter poslovanje organizacijske enote in je odgovoren za strokovnost njenega dela.

(2) Vodja organizacijske enote je imenovan za dobo pet let in je lahko po poteku te dobe ponovno imenovan.

(3) Vodjo organizacijske enote imenuje in razrešuje direktor zavoda po predhodnem mnenju sveta zavoda. Vodja organizacijske enote se razreši, če nastopijo razlogi za razrešitev direktorja v zakonu, ki ureja zavode.

115. člen **(skupne naloge zavoda)**

(1) Zavod kot javno službo varstva opravlja naslednje naloge na področju varstva dediščine:

1. identificira, dokumentira, raziskuje, proučuje, vrednoti in interpretira nepremično dediščino ter z njo povezano premično in nesnovno dediščino;
2. skrbi za razvoj metod in standardov;
3. sodeluje z lastniki, upravljavci in uporabniki dediščine in jim nudi strokovno pomoč s posredovanjem pojasnil, nasvetov in navodil;
4. sodeluje pri varstvu dediščine v primeru izrednih razmer;
5. zagotavlja izobraževanje in izpopolnjevanje;
6. sodeluje pri izvajanju strokovnih izpitov;
7. izvaja programe za razvijanje zavesti o dediščini;
8. izvaja raziskovalne projekte;
9. upravlja spomenike v lasti države v skladu s 89. členom tega zakona;
10. sodeluje pri pripravi strateških, izvedbenih in drugih dokumentih;
11. državnim organom nudi strokovno pomoč v skladu s tem zakonom;
12. opravlja druge naloge s soglasjem in po navodilu ministrstva.

(2) Zavod na podlagi javnega pooblastila upravlja evidenci iz 169. in 171. člena tega zakona.

(3) Zavod izvaja javno službo varstva v skladu s programom dela in finančnim načrtom zavoda, v katerem se opredelijo vrste in obseg dejavnosti javne službe.

(4) Strateške in izvedbene usmeritve za delovanje zavoda določa strateški načrt v skladu z določbami zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

(6) Program dela in finančni načrt temeljita na strateškem načrtu.

116. člen **(naloge območnih enot)**

(1) Zavod v okviru območnih enot kot javno službo varstva opravlja naslednje naloge na področju konservatorstva:

1. predlaga vpis dediščine v register;
2. pripravlja predloge za razglasitve spomenikov;
3. pripravlja predloge za določitev varstvenih območij dediščine;
4. pripravlja strokovna izhodišča za vrednotenje dediščine v prostoru;
5. pripravlja gradiva za smernice in mnenja v postopkih priprave planov;
6. sodeluje s pripravljavci konservatorskih načrtov in jih potrjuje;
7. sodeluje z upravljavci spomenikov pri pripravi načrtov upravljanja;
8. pripravlja strokovne podlage za postopke, ki jih vodi ministrstvo;
9. opravlja strokovni nadzor nad posegi v dediščino;
10. v postopkih urbanističnih in arhitekturnih natečajev sodeluje pri pripravi natečajnih nalog in predlaga izvedence s področja varstva kulturne dediščine;

(2) Zavod v okviru območnih enot na podlagi javnega pooblastila:

- izdaja kulturnovarstvene pogoje in soglasja za posege v dediščino v skladu z 85. in 86. členom tega zakona,
- izdaja odločbe o arheološki najdbi in arheološkem najdišču v skladu z 41. in 43. členom tega zakona in

- opravlja strokovni nadzor nad raziskavami druge dediščine in konservatorski nadzor nad posegi v dediščino.

(3) Območna enota opravlja naloge iz prvega in drugega odstavka tega člena na svojem območju. Direktor zavoda lahko dodeli izvedbo posamezne naloge drugi območni enoti, če je to smotno za zagotovitev učinkovitejšega varovanja dediščine.

117. člen **(naloge Restavratorskega centra)**

(1) Zavod v okviru Restavratorskega centra kot javno službo varstva opravlja naslednje naloge na področju konservatorstva-restavratorstva:

1. skrbi za razvoj metod in standardov konservatorsko-restavratorske stroke;
2. vodi in izvaja raziskave druge dediščine, potrebne za določanje ukrepov varstva;
3. pripravlja zahtevne konservatorske načrte za spomenike, ki so določeni v programu dela in finančnem načrtu;
4. načrtuje, vodi in izvaja zahtevne konservatorsko-restavratorske posege, ki so določeni v programu dela in finančnem načrtu;
5. sodeluje pri presoji in skrbi za materialno stanje dediščine;
6. načrtuje, vodi in sodeluje z drugimi izvajalci konservatorsko-restavratorskih posegov in
7. vodi in izvaja interventne konservatorsko-restavratorske posege na spomenikih, ki so nujni in zahtevajo takojšnjo izvedbo zaradi preprečitve nadaljnje večje škode, ki je nastala kot posledica izrednih razmer.

(2) Zavod lahko kot drugo dejavnost zavoda v okviru Restavratorskega centra opravlja dejavnosti iz 2., 3. in 4. točke prejšnjega odstavka, ki niso določene v programu dela in finančnem načrtu.

118. člen **(naloge Centra za preventivno arheologijo)**

(1) Zavod v okviru Centra za preventivno arheologijo kot javno službo varstva opravlja naslednje naloge na področju arheologije:

1. skrbi za razvoj metod in standardov preventivne arheologije;
2. izvaja osnovne diagnostične raziskave v skladu z 81. členom tega zakona,
3. vodi in izvaja predhodne arheološke raziskave za preveritev arheoloških najdišč, ki uživajo posebno varstvo in
4. vodi in izvaja zahtevne raziskave arheoloških ostalin, ki se izvajajo v okviru projektov, financiranih iz javnih sredstev
5. izvaja potersko obdelavo arhivov starejših arheoloških raziskav vključno z objavo
6. načrtuje, vodi in sodeluje z drugimi izvajalci predhodnih arheoloških raziskav.

(3) Zavod lahko kot drugo dejavnost zavoda v okviru Centra za preventivno arheologijo opravlja dejavnosti dopolnilnih diagnostične raziskav v skladu z 81. členom in drugih raziskav arheoloških ostalin, ki niso določene v programu dela in finančnem načrtu.

119. člen **(druge dejavnosti zavoda)**

(1) Zavod lahko poleg dejavnosti javne službe varstva opravlja druge dejavnosti, ki pomenijo prodajo blaga in storitev na trgu (v nadaljnjem besedilu: tržna dejavnost). Opravljanje tržne dejavnosti ne sme posegati v obseg in kakovost izvajanja javne službe.

(2) Zavod v soglasju z ministrstvom v programu dela in finančnem načrtu zavoda določi predviden obseg tržne dejavnosti. Zavod lahko preseže predviden obseg tržne dejavnosti le v soglasju z ministrom.

(3) Zavod mora za opravljanje tržne dejavnosti izdelati cenik z obrazložitvijo, ki vsebuje kalkulativne osnove za oblikovanje cene blaga in storitev in sprejeti akt, s katerim uredi prodajo blaga in storitev na trgu. Cena mora biti določena tako, da so vanjo všteti vsi neposredni in posredni stroški, ki so povezani z opravljanjem tržne dejavnosti in se nanašajo na izdatke za blago, storitve, investicije in investicijsko vzdrževanje, amortizacijo in stroške dela. Svet zavoda daje soglasje k ceniku.

(4) Zavod prihodke in odhodke javne službe ter tržne dejavnosti vodi ločeno v skladu z veljavnimi finančnimi predpisi.

(5) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen s tržno dejavnostjo, ki ga zavod izračuna v skladu z zakonom, ki ureja fiskalno pravilo, in zakonom, ki ureja izvrševanja proračuna, mora zavod voditi na ločenem računu. Presežek prihodkov nad odhodki mora zavod nameniti za izvajanje in razvoj dejavnosti, za katere je ustanovljen. O razporeditvi odloči svet zavoda na predlog direktorja.

(6) Zavod za pokritje presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega iz javne službe, nameni tudi presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen iz tržne dejavnosti. O načinu poravnave primanjkljaja odloči minister na predlog sveta zavoda.

(7) Presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega s tržno dejavnostjo, zavod ne sme pokriti iz sredstev javne službe. O načinu poravnave primanjkljaja odloča minister na predlog sveta zavoda.

XII. POGlavJE MUZEJI

1. oddelek Muzej

120. člen (muzej)

(1) Muzej je pravna oseba javnega ali zasebnega prava ali njena organizacijska enota, ki opravlja muzejsko dejavnost.

(2) Opravljanje muzejske dejavnosti obsega zlasti:

- zbiranje, dokumentiranje, hrambo, konserviranje-restavriranje in ohranjanje muzejskih zbirk,
- proučevanje in predstavljanje in interpretiranje muzejskih zbirk in
- spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih izrazov.

(3) Muzej opravlja dejavnosti iz prejšnjega odstavka etično, profesionalno in v sodelovanju z različnimi skupnostmi. Muzej s svojim delovanjem spodbuja dostopnost in vključevanje, raznovrstnost in trajnostni razvoj.

121. člen (vrste muzejev)

(1) Muzej lahko ustanovi država, ena ali več občin, druga oseba javnega prava ali fizična ali pravna oseba zasebnega prava.

(2) Ne glede na ustanovitelja muzej lahko deluje kot, mestni muzej, občinski ali medobčinski muzej, pokrajinski muzej, tematski muzej ali muzej na prostem.

122. člen (državni muzej)

(1) Državni muzej je javni zavod, ki ga ustanovi država za opravljanje državne javne službe varstva na področju premične in nesnovne dediščine (v nadaljnjem besedilu: državna javna služba muzejev). Državni muzej je del mreže slovenskih muzejev.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je lahko državni muzej tudi organizacijska enota javnega zavoda, katerega ustanoviteljica je država, ali organizacijska enota državnega organa.

(3) Vlada z aktom o ustanovitvi določi področje delovanja in poslanstvo državnega muzeja.

(4) Državni muzej opravlja naslednje naloge poleg opravljanja državne javne muzejev:

- strokovno-svetovalna pomoč muzejem,
- priprava priporočil in navodil za izboljšanje strokovnega dela v muzejih,
- priprava priporočil in navodil za zaščito in ohranjanje muzejskih predmetov in muzejskih zbirk in
- priprava priporočil in navodil za ravnanje z muzejskimi predmeti in muzejskimi zbirkami v primeru izrednih razmer.

123. člen (občinski muzej)

(1) Občinski muzej je javni zavod, ki ga ustanovi ena ali več občin za opravljanje lokalne javne službe varstva na področju premične in nesnovne dediščine (v nadaljnjem besedilu: lokalna javna služba muzejev).

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je lahko občinski muzej tudi organizacijska enota javnega zavoda, katerega ustanoviteljica je občina, ali organizacijska enota občinskega organa.

(3) Pristojni organ ustanovitelja z aktom o ustanovitvi določi področje delovanja in poslanstvo občinskega muzeja.

124. člen (zasebni muzej)

(1) Zasebni muzej ustanovi fizična ali pravna oseba zasebnega prava.

(2) Ustanovitelj z aktom o ustanovitvi določi področje delovanja in poslanstvo zasebnega muzeja.

2. oddelek Razvid muzejev

125. člen (razvid muzejev)

(1) V razvid muzejev se vpisujejo muzeji, ki izpolnjujejo pogoje iz četrtega odstavka tega člena.

(2) Predlog za vpis vložijo muzeji v soglasju z ustanoviteljem.

(3) Če je ustanoviteljica muzeja država, se muzej vpiše v razvid muzejev po uradni dolžnosti.

(4) Muzej izpolnjuje pogoje za vpis v razvid muzejev, če:

- hrani dediščino z lastnostmi nacionalnega bogastva;
- zagotavlja dostopnost muzejskih zbirk javnosti najmanj 40 ur tedensko;
- ima izdelan načrt fizičnega in tehničnega varovanja ter škodnega zavarovanja muzejskih zbirk, ki ga potrdi ustanovitelj, in
- izpolnjuje druge minimalne strokovne, prostorske, kadrovske in tehnične zahteve, določene s predpisom, ki ga sprejme minister.

(5) Muzej se izbriše iz razvida muzejev na predlog muzeja ali ustanovitelja ali po uradni dolžnosti, če muzej preneha delovati ali če se ugotovi, da muzej ne izpolnjuje več pogojev iz prejšnjega odstavka.

(6) V primeru izbrisa muzeja iz razvida muzejev pridobijo muzejske zbirke status predmeta ali zbirke posebnega pomena na podlagi zakona.

(7) Razvid muzejev vodi ministrstvo.

3. oddelek Mreža slovenskih muzejev

126. člen **(mreža slovenskih muzejev)**

(1) Z mrežo slovenskih muzejev se zagotavlja izvajanje državne javne službe muzejev na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

(2) Mrežo slovenskih muzejev sestavljajo muzeji določeni v uredbi o mreži slovenskih muzejev (v nadaljnjem besedilu: uredba). Muzeji s pooblastilom so lahko del mreže slovenskih muzejev, če izvajanja državne javne službe muzejev na določenem območju ali področju dediščine ni mogoče zagotoviti z državnimi in občinskimi muzeji.

(3) V mrežo slovenskih muzejev so lahko vključeni muzeji, ki so vpisani v razvid muzejev.

(4) Vlada z uredbo določi:

1. področja premične in nesnovne dediščine, na katerih se izvaja državna javna služba muzejev;
2. občinske muzeje, ki so del mreže slovenskih muzejev;
3. način financiranja državne javne službe muzejev;
4. področno in območno pristojnost muzejev, ki so del mreže slovenskih muzejev;
5. pogoje za opravljanje državne javne službe muzejev in
6. podrobnejši postopek podelitve pooblastila iz 129. člena tega zakona.

(5) Vlada določi področja premične dediščine iz 1. točke prejšnjega odstavka upoštevaje družbeni pomen področja dediščine za prebivalce, obseg in reprezentativnost muzejskih zbirk na področju dediščine in potrebe varstva premične in nesnovne dediščine.

(6) Vlada določi območno pristojnost muzeja iz 4. točke četrtega odstavka tega člena upoštevaje dosedanje pristojnosti, aktivnosti in dokumentacijo muzeja na določenem območju, kadrovske zmogljivosti muzeja na posameznem področju dediščine in morebitne dislocirane enote muzeja.

(7) Vlada določi občinski muzej kot del mreže slovenskih muzejev v soglasju z ustanoviteljem.

(8) Vlada z uredbo določi zlasti naslednje pogoje iz 5. točke četrtega odstavka tega člena:

1. zahtevane lastnosti in obseg muzejskih zbirk;
2. strokovne kadrovske zahteve za kakovostno izvajanje državne javne službe muzejev;
3. izpolnjevanje prostorskih in tehničnih pogojev iz 136. člena tega zakona;
4. zahteve glede prepoznavnosti in uveljavljenosti muzeja na področju premične oziroma nesnovne dediščine;
5. potrebne finančne vire za delovanje muzeja;
6. pridobitev soglasij pristojnih institucij.

(9) Vlada sprejme uredbo na predlog ministra.

4. oddelek
Javna služba muzejev

1. pododdelek
Državna javna služba muzejev

127. člen
(državna javna služba muzejev)

(1) Država zagotavlja izvajanje državne javne službe muzejev.

(2) Muzeji opravljajo državno javno službo muzejev z upravljanjem muzejskih zbirk in drugih nalog iz petega odstavka tega člena v skladu s svojo območno in področno pristojnostjo.

(3) Območna pristojnost državnega muzeja je ozemlje Republike Slovenije, če uredba ne določa drugače. Območno pristojnost občinskega muzeja in muzeja s pooblastilom določa uredba.

(4) Področna pristojnost državnega muzeja so posamezne zvrsti dediščine, kot so opredeljene v pravilniku, ki ga sprejme minister, ki spadajo na področje delovanja državnega muzeja. Področno pristojnost občinskega muzeja in muzeja s pooblastilom določa uredba.

(5) Državna javna služba obsega:

1. delo z muzejskimi zbirkami za njihovo ohranjanje, vključno z dokumentacijo, proučevanjem in preventivnim konserviranjem;
2. dopolnjevanje muzejskih zbirk z odkupi, volili, donacijami in raziskavami;
3. omogočanje dostopa do informacij o muzejskih zbirkah;
4. predstavljanje muzejskih zbirk javnosti;
5. delo z obiskovalci;
6. izvajanje konservatorsko-restavratorskih posegov;
7. nadzor nad varstvom nacionalnega bogastva;
8. svetovanje lastnikom zbirk;
9. evidentiranje dediščine;
10. raziskovanje premične in nesnovne dediščine;
11. izvajanje programov za razvijanje zavesti o dediščini;
12. izvajanje programov pripravništva, izpopolnjevanja in prakse za izobraževalne programe različnih stopenj;
13. sodelovanje v postopkih varstva dediščine v skladu s tem zakonom;
14. spodbujanje kulturnega in kreativnega sektorja;
15. sodelovanje s skupnostmi.

(6) Z uredbo se lahko določi območna pristojnost muzeja tudi za območja, na katerih živijo Slovenci, ki živijo zunaj meja Republike Slovenije. Muzej pri opravljanju državne javne službe muzejev

postopa ob smiselni uporabi določb zakona, ki ureja odnose Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, in v skladu s predpisi, ki veljajo na ozemlju države, na območju katere živijo Slovenci.

128. člen **(dostopnost in odprtost državne javne službe muzejev)**

(1) Muzeji, ki opravljajo državno javno službo muzejev, oblikujejo cenovno politiko vstopnic tako, da je zagotavljana dostopnost muzeja najširšemu krogu obiskovalcev.

(2) Individualni obiskovalci, mlajši od 18 let, so oproščeni plačila vstopnine za ogled stalnih zbirk muzeja iz prejšnjega odstavka.

(3) Stalne zbirke muzeja iz prvega odstavka tega člena so najmanj osem dni v letu brezplačno odprte za individualne obiskovalce.

(4) Muzeji iz prvega odstavka tega člena so od marca do novembra za javnost odprte najmanj 6 dni tedensko, od decembra do februarja pa najmanj 3 dni tedensko. Muzej z več enotami mora zagotoviti, da je najmanj ena enota odprta skladno s prejšnjim stavkom.

(5) V posebej utemeljenih primerih se lahko s pogodbo iz sedmega odstavka 129. člena ali prvega odstavka 131. člena tega zakona določi manjše tedensko število dni odprtosti stalnih zbirk in razstav muzeja iz prvega odstavka tega člena za javnost.

129. člen **(pooblastilo)**

(1) Ministrstvo lahko objavi javni razpis za podelitev pooblastila za izvajanje državne javne službe muzejev z določenega področja dediščine na območju Republike Slovenije ali na ožjem območju zasebnim muzejem (v nadaljnjem besedilu: pooblastilo).

(2) Pooblastilo se podeli za določen čas, ki ne sme biti daljši od 20 let.

(3) Vlogo za prijavo na javni razpis poda muzej ob soglasju ustanovitelja.

(4) Vlogi mora biti priložen:

1. ustanovitveni akt muzeja, v katerem sta opredeljena poslanstvo muzeja in njegova zbiralna politika;
2. koncept ureditve in razvoja muzeja in njegovih zbirk ali strateški načrt, skladno z določbami zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa na področju kulture;
3. soglasje ustanovitelja;
4. soglasja občine oziroma občin, na območju katerih bo muzej izvajal državno javno službo, če se pooblastilo podeli za ožje območje;
5. soglasje muzeja, ki na območju občin iz prejšnje alineje izvaja državno javno službo;
6. ustrezna dokazila, da muzej izpolnjuje zahteve iz uredbe in javnega razpisa.

(5) Ministrstvo po prejemu vlog pridobi mnenje službe o izpolnjevanju zahtev iz uredbe in javnega razpisa ter vladi predlaga najprimernejši muzej.

(6) Vlada izbere muzej s sklepom, v katerem določi:

- muzej, ki se mu podeli pooblastilo,
- začetek izvajanja pooblastila,
- trajanje pooblastila in
- področje in območje izvajanja državne javne službe muzejev.

(7) Ministrstvo, muzej s pooblastilom in njegov ustanovitelj po izdaji sklepa iz prejšnjega odstavka sklenejo pogodbo o izvajanju državne javne službe muzejev, v kateri se določijo obseg in način izvajanja državne javne službe, njeno financiranje, razmerje med sredstvi, ki jih prispevata država in ustanovitelj, dolžnost muzeja, da poroča ministrstvu o vseh dejstvih in pojavih, ki utegnejo vplivati na izvajanje javne službe, način finančnega in strokovnega nadzora države nad izvajanjem javne službe, pogodbene sankcije in način spreminjanja pogodbe.

(8) Ministrstvo preverja izpolnjevanje zahtev iz uredbe in pogodbenih obveznosti najmanj enkrat na pet let. V primeru ugotovitve neizpolnjevanja zahtev ali pogodbenih obveznosti ministrstvo muzeju določi rok za odpravo nepravilnosti, ki ne sme biti krajši od 60 dni.

(9) Glede vprašanj postopka podelitve pooblastila, ki jih ta člen ne določa, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

130. člen (prenehanje pooblastila)

(1) Pooblastilo preneha:

- s potekom časa, za katerega je bilo podeljeno,
- z izbrisom muzeja iz razvida muzejev,
- na predlog muzeja ali ustanovitelja, ali
- z odvzemom pooblastila zaradi neizpolnjevanja zahtev iz uredbe ali kršitve pogodbe.

(2) Neizpolnjevanje zahtev iz uredbe je razlog za odvzem pooblastila, če muzej v predpisanem roku ne zadosti zahtevam iz uredbe.

(3) Kršitev pogodbe je razlog za odvzem pooblastila, če:

- muzej ravna s sredstvi, pridobljenimi za izvajanje državne javne službe, v nasprotju s pogodbo,
- muzej s svojim ravnanjem škoduje dediščini in je bil o tem izdan inšpekcijski ukrep, pa muzej v predpisanem roku ni odpravil nepravilnosti, ali
- muzej v predpisanem roku ne odpravi druge nepravilnosti, ki jo je ministrstvo ugotovilo v skladu z osmim odstavkom prejšnjega člena.

(4) Vlada odvzame pooblastilo muzeju na predlog ministrstva.

(5) Ustanovitelj mora tudi po prenehanju pooblastila zagotoviti ustrezno varstvo dediščine. Dediščino, pridobljeno na podlagi opravljanja državne javne službe muzejev, mora muzej predati v upravljanje državnemu, občinskemu ali drugemu muzeju s pooblastilom, ki ga določi minister. Minister z odločbo določi tudi način in rok predaje dediščine.

131. člen (izvajanje državne javne službe muzejev v občinskem muzeju)

(1) Ministrstvo, občinski muzej in ustanovitelj po določitvi občinskega muzeja kot dela mreže slovenskih muzejev v uredbi sklenejo pogodbo o izvajanju državne javne službe muzejev, v kateri se določijo obseg in način izvajanja državne javne službe, njeno financiranje, razmerje med sredstvi, ki jih prispevata država in ustanovitelj, dolžnost muzeja, da poroča ministrstvu o vseh dejstvih in pojavih, ki utegnejo vplivati na izvajanje javne službe, način finančnega in strokovnega nadzora države nad izvajanjem javne službe, pogodbene sankcije in način spreminjanja pogodbe.

(2) Ministrstvo preverja izpolnjevanje zahtev iz uredbe in pogodbenih obveznosti najmanj enkrat na pet let. V primeru ugotovitve neizpolnjevanja zahtev ali pogodbenih obveznosti ministrstvo muzeju določi rok za odpravo nepravilnosti, ki ne sme biti krajši od 60 dni.

132. člen **(financiranje državne javne službe muzejev)**

(1) Država financira delovanje državnih muzejev.

(2) Država sofinancira državno javno službo muzejev v občinskem muzeju v obsegu določenem v pogodbi, vendar največ v višini 80 odstotkov vseh stroškov delovanja muzeja. Ustanovitelj občinskega muzeja financira delovanje muzeja v višini najmanj 20 odstotkov vseh stroškov delovanja muzeja, pri čemer se ne upoštevajo stroški investicij.

(3) V muzeju s pooblastilom država sofinancira stroške državne javne službe skladno s pogodbo.

(4) Država lahko občinskemu muzeju iz drugega odstavka, ki ga ustanovi dvoje ali več občin skupaj in ki presega občinski pomen oziroma zadovoljuje tudi potrebe prebivalcev drugih občin, sofinancira tudi stroške delovanja dislociranih enot.

(5) Vstopnina ter drugi prihodki iz prodaje blaga in storitev muzeja, ki opravlja državno javno službo muzejev, se štejejo za prihodek od opravljanja te službe.

(6) Če ministrstvo ugotovi, da ustanovitelj občinskega muzeja ne financira njegovega delovanja v skladu z drugim odstavkom tega člena, mu z odločbo določi rok za odpravo nepravilnosti. Če ustanovitelj ne odpravi nepravilnosti v predpisanem roku, ravna minister v skladu s predpisi, ki urejajo lokalno samoupravo.

2. pododdelek **Lokalna javna služba muzejev**

133. člen **(lokalna javna služba muzejev)**

(1) Lokalno javno službo muzejev opravljajo občinski muzeji.

(2) Lokalna javna služba muzejev v občinskih muzejih, ki ne opravljajo državne javne službe muzejev, obsega upravljanje muzejskih zbirk, proučevanje in predstavljanje muzejskih zbirk in omogočanje dostopa javnosti do informacij o muzejskih zbirkah.

(3) Lokalna javna služba muzejev v občinskih muzejih, ki opravljajo državno javno službo muzejev, obsega:

- upravljanje muzejskih zbirk na lokacijah v pristojnosti ustanovitelja,
- proučevanje in predstavljanje muzejskih zbirk,
- omogočanje dostopa javnosti do informacij o muzejskih zbirkah,
- proučevanje in predstavljanje druge dediščine, ki ne presega lokalnega pomena, in
- izvajanje programov in dogodkov lokalne skupnosti na področju varovanja dediščine.

134. člen **(financiranje lokalne javne službe muzejev)**

Lokalna javna služba muzejev se financira iz proračuna občine.

5. oddelek
Služba za premično dediščino in muzeje

135. člen
(Služba za premično dediščino in muzeje)

(1) Služba je organizirana kot notranja organizacijska enota Narodnega muzeja Slovenije.

(2) Služba kot javno službo varstva opravlja naslednje naloge na področju premične dediščine:

1. izvaja analize muzejske dejavnosti,
2. pripravlja standarde za inventarizacijo in postopke dokumentiranja, interpretiranja in hranjenja dediščine;
3. usklajuje pripravo vzorcev internih aktov muzejev, ki izvajajo državno javno službo muzejev;
4. sodeluje v upravnih in drugih postopkih v skladu s tem zakonom;
5. sodeluje pri pripravi strateških dokumentov varstva;
6. sodeluje pri izvajanju strokovnih izpitov;
7. sodeluje pri usposabljanju in izobraževanju kadrov v muzejih;
8. opravlja druge naloge s soglasjem in po navodilu ministrstva.

(2) Služba na podlagi javnega pooblastila upravlja register premične dediščine.

6. oddelek
Ravnanje z muzejskim gradivom

136. člen
(hranjenje in varovanje muzejskega gradiva)

(1) Muzej mora hraniti in varovati muzejsko gradivo v skladu s standardi, ki jih določi minister.

(2) Ustanovitelj mora ob prenehanju muzeja zagotoviti trajno hranjenje muzejskega gradiva v skladu s standardi za varovanje in hranjenje iz prejšnjega odstavka, če muzejskega gradiva ne prenese na drug muzej v skladu s 138. členom tega zakona.

137. člen
(preverjanje izvora premične dediščine)

Muzej pri pridobivanju premične dediščine z dolžno skrbnostjo preverja njen izvor. Muzej mora vsak sum o nezakonitem izvoru premične dediščine naznaniti inšpektorici oziroma inšpektorju, pristojnemu za dediščino (v nadaljnjem besedilu: inšpektor).

138. člen
(prenos muzejskega gradiva)

(1) Ustanovitelj muzeja, ki je vpisan v razvid muzejev, lahko muzejsko gradivo ob prenehanju muzeja prenese le na drug muzej, ki je vpisan v razvid muzejev.

(2) O prenosu muzejskega gradiva iz prejšnjega odstavka ustanovitelj muzeja obvesti ministrstvo, ki lahko v skladu s 64. členom tega zakona uveljavlja predkupno pravico na muzejskih predmetih in muzejskih zbirkah.

(3) Pristojni muzej pred prenosom muzejskega gradiva pregleda muzejsko gradivo iz prvega odstavka tega člena in potrdi inventarno knjigo.

7. oddelek
Sofinanciranje programov in projektov v muzejih

139. člen
(sofinanciranje programov in projektov v muzejih)

(1) Država lahko na podlagi javnega poziva ali razpisa prispeva sredstva za programe in projekte varstva dediščine s statusom nacionalnega bogastva v muzejih, ki so vpisani v razvid muzejev in ki ne opravljajo državne javne službe muzejev.

(2) Finančna sredstva za sofinanciranje programov in projektov se zagotavljajo v obsegu, ki je določen v sprejetem proračunu Republike Slovenije.

(3) Javni poziv ali razpis za sofinanciranje programov in projektov se izvedbe v skladu z določbami zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

XIII. POGLAVJE
KOORDINATOR VARSTVA NESNOVNE DEDIŠČINE

140. člen
(javna služba varstva nesnovne dediščine)

(1) Državno javno službo varstva nesnovne dediščine opravljajo koordinator, muzeji, ki opravljajo državno oziroma lokalno javno službo muzejev, in zavod.

(2) Naloge koordinatorja opravlja Slovenski etnografski muzej.

(3) Koordinator opravlja kot javno službo varstva naslednje naloge:

1. identificira, dokumentira, proučuje, vrednoti in interpretira nesnovno dediščino;
2. predlaga vpis nesnovne dediščine v register;
3. predlaga evidentiranje nosilcev;
4. predlaga vpis programov, projektov in dejavnosti na seznam dobrih praks;
5. oblikuje podrobnejša merila iz šestega odstavka 44. člena tega zakona;
6. svetuje nosilcem glede varovanja nesnovne dediščine;
7. usklajuje delo muzejev in zavoda v zvezi z varovanjem nesnovne dediščine ter z njo povezanih premičnin in kulturnih prostorov;
8. predstavlja nesnovno dediščino javnosti in pri tem sodeluje z njenimi nosilci, posamezniki, skupinami in skupnostmi;
9. izvaja raziskovalne projekte v zvezi z varovanjem nesnovne dediščine;
10. sodeluje pri programih in projektih na podlagi mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija in
11. opravlja druge naloge s soglasjem in po navodilu ministrstva.

(4) Koordinator opravlja druge naloge v skladu s tem zakonom.

141. člen
(spremljanje stanja)

Koordinator redno spremlja stanje nesnovne dediščine in njenih nosilcev. Koordinator opravi pregled posamezne enote nesnovne dediščine in njenih nosilcev najmanj enkrat na pet let. Na podlagi ugotovitev koordinator ministrstvu predlaga spremembo vpisa v registru.

XIV. POGLAVJE
NEVLADNE ORGANIZACIJE IN PROSTOVOLJCI

1. oddelek
Nevladna organizacija v javnem interesu

142. člen
(status nevladne organizacije v javnem interesu)

(1) Status nevladne organizacije v javnem interesu na področju varovanja dediščine (v nadaljnjem besedilu: nevladna organizacija v javnem interesu) lahko pridobi nevladna organizacija, ki s svojim delovanjem pomembno prispeva k:

- varovanju dediščine;
- razvijanju zavesti o dediščini;
- širitvi znanja in spretnosti, povezanih z dediščino ali
- usposabljanju in vseživljenjskem učenju na področju varovanja dediščine.

(2) Minister podeli nevladni organizaciji, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega odstavka, status nevladne organizacije v javnem interesu v skladu z zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo, in zakonom, ki ureja status nevladne organizacije v javnem interesu.

143. člen
(pravica nevladne organizacije)

(1) Nevladna organizacija v javnem interesu ima pravico:

- dajati mnenja in predloge v zadevah varstva dediščine,
- udeleževati se sej posvetovalnih telesih ministrstva in občin na področju varovanja dediščine,
- sodelovati v postopkih priprave strategije in drugih strateških dokumentov države in občin, ki zadevajo varovanje dediščine, in
- opravljati druge naloge na področju varovanja dediščine na podlagi javnih razpisov.

(2) Nevladna organizacija v javnem interesu, ki je hkrati lastnik dediščine, ima pravico sodelovati v zadevah varstva te dediščine, če ne gre za konflikt interesov med njeno vlogo lastnika dediščine in nevladne organizacije v javnem interesu. V dvomu, ali gre za konflikt interesov, odloči minister.

2. oddelek
Prostovoljci v javni službi varstva

144. člen
(opravljanje prostovoljskega dela)

(1) V okviru javne službe varstva lahko delujejo tudi prostovoljci, ki razvijajo zavest javnosti o dediščini, informirajo javnost o dediščini in spremljajo stanje dediščine na terenu.

(2) Razmerje med prostovoljcem in izvajalcem javne službe varstva se ureja s pogodbo.

(3) Prostovoljsko delo v javni službi varstva se opravlja v skladu z določbami zakona, ki ureja prostovoljstvo, če ta člen ne določa drugače.

XV. POGLAVJE
STROKOVNO DELO

145. člen
(strokovno delo na področju javne službe varstva)

(1) Strokovni delavci na področju javne službe varstva morajo imeti ustrezno izobrazbo s področja varstva dediščine, opravljeno usposabljanje in opravljen strokovni izpit za pridobitev strokovnega naziva.

(2) Strokovni delavec, ki se zaposli na področju javne službe varstva, mora opraviti usposabljanje in strokovni izpit najkasneje v dveh letih od sklenitve delovnega razmerja ali po premestitvi na delovno mesto, na katerem je strokovni izpit določen kot pogoj za zasedbo delovnega mesta. Če strokovni delavec ne opravi strokovnega izpita, mu preneha delovno razmerje naslednji dan po poteku roka. Z opravljenim strokovnim izpitom se pridobi strokovni naziv prve stopnje.

(3) Zahteve za imenovanje v strokovni naziv so:

- ustrezna izobrazba oziroma kvalifikacija;
- opravljen strokovni izpit na področju varstva kulturne dediščine;
- delovne izkušnje na področju varstva kulturne dediščine;
- izpolnjevanje drugih pogojev, ki jih določi minister.

(4) Minister predpiše vrste in stopnje strokovnih nazivov, pogoje za usposabljanje na področju varstva dediščine in postopek za opravljanje strokovnega izpita ter pridobitev strokovnih nazivov.

(5) Ministrstvo vodi evidenco posameznikov, ki so pridobili strokovni naziv na področju varstva dediščine.

(6) Vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev se izvaja v skladu z zakonom, ki ureja priznavanje poklicnih kvalifikacij.

(7) Ministrstvo vodi evidenco posameznikov, ki jim je ministrstvo po sistemu vzajemnega priznavanja kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev priznalo poklicno kvalifikacijo.

146. člen
(izpopolnjevanje za delo v varstvu)

(1) Posameznik, ki dela na področju varstva dediščine, ima pravico in dolžnost, da se strokovno izpopolnjuje za delo v varstvu.

(2) Izpopolnjevanje je nadaljevalno ali dopolnilno izobraževanje, s katerim posameznik, ki dela v dejavnosti varstva dediščine, pogloblja znanja, se seznanja z novimi spoznanji, teorijami in metodami v stroki ter razvija kompetence in strokovno napreduje na področju varstva dediščine.

(3) Po izpopolnjevanju pridobi posameznik potrdilo, ki je lahko pogoj za zaposlitev ali za pridobitev strokovnega naziva.

XVI. POGLAVJE
FINANCIRANJE, NADOMESTILA IN OLAJŠAVE

147. člen
(pravica do nadomestila)

(1) Lastnik spomenika je upravičen do nadomestila, če se mu zaradi varstvenega režima poslabšajo pogoji za gospodarsko izkoriščanje spomenika in tega v okviru varstvenega režima ni mogoče nadomestiti z drugo dejavnostjo.

(2) Pogoj za pridobitev pravice do nadomestila je, da varstveni režim omejuje obseg in način gospodarskega izkoriščanja v okviru dejavnosti ali rabe, ki jo je stvar zagotavljala oziroma imela pred razglasitvijo, ali da določa drugačno gospodarsko dejavnost ali rabo od tiste pred razglasitvijo. Lastnik spomenika ni upravičen do nadomestila, če pred razglasitvijo ni gospodarsko izkoriščal stvari v večjem obsegu ali ni imel zagotovljenega dohodka na podlagi predpisov, ki urejajo dejavnost ali rabo take stvari.

(3) Merila za določanje višine nadomestila so:

- razlika med višino prihodkov, kakršne je zagotavljala gospodarska dejavnost pred uveljavitvijo varstvenega režima, in višino prihodkov, ki jih je dejansko mogoče pričakovati po uveljavitvi varstvenega režima,
- ocena gospodarske koristi ali ugodnosti, pridobljene na podlagi statusa spomenika, in
- možnost pridobitve javnih sredstev za izvedbo ukrepov, ki bi omilili izgubo prihodkov od gospodarskega izkoriščanja spomenika.

(4) Nadomestilo se lahko določi v enkratnem znesku ali v letnih zneskih. Nadomestilo za spomenike državnega pomena se določi s pogodbo med ministrstvom in lastnikom, za spomenike lokalnega pomena pa s pogodbo med pristojnim organom občine, ki je spomenik razglasila, in lastnikom.

(5) Rok za vložitev zahtevka za nadomestilo je največ eno leto od uveljavitve akta o razglasitvi. V primeru spomenika državnega pomena se zahtevek za nadomestilo vloži pri ministrstvu, v primeru spomenika lokalnega pomena pa pri pristojnem organu občine, ki je spomenik razglasila. Ministrstvo oziroma pristojni organ občine o zahtevku za nadomestilo odloči v 60 dneh.

(6) Če se država ali občina, ki je spomenik razglasila, in lastnik ne moreta sporazumeti o višini nadomestila, ga določi pristojno sodišče v nepravdnem postopku.

(7) Če ministrstvo oziroma pristojni organ občine zahtevek za nadomestilo zavrne po temelju, lahko lastnik spomenika po pravnomočnosti zavrnilne odločbe zahtevek za nadomestilo uveljavlja s tožbo v pravnem postopku pred pristojnim sodiščem.

148. člen

(vlaganje javnih sredstev za ukrepe varstva nepremične dediščine)

(1) Država ali občina lahko v okviru svojih zmožnosti prispeva javna sredstva za financiranje ali sofinanciranje ukrepov varstva nepremične dediščine, ki uživa posebno varstvo v skladu z 20. členom tega zakona. Država ali občina prednostno financira ali sofinancira ukrepe varstva spomenikov.

(2) Javna sredstva se lahko vložijo tudi za sofinanciranje obresti na bančna posojila, namenjena izvedbi ukrepov varstva nepremične dediščine. Sofinanciranje na letni ravni ne sme preseči pet odstotne obrestne mere na posojilo.

(3) Javna sredstva se lahko vložijo tudi za financiranje interventnih ukrepov varstva nepremične dediščine iz prvega odstavka tega člena, ki so nujni in zahtevajo takojšnjo izvedbo, in interventnih ukrepov varstva nepremične dediščine zunaj meja Republike Slovenije, ki so v nacionalnem interesu. Odločitev o izpolnjenosti pogoja nacionalnega interesa sprejme vlada na predlog ministra.

(4) Država lahko zagotovi sredstva za izvedbo ukrepov iz prejšnjega odstavka v okviru letnih proračunskih sredstev ministrstva, pristojnega za kulturo, namenjenih za kulturno dediščino. Višina interventnih sredstev se določi s sklepom ministra.

(5) O vlaganju javnih sredstev se sklene pogodba med državo ali občino kot financerjem in lastnikom ali investitorjem, ki ima pravico za izvedbo ukrepov na dediščini, ki so predmet pogodbe, kot upravičencem. Pri sklepanju pogodbe se upoštevajo predpisi, ki urejajo uresničevanje javnega interesa za kulturo.

(6) Lastnik mora v primeru prodaje ali izgube lastništva nad nepremično dediščino iz drugih razlogov vrniti javna sredstva, ki so bila vložena vanjo. V pogodbi iz prejšnjega odstavka se določi rok, do katerega velja dolžnost vračanja javnih sredstev.

(7) Kot delež sredstev, ki jih mora zagotoviti lastnik ali investitor, se lahko upošteva tudi vrednost del, ki jih lastnik ali investitor na podlagi navodil pristojne organizacije izvede v lastni režiji, če je tako določeno s pogodbo in če se vrednost teh del določi s primerjavo cen na trgu.

(8) Javna sredstva se izplačujejo po izvedbi del, določenih s pogodbo. Če se izkaže, da dela niso bila izvedena v skladu s pogodbo, je upravičenec dolžan vrniti pridobljena sredstva.

149. člen

(vlaganje javnih sredstev za varovanje nesnovne dediščine)

(1) Država ali občina lahko v okviru svojih možnosti prispeva javna sredstva za projekte varovanja nesnovne dediščine, vpisane v register. Pri projektih je treba zagotoviti sodelovanje nosilcev.

(2) Javna sredstva se lahko vložijo tudi za financiranje interventnih ukrepov varstva nesnovne dediščine, vpisane v register, ki so nujni in zahtevajo takojšnjo izvedbo, in za interventne ukrepe varstva nesnovne dediščine zunaj meja Republike Slovenije, ki so v nacionalnem interesu. Odločitev o izpolnitosti pogoja nacionalnega interesa sprejme vlada na predlog ministra.

(3) Država lahko zagotovi sredstva za izvedbo ukrepov iz prejšnjega odstavka v okviru letnih proračunskih sredstev ministrstva, pristojnega za kulturo, namenjenih za kulturno dediščino. Višina interventnih sredstev se določi s sklepom ministra za kulturo.

(4) O vlaganju javnih sredstev se sklene pogodba med državo ali občino kot financerjem in izvajalcem projekta iz prvega odstavka oziroma izvajalcem ukrepov varstva iz tretjega odstavka tega člena kot upravičencem. Pri sklepanju pogodbe se upošteva zakon, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

(5) Javna sredstva se izplačujejo po izvedbi nalog, določenih s pogodbo. Če se izkaže, da aktivnosti niso bile izvedene v skladu s pogodbo, je upravičenec dolžan vrniti pridobljena sredstva.

150. člen

(sofinanciranje programa občine za obnovo spomenikov)

(1) Ministrstvo lahko nameni občini dodatna sredstva iz državnega proračuna za sofinanciranje programa vzdrževanja in obnove spomenikov, ki ga za spomenike na svojem območju sprejme občina (v nadaljnjem besedilu: program obnove spomenikov).

(2) Pri določanju višine sofinanciranja posameznega programa obnove spomenikov ministrstvo upošteva število spomenikov na območju občine, morebitne že sklenjene pogodbe o sofinanciranju programa obnove spomenikov na območju občine in določbe predpisov, ki urejajo financiranje občin.

(3) Občina mora za program obnove spomenikov nameniti sredstva iz svojega proračuna najmanj v višini deleža sredstev iz državnega proračuna.

(4) O sofinanciranju programa obnove spomenikov se sklene pogodba med ministrstvom in občino. Sestavni del pogodbe je načrt porabe sredstev. Če občina pripravi program obnove spomenikov za obdobje do štirih let, se lahko sklene ustrezna večletna pogodba, pri čemer se letna višina sredstev določa z aneksom k osnovni pogodbi.

(5) Ministrstvo izbere občine, ki so upravičene do sofinanciranja programa obnove spomenikov, na podlagi javnega razpisa v skladu z zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa na področju kulture.

151. člen **(financiranje raziskav arheoloških ostalin)**

(1) Investitor gradnje ali drugega posega krije strošek raziskave arheoloških ostalin, ki je potrebna zaradi graditve ali drugega posega v arheološko najdišče, ki uživa posebno varstvo v skladu s prvim odstavkom 20. člena tega zakona.

(2) Iz državnega proračuna se krijejo stroški izvedbe osnovnih diagnostičnih raziskav.

- (3) Država lahko v prispeva javna sredstva za stroške raziskav iz prvega odstavka tega člena:
- za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin na stavbnem zemljišču, ki je arheološko najdišče, če gradi investitor, ki je fizična oseba, stanovanje za lastne potrebe, ali če se na stavbnem zemljišču gradijo neprofitna najemna stanovanja,
  - kot del priprav na obnovo objekta, ki leži v območju naselbinske dediščine, če posege izvaja investitor, ki je fizična oseba, z namenom zagotovitve stanovanja za lastne potrebe ali če se posegi izvajajo z namenom zagotovitve prostorov, namenjenih izvajanju dejavnosti, ki so v javnem interesu,
  - kot del priprav za ureditev ali obnovo javnih površin na območju naselbinske ali vrtnoarhitekturne dediščine.

(4) Iz državnega proračuna se krijejo stroški iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka v deležu, ki je sorazmeren z neto površino, ki je dejansko namenjena stanovanju za lastne potrebe, neprofitnim najemnim stanovanjem ali prostorom, namenjenim izvajanju dejavnosti, ki so v javnem interesu.

(4) Minister predpiše način financiranja raziskav arheoloških ostalin iz drugega odstavka tega člena.

152. člen **(zagotavljanje sredstev za varstvo dediščine)**

V proračunu Republike Slovenije se zagotavljajo sredstva za:

1. izvajanje državne javne službe varstva;
2. financiranje raziskav arheoloških ostalin v skladu s 151. členom tega zakona;
3. sofinanciranje programov obnove spomenikov v skladu s 150. členom tega zakona;
4. izplačilo nadomestila v skladu s 147. členom tega zakona;
5. financiranje izvedbe posebnih inšpekcijskih ukrepov iz 183., 184., 185., 186. in 187. člena tega zakona;
6. sofinanciranje programov in projektov v muzejih iz 139. člena tega zakona;
7. udejanjanje predkupne pravice iz 63. in 64. člena tega zakona
8. razlastitve v skladu z 65. členom tega zakona;
9. vlaganje javnih sredstev za ukrepe varstva nepremične dediščine iz 148. člena tega zakona;
10. vlaganje javnih sredstev za ukrepe varstva nesnovne dediščine iz 149. člena tega zakona;

11. odkup muzejskih predmetov in muzejskih zbirk v skladu s 138. členom tega zakona.

XVII. POGLAVJE ZBIRKE PODATKOV

1. oddelek Skupne določbe

153. člen **(uporaba zakona)**

(1) Osebnih podatki po tem zakonu se obdelujejo skladno z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

(2) Nadzor nad obdelavo osebnih podatkov po tem zakonu opravljajo državni nadzorniki za varstvo osebnih podatkov v okviru pooblastil iz zakona, ki ureja informacijskega pooblaščenca.

154. člen **(pridobitev in uporaba podatkov)**

(1) Ministrstvo in izvajalci državne javne službe varstva za potrebe varovanja dediščine brezplačno pridobivajo podatke iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

1. Geodetske uprave Republike Slovenije – podatke iz registra prostorskih enot in registra naslovov (opisni podatki o posameznih prostorskih enotah in naslovih ter drugi podatki o lastnostih prostorskih enot in naslovov);
2. Geodetske uprave Republike Slovenije – podatke iz katastra nepremičnin (podatki o parcelah, stavbah in delih stavb, drugi podatki o lastnostih parcel, stavb in delov stavb ter podatki o lastnikih in upravljavcih nepremičnin);
3. Geodetske uprave Republike Slovenije – podatke iz katastra javne infrastrukture (opisni podatki o posamezni javni infrastrukturi in drugi podatki o lastnostih javne infrastrukture);
4. ministrstva, pristojnega za prostor – podatke iz zbirk prostorskega informacijskega sistema (podatki o prostorskih aktih, ki se vodijo v zbirki prostorskih aktov, podatki sistema ePlan, podatki o graditvi objektov, ki se vodijo v zbirki podatkov o graditvi objektov, podatki sistema eGraditev, vključno s projektno dokumentacijo, podatki o stavbnih zemljiščih, ki se vodijo v evidenci stavbnih zemljišč, in podatki o poseljenih zemljiščih, ki se vodijo v evidenci dejanske rabe poseljenih zemljišč);
5. zemljiškoknjžnega sodišča – podatke iz zemljiške knjige (podatki o imetnikih stvarnih pravic na nepremičninah (osebno ime, EMŠO in naslov prebivališča za fizično osebo ter naziv, matična številka in sedež za pravno osebo), drugi podatki o stvarnih ali obligacijskih pravicah, idealni delež osnovnega pravnega položaja nepremičnine in podatki o zaznambi pravnih dejstev o javnopravnih omejitvah, vključno z zaznambo spomenika);
6. ministrstva, pristojnega za notranje zadeve – podatke iz centralnega registra prebivalstva (osebno ime, EMŠO, prebivališče in vrsta prebivališča, naslov za vročanje in elektronski naslov za vročanje);
7. Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – podatke iz Poslovnega registra Slovenije (naziv in sedež, poslovni naslov, identifikacijska številka za DDV ali davčna številka, elektronski naslov ter matična številka pravne osebe);
8. Finančne uprave Republike Slovenije – podatke iz evidence o davkih in knjigovodske evidence (podatki za odmero davka za dajanje nepremičnin v najem, za promet z nepremičninami in za dedovanje nepremičnin);
9. Agencije Republike Slovenije za okolje – podatke iz evidenc naravovarstvenega informacijskega sistema (podatki območij s statusom in biodiverzitetni podatke lokacije vrst).

(2) Ministrstvo in izvajalci državne javne službe varstva lahko iz posamezne evidence iz prejšnjega odstavka pridobivajo tiste osebne podatke, ki so nujno potrebni za vodenje postopka iz četrtega odstavka tega člena.

(3) Ministrstvo in izvajalci državne javne službe varstva lahko za potrebe varovanja dediščine na kraju samem dokumentirajo in fotografirajo ali na drug način reproducirajo enote dediščine in arheološke ostaline.

(4) V skladu s tem členom pridobljeni podatki se smejo uporabljati v postopku:

1. vodenja registra;
2. dokumentiranja dediščine;
3. identificiranja in evidentiranja dediščine;
4. razglasitve spomenika;
5. začasne razglasitve spomenika;
6. določitve varstvenega območja dediščine;
7. razglasitve predmetov ali zbirk posebnega pomena;
8. izdaje odločbe o arheološki najdbi in odločbe o arheološkem najdišču;
9. izdaje kulturnovarstvenih pogojev in kulturnovarstvenega soglasja;
10. izdaje dovoljenja za raziskave arheoloških ostalin;
11. izdaje dovoljenja za odstranitev arheološke ostaline z izvedbo izravnalnega ukrepa;
12. izvajanja določb o predkupni pravici, razlastitvi, nadomestilu in odškodnini;
13. izvajanja javne službe varstva v zvezi z uporabo, upravljanjem in drugim ravnanjem z dediščino;
14. nadzora nad izvajanjem tega zakona.

(5) Za namen izvajanja postopka razglasitve spomenika lokalnega pomena ima občina pravico do pridobivanja podatkov iz evidenc v skladu s tem členom.

155. člen

(podzakonski akt o registriranju in dokumentiranju dediščine)

(1) Minister predpiše podrobno vsebino in način vodenja registra in drugih evidenc ter minimalno vsebino in način dokumentiranja dediščine.

(2) Minister predpiše skupna merila in zahteve za enoten prikaz javnega digitalnega gradiva o dediščini.

2. oddelek

Informacijski sistem kulturne dediščine

156. člen

(informacijski sistem kulturne dediščine)

(1) Ministrstvo za opravljanje nalog javne službe varstva in drugih nalog po tem zakonu, podporo občinam na področju varovanja dediščine ter za omogočanje elektronskega poslovanja na področju varovanja dediščine vodi in vzdržuje informacijski sistem kulturne dediščine.

(2) Informacijski sistem kulturne dediščine vsebuje:

1. podatke registra;
2. podatke evidence kulturnovarstvenih soglasij;
3. podatke evidence dovoljenj za raziskavo arheološke ostaline;
4. podatke seznama dobrih praks;
5. podatke o spomenikih in aktih o razglasitvi;

6. podatke o varstvenih območjih dediščine in aktih o določitvi;
7. podatke prikaza vrednotenja dediščine v prostoru;
8. druge podatke za izvajanje ukrepov varstva.

(3) Podatki iz informacijskega sistema kulturne dediščine so povezani s podatki o nepremičninah.

(4) Informacijski sistem kulturne dediščine zagotavlja elektronsko poslovanje na področju varovanja kulturne dediščine ter omogoča vodenje, vzdrževanje, povezovanje in dostop do podatkov iz drugega odstavka tega člena.

(5) Zbirke podatkov iz drugega odstavka tega člena se vodijo v elektronski obliki in zagotavljajo evidentiranje dostopov do osebnih podatkov in dokumentov, ki vsebujejo osebne podatke in sicer tako, da se shranjujejo podatki o tem, kdo in kdaj je izvajal posamezna opravila v zvezi s posameznim podatkom ali dokumentom.

(6) Podatki iz informacijskega sistema kulturne dediščine so javni in se objavijo na svetovnem spletu, če ta zakon ne določa drugače. Dostop do podatkov v informacijskem sistemu kulturne dediščine je brezplačen.

157. člen **(povezovanje podatkov)**

(1) Za vodenje postopkov iz šestega odstavka 160. člena tega zakona in evidenc v skladu s tem zakonom se lahko v okviru informacijskega sistema kulturne dediščine in v okviru drugih informacijskih sistemov, ki podpirajo vodenje evidenc, brezplačno pridobivajo podatki iz zbirk podatkov, navedenih v prvem odstavku 161. člena tega zakona. Podatki se lahko pridobivajo z neposrednim povezovanjem teh evidenc.

(2) Iz posamezne zbirke podatkov se lahko pridobivajo le podatki, ki so pri tej zbirki podatkov navedeni v prvem odstavku 161. člena tega zakona.

(3) Za pridobivanje podatkov in povezovanje se kot povezovalni znak lahko uporablja:

1. za register prostorskih enot in register naslovov – identifikacijska oznaka prostorske enote ali naslov ali geolokacija;
2. za kataster nepremičnin – identifikacijski znak nepremičnine ali naslov ali geolokacija;
3. za kataster javne infrastrukture – identifikacijski znak javne infrastrukture ali geolokacija;
4. za zbirke prostorskega informacijskega sistema – identifikacijska oznake parcele, stavbe ali dela stavbe, če obstaja, ali naslov ali geolokacija ali identifikacijski znak postopka eProstor ali eGraditev;
5. za zemljiško knjigo – identifikacijski znak nepremičnine;
6. za centralni register prebivalstva – davčna številka ali EMŠO;
7. za Poslovni register Slovenije – davčna številka ali EMŠO ali matična številka;
8. za evidenco o davkih in knjigovodsko evidenco – davčna številka ali EMŠO ali matična številka;
9. za evidence naravovarstvenega informacijskega sistema – identifikacijska oznake parcele ali geolokacija.

158. člen **(prikaz vrednotenja dediščine v prostoru)**

(1) Del informacijskega sistema kulturne dediščine je prikaz vrednotenja dediščine v prostoru.

- (2) Prikaz vrednotenja dediščine v prostoru obsega zlasti:
1. podatke o dediščini iz registra nepremične dediščine;
  2. podatke o raziskavah arheoloških ostalin in drugih raziskavah dediščine;
  3. podatke o pravnih režimih varstva nepremične dediščine;
  4. prikaz območij dediščine v prostoru z opredelitvijo njihovega družbenega pomena, varovanih sestavin, omejitev in predlogov glede prostorskega razvoja dediščine;
  5. prikaz razvojnega potenciala dediščine in dobrih praks pozitivnih vplivov dediščine,
  6. vplive na dediščino in ostale omejitve zunaj območij dediščine;
  7. prikaz ranljivosti in ogroženosti dediščine, predvsem z vidika gradbeno tehničnega stanja, rabe ter izrednih razmer;
  8. prikaz zgodovinskih stanj in zgodovinskega razvoja dediščine v prostoru;
  9. interaktivno tridimenzionalno pregledovanje dediščine;
  10. strokovna izhodišča za varstvo iz 52. člena tega zakona;
  11. druge usmeritve in podatke, ki so pomembni za celostno ohranjanje dediščine.

(3) Prikaz vrednotenja dediščine v prostoru vodi ministrstvo za celotno ozemlje Republike Slovenije na podlagi podatkov iz informacijskega sistema kulturne dediščine, podatkov, ki jih ministrstvu posreduje zavod, in drugih podatkov iz postopkov vrednotenja nepremične dediščine.

(4) Ministrstvo prikaz vrednotenja dediščine v prostoru redno posodablja.

3. oddelek Register

159. člen (register)

(1) Register se vodi z namenom informacijske podpore izvajanju varstva dediščine, strokovni identifikaciji dediščine in pregledu nad dediščino. Register je namenjen tudi predstavljanju, raziskovanju, vzgoji, izobraževanju in razvijanju zavesti javnosti o dediščini.

(2) Register sestavljajo register nepremične dediščine, register premične dediščine in register nesnovne dediščine.

(3) Podatki, ki se v skladu s 167. členom tega zakona vpisujejo v register, se štejejo za uradno besedilo z upravnega področja v smislu zakona, ki ureja avtorske in sorodne pravice.

160. člen (vpis v register)

(1) V register se vpisujejo premična, nepremična in nesnovna dediščina.

(2) Nepremično dediščino ministrstvo na predlog zavoda vpiše v register nepremične dediščine. Nepremična dediščina se v register vpiše kot posamezna nepremičnina ali kot območje dediščine.

(3) Kot posamezna nepremičnina se vpiše v register stavba, objekt, ali druga nepremičnina, ki je zgrajena ali sestavljena ali oblikovana z naravnimi sestavinami po načelih krajinske arhitekture ali je arheološko najdišče. Del posamezne nepremičnine so tudi njene sestavine in pritikline, ki so namenjene uporabi ali oplešanju nepremičnine ali so nepogrešljive za njeno delovanje ali razumevanje.

(4) Kot območje dediščine se v register vpiše enovita skupina stavb, naselje ali njegov del, večje arheološko najdišče ali območje kulturne krajine, ki ima kot celota vrednosti dediščine in je medsebojno dovolj povezana, da sestavlja topografsko določljivo celoto nepremične dediščine.

(5) Vsakdo lahko na zavod naslovi pobudo za vpis nepremičnine v register nepremične dediščine. Pobuda se lahko vloži elektronsko v informacijskem sistemu kulturne dediščine, osebno ali po pošti.

(6) Premična dediščina se vpiše v register premične dediščine na podlagi podatkov, ki jih posreduje pristojni muzeji. Pristojni muzej zagotovi avtomatizirano posredovanje podatkov ali njihovo stalno dostopnost za register preko spletnih storitev.

(7) Nesnovna dediščina se vpiše v register nesnovne dediščine v skladu z 45. 47. in 48. členom tega zakona.

(8) V registru je zaradi namena dokumentarnega varstva dediščine lahko evidentirana tudi dediščina, ki je bila uničena ali ki iz drugega razloga nima več vrednosti dediščine. V postopkih varstva dediščine se šteje, da takšna dediščina ni vpisana v register.

(9) Vpis v register nepremične dediščine in register premične dediščine nima pravnih posledic. Lastnika se o vpisu nepremične in premične dediščine v register ne obvešča.

161. člen (vsebina registra)

(1) Register vsebuje osnovne, varstvene in predstavitvene podatke o dediščini.

(2) Osnovni podatki o dediščini obsegajo zlasti:

1. identifikacijo dediščine;
2. opis dediščine;
3. datacijo dediščine;
4. lokacijo dediščine;
5. avtorja oziroma ustvarjalca dediščine;
6. karakteristično fotografijo ali posnetek dediščine;
7. varstvene usmeritve;
8. povezavo z drugimi enotami dediščine, ki je vpisana v register.

(3) Poleg podatkov iz prejšnjega odstavka obsegajo osnovni podatki o nesnovni dediščini tudi podatke o nosilcu.

(4) Varstveni podatki o dediščini se vodijo za spomenike in nacionalno bogastvo in obsegajo zlasti:

- podatke iz akta o razglasitvi ali odločbe iz sedmega odstavka 38. člena tega zakona,
- varstveni režim in
- podatke o lastniku spomenika ali nacionalnega bogastva.

(5) Predstavitveni podatki o dediščini obsegajo informacije, ki dediščino ponazarjajo v besedilni, grafični ali drugi medijski obliki.

(6) Podatki o lastniku iz tretje alineje četrtega odstavka tega člena so: osebno ime, datum rojstva in naslov prebivališča, če gre za fizično osebo, oziroma naziv ter sedež, če gre za pravno osebo. Lastnik je dolžan upravljavca obvestiti o spremembi podatkov iz prejšnjega stavka ter o spremembi lastništva nacionalnega bogastva.

(7) Podatki o avtorju oziroma ustvarjalcu dediščine iz 5. točke drugega odstavka tega člena so: osebno ime ter opis ustvarjanja, če gre za fizično osebo, oziroma naziv, sedež in opis ustvarjanja, če je imetnik avtorskih pravic pravna oseba.

(8) Podatki o nosilcu iz tretjega odstavka tega člena so: številka nosilca, osebno ime, naslov prebivališča, geolokacija prebivališča, elektronski naslov, telefonska številka, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek, če gre za fizično osebo, oziroma številka nosilca, naziv, sedež, geolokacija sedeža, elektronski naslov, telefonska številka, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek, če gre za pravno osebo ali drugo obliko združevanja, ki je nosilec.

162. člen **(obdelovanje podatkov v registru)**

(1) Upravljavca registra nepremične dediščine in registra nesnovne dediščine je ministrstvo, upravljavec registra premične dediščine pa služba.

(2) Pristojne organizacije in ministrstvo obdelujejo tiste podatke v registru, ki jih potrebujejo pri opravljanju javne službe varstva oziroma za opravljanje drugih nalog po tem zakonu.

(3) Ne glede na šesti odstavek 156. člena tega zakona niso javni naslednji podatki iz registra:

- podatki o lastniku spomenika ali nacionalnega bogastva iz šestega odstavka prejšnjega člena;
- podatki o elektronskem naslovu in telefonski številki nosilca iz osmega odstavka prejšnjega člena, če je ta fizična oseba;
- podatki o lokaciji premične dediščine, ki ni javno dostopna.

(4) Pristojne organizacije redno ter v obliki in na način, ki ga določi minister, upravljavcu iz prvega odstavka posredujejo nove podatke iz prejšnjega člena, ki so potrebni za vzdrževanje in posodabljanje registra dediščine.

(5) Fizične in pravne osebe, pri katerih nastajajo vsebine, pomembne za register, so dolžne te vsebine redno, brezplačno ter v obliki in na način, ki ga predpiše minister, posredovati upravljavcu iz prvega odstavka tega člena za potrebe vzdrževanja in posodabljanja registra, če je nastajanje teh vsebin financirano iz javnih sredstev.

(6) Uporabnik registra mora pri uporabi podatkov iz registra navesti register kot vir podatkov.

(7) Podatki v registru se hranijo trajno. Ne glede na prejšnji stavek se podatki o lastniku spomenika hranijo pet let.

4. oddelek
Evidence

163. člen **(evidenca kulturnovarstvenih soglasij)**

(1) Za vodenje postopkov izdaje kulturnovarstvenih soglasij in kulturnovarstvenih pogojev se v informacijskem sistemu kulturne dediščine vodi in vzdržuje evidenca kulturnovarstvenih soglasij. V evidenci kulturnovarstvenih soglasij se podatki zbirajo, statistično obdelujejo, hranijo in uporabljajo tudi z namenom spremljanja posegov in stanja dediščine, izvajanja statističnih raziskav ter poročanja.

(2) Evidenca kulturnovarstvenih soglasij vsebuje naslednje podatke:

1. podatke o vlagatelju vloge za izdajo kulturnovarstvenega soglasja in investitorju posega;
2. podatke o posegu (vrsta posega, opis posega in podatki o projektni ali drugi dokumentaciji);

3. podatke o nepremičninah (številka parcele, številka stavbe in šifra katastrske občine);
4. podatke o dediščini (identifikacija iz registra);
5. podatke o kulturnovarstvenih pogojih (digitalna oblika dokumenta, identifikacijska številka dokumenta, datum izdaje, čas veljavnosti in zaznambe);
6. podatke o kulturnovarstvenem soglasju (digitalna oblika dokumenta, identifikacijska številka dokumenta, vrsta postopka, datum izdaje, podatek o dokončnosti in pravnomočnosti, čas veljavnosti in zaznambe);
7. druge podatke o posegu (obveznost oprave raziskav, obveznost priprave konservatorskega načrta, zahteve glede strokovne usposobljenosti izvajalcev, obveznost izvedbe izravnalnega ukrepa ter drugi podatki in dokumentacija o posegu);
8. podatke o izvedenih raziskavah.

(3) Podatki o vlagatelju in investitorju iz 1. točke prejšnjega odstavka so: osebno ime, naslov prebivališča in elektronski naslov, če gre za fizično osebo, oziroma naziv, sedež in elektronski naslov, če gre za pravno osebo.

(4) Osebni podatki iz prejšnjega odstavka se lahko javno objavijo le, če je posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, dal privolitev za javno objavo svojih osebnih podatkov.

(5) Upravljavca evidence kulturnovarstvenih soglasij sta zavod in ministrstvo.

(6) Podatki v evidenci kulturnovarstvenih soglasij se hranijo trajno.

164. člen **(evidenca dovoljenj za raziskave arheoloških ostalin)**

(1) Za vodenje postopka izdaje dovoljenj za raziskave arheoloških ostalin se v informacijskem sistemu kulturne dediščine vodi in vzdržuje evidenca dovoljenj za raziskave arheoloških ostalin. V evidenci dovoljenj za raziskave arheoloških ostalin se podatki zbirajo, statistično obdelujejo, hranijo in uporabljajo tudi z namenom spremljanja posegov v arheološke ostaline in dediščino ter spremljanja njihovega stanja.

(2) Evidenca dovoljenj za raziskave arheoloških ostalin vsebuje naslednje podatke:

1. podatki o vlagatelju in investitorju posega ter naročniku raziskave;
2. podatki o posegu (vrsta posega, opis posega, podatki o projektni ali drugi dokumentaciji);
3. podatki o nepremičninah (številka parcele in šifra katastrske občine);
4. podatki o dediščini (identifikacija iz registra);
5. podatki o kulturnovarstvenih pogojih (digitalna oblika dokumenta, identifikacijska številka dokumenta, datum izdaje, čas veljavnosti, zaznambe);
6. podatki o kulturnovarstvenem soglasju (digitalna oblika dokumenta, identifikacijska številka dokumenta, vrsta postopka, datum izdaje, podatek o dokončnosti in pravnomočnosti, čas veljavnosti, zaznambe);
7. podatki o dovoljenju za raziskavo arheoloških ostalin (digitalna oblika dokumenta, identifikacijska številka dokumenta, vrsta postopka, datum izdaje, podatek o dokončnosti in pravnomočnosti, čas veljavnosti, zaznambe);
8. podatki o dovoljenju za odstranitev arheološke ostaline z izvedbo izravnalnega ukrepa (digitalna oblika dokumenta, identifikacijska številka dokumenta, vrsta postopka, datum izdaje, podatek o dokončnosti in pravnomočnosti, čas veljavnosti, zaznambe);
9. drugi podatki o posegu (obveznost oprave raziskave arheoloških ostalin, dokazila o izpolnjevanju pogojev iz 83. člena tega zakona, vključno z dokazili o zdravstveni sposobnosti za potapljanje, dokazila o zagotovljenih finančnih sredstvih za raziskave arheoloških ostalin in drugi podatki ter dokumentacija o posegu).

(3) Podatki o vlagatelju in naročniku raziskave ter investitorju posega iz 1. točke prejšnjega odstavka so: osebno ime, naslov prebivališča in elektronski naslov, če gre za fizično osebo, oziroma naziv, sedež in elektronski naslov, če gre za pravno osebo.

(4) Osebni podatki posameznikov iz prejšnjega odstavka tega člena se lahko javno objavijo le, če je posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, dal privolitev za javno objavo svojih osebnih podatkov.

(5) Upravljavec evidence dovoljenj za raziskavo arheološke ostaline je ministrstvo. Pristojne organizacije obdelujejo tiste podatke v evidenci dovoljenj za raziskavo arheološke ostaline, ki jih potrebujejo pri opravljanju javne službe varstva.

(6) Podatki v evidenci dovoljenj za raziskavo arheološke ostaline se hranijo trajno.

165. člen (evidenca raziskav)

(1) Za spremljanje izvajanja raziskav ter pridobivanja natančnih podatkov o njihovih izsledkih se vodi in vzdržuje evidenca raziskav. V evidenci raziskav se podatki zbirajo, statistično obdelujejo, hranijo in uporabljajo tudi z namenom ugotavljanja izpolnjevanja pogojev izvajalcev in pridobivanja natančnih podatkov o izvedbi in izsledkih raziskav.

(2) Evidenca raziskav vsebuje naslednje podatke:

- identifikacijske podatke o raziskavi (lokacija, vrsta raziskave, obdobje izvedbe),
- podatke o izvajalcu raziskave, vključno z osebnimi podatki vodje raziskave, njegovega namestnika in sodelavcev, in
- rezultate raziskave, vključno s poročilom.

(3) Osebni podatki posameznikov iz druge alineje prejšnjega odstavka so: osebno ime, izobrazba, znanstveni in strokovni naslov.

(4) Upravljavec evidence raziskav arheoloških ostalin, za katere je potrebno dovoljenje iz 82. člena tega zakona, je ministrstvo. Zavod v evidenci iz prejšnjega stavka obdeluje tiste podatke, ki jih potrebuje pri opravljanju javne službe varstva. Upravljavec evidence raziskav druge dediščine je zavod. Ministrstvo v evidenci iz prejšnjega stavka obdeluje tiste podatke, ki jih potrebuje za opravljanje nalog po tem zakonu.

(5) Podatki v evidenci raziskav so javni in se hranijo trajno.

166. člen (razvid trgovcev)

(1) Za nadzor nad prometom s predmeti kulturne dediščine se vodi razvid trgovcev.

(2) Razvid trgovcev vsebuje naslednje podatke:

- osebno ime oziroma naziv, naslov prebivališča oziroma sedež,
- naslov lokacije prodaje na debelo ali na drobno ali posredništva ali spletne strani za prodajo in
- datum začetka in prenehanja opravljanja dejavnosti prometa s predmeti kulturne dediščine.

(3) Upravljavec razvida trgovcev je ministrstvo.

(4) Podatki v razvidu trgovcev so javni in se hranijo deset let po prenehanju opravljanja dejavnosti prometa s predmeti kulturne dediščine

167. člen
(evidenca nabave in prodaje ter drugih poslov s premično dediščino)

(1) Za zagotavljanje sledljivosti pravnih poslov s premično dediščino zaradi preprečevanja protipravnih ravnanj z dediščino se vodi evidenca nabave in prodaje ter drugih poslov s premično dediščino.

(2) Evidenca nabave in prodaje ter drugih poslov s premično dediščino vsebuje naslednje podatke za vsak pravni posel z dediščino:

- podatke o izvoru dediščine,
- opis dediščine,
- prodajno oziroma nabavno ceno in
- podatke o lastniku ali posestniku in kupcu dediščine.

(3) Podatki o lastniku, posestniku in kupcu dediščine iz četrte alineje prejšnjega odstavka so: osebno ime, datum rojstva in naslov prebivališča, če gre za fizično osebo, oziroma naziv in sedež, če gre za pravno osebo.

(4) Upravljavca evidence nabave in prodaje ter drugih poslov s premično dediščino je trgovec. Ministrstvo, inšpektor, organi pregona in carinski organi obdelujejo tiste podatke v evidenci nabave in prodaje ter drugih poslov s premično dediščino, ki jih potrebujejo za opravljanje nalog po tem zakonu. V primeru iz šestega odstavka tega člena je upravljavca evidence nabave in prodaje ter drugih poslov z dediščino ministrstvo.

(5) Podatki v evidenci nabave in prodaje ter drugih poslov s premično dediščino se hranijo trajno. Ne glede na prejšnji stavek se podatki iz četrte alineje drugega odstavka tega člena za posamezen pravni posel z dediščino hranijo 50 let po prenehanju lastništva kupca dediščine.

(6) Trgovec mora evidenco nabave in prodaje ter drugih poslov s premično ob prenehanju opravljanja dejavnosti prometa s predmeti kulturne dediščine predati ministrstvu.

168. člen
(evidenca o izdanih dovoljenjih za izvoz, iznos, uvoz in vnos dediščine)

(1) Za vodenje postopka izdaje dovoljenj za izvoz, iznos, uvoz in vnos dediščine ter za nadzor nad njim se vodi evidenca o izdanih dovoljenjih za izvoz, iznos in uvoz dediščine.

(2) Evidenca o izdanih dovoljenjih za izvoz, iznos, uvoz in vnos dediščine vsebuje naslednje podatke:

1. podatke o izvozniku oziroma uvozniku dediščine;
2. podatke o lastniku;
3. številko in vrsto dovoljenja;
4. število predmetov v pošiljki;
5. zvrst predmeta;
6. podatke o avtorju oziroma ustvarjalcu predmeta ali njegovemu izvoru;
7. navedbo namembne države oziroma države, iz katere se pošiljka uvaža.

(3) Podatki o izvozniku oziroma uvozniku dediščine in lastniku iz 1. in 2. točke prejšnjega odstavka so: osebno ime, naslov prebivališča in elektronski naslov, če gre za fizično osebo, oziroma naziv, sedež in elektronski naslov, če gre za pravno osebo.

(4) Upravljavec evidence o izdanih dovoljenjih za izvoz ali iznos in o izvozih in iznosih dediščine je ministrstvo. Carinski organi obdelujejo tiste podatke v evidenci o izdanih dovoljenjih za izvoz ali iznos in o izvozih in iznosih dediščine, ki jih potrebujejo pri opravljanju svojih nalog v skladu s 186. členom tega zakona.

(5) Podatki v evidenci o izdanih dovoljenjih za izvoz ali iznos in o izvozih in iznosih dediščine se hranijo pet let po prenehanju veljavnosti dovoljenja.

169. člen **(evidenca o strokovnem delu na področju javne službe varstva)**

(1) Za izvajanje javne službe varstva se vodi evidenca o strokovnem delu na področju javne službe varstva.

(2) Evidenca o strokovnem delu na področju javne službe varstva vsebuje podatke o posameznikih, ki so pridobili strokovni naziv na področju varstva dediščine, in posameznikih, ki jim je ministrstvo po sistemu vzajemnega priznavanja kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev priznalo poklicno kvalifikacijo za strokovno delo na področju varstva dediščine.

(3) Podatki o osebah iz prejšnjega odstavka so:

- identifikacijski podatki (osebno ime, naslov prebivališča, elektronski naslov in EMŠO),
- podatki o stopnji izobrazbe, udeležbi na različnih oblikah izpopolnjevanja in usposabljanja in strokovnem izpitu,
- podatki o delovnih izkušnjah na področju varstva dediščine in
- podatki o službenem razmerju v javni službi varstva (delodajalec, delovno mesto in datum nastopa službe).

(4) Poleg podatkov iz prejšnjega odstavka obsegajo podatki o posamezniku, ki mu je ministrstvo priznalo poklicno kvalifikacijo za strokovno delo na področju varstva dediščine, tudi številko in datum izdaje odločbe o priznanju poklicne kvalifikacije.

(5) Upravljavec evidence o strokovnem delu na področju javne službe varstva je ministrstvo. Pristojne organizacije obdelujejo tiste podatke v evidenci o strokovnem delu na področju javne službe varstva, ki jih potrebujejo pri opravljanju svojih nalog javne službe varstva v skladu s tem zakonom.

(6) Podatki v evidenci o strokovnem delu na področju javne službe varstva se hranijo ves čas delovne aktivnosti posameznika in še pet let po njegovi upokojitvi.

170. člen **(seznam dobrih praks)**

(1) Za promocijo programov, projektov in dejavnosti iz drugega odstavka 51. člena tega zakona in deljenje dobrih izkušenj, pristopov in primerov varstva nesnovne dediščine se vodi seznam dobrih praks.

(2) Seznam dobrih praks vsebuje naslednje podatke:

- opis nesnovne dediščine, na katero se program, projekt ali dejavnost nanaša,
- opis programa, projekta ali dejavnosti in
- navedbo izvajalca dobre prakse.

(3) Podatki o izvajalcu dobre prakse iz tretje alineje prejšnjega odstavka so: številka izvajalca, osebno ime, naslov prebivališča, geolokacija prebivališča, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek, elektronski naslov in telefonska številka, če gre za fizično osebo, oziroma številka izvajalca, naziv, sedež, geolokacija sedeža, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek, elektronski naslov in telefonska številka, če gre za pravno osebo ali drugo obliko združenja.

(4) Podatki iz prejšnjega odstavka se lahko javno objavijo, razen podatkov o elektronskem naslovu in telefonski številki izvajalca dobre prakse, če je ta fizična oseba.

(5) Upravlavec seznama dobrih praks je ministrstvo. Pristojne organizacije obdelujejo tiste podatke na seznamu dobrih praks, ki jih potrebujejo pri opravljanju javne službe varstva.

(6) Podatki na seznamu dobrih praks se hranijo trajno.

171. člen **(zbirke podatkov o stvareh z domnevo dediščine)**

(1) Ministrstvo in izvajalci državne javne službe varstva lahko za potrebe varovanja dediščine v skladu s tem zakonom vodijo tudi zbirke podatkov o lokaciji stvari z domnevo dediščine, vključno z osebnimi podatki o lastnikih, upravljavcih in drugih upravičencih.

(2) Evidenice iz prejšnjega odstavka obsegajo:

- opis stvari z domnevo dediščine,
- lokacijo stvari z domnevo dediščine in
- podatke o lastniku, upravljavcu in drugih upravičencih.

(3) Podatki o lastniku, upravljavcu in drugih upravičencih iz tretje alineje prejšnjega odstavka so: osebno ime, datum rojstva in naslov prebivališča, če gre za fizično osebo, oziroma naziv ter sedež, če gre za pravno osebo.

(4) Podatki v evidencah iz prvega odstavka tega člena se hranijo do vpisa stvari z domnevo dediščine v register.

5. oddelek

Varstvo osebnih podatkov v postopkih varstva dediščine in vodenja registra dediščine

172. člen **(osebni podatki v postopkih varstva dediščine)**

(1) V postopku razglasitve spomenika ali določitve varstvenega območja dediščine se lahko v delih, ki se nanašajo na dajanje pobud, javno obravnavo in dajanje mnenj iz 22. člena tega zakona ter dajanje mnenj in pripomb iz 31. člena tega zakona, obdelujejo osebni podatki osebe, ki je podala pobudo oziroma mnenje, predlog ali pripombo. Podatki se zbirajo in obdelujejo le za namen in v okviru tega postopka.

(2) Podatki iz prejšnjega odstavka so: osebno ime, naslov prebivališča, elektronski naslov in telefonska številka.

(3) Podatki iz prvega odstavka tega člena se hranijo v informacijskem sistemu kulturne dediščine pet let po sprejetju akta o razglasitvi oziroma akta o določitvi.

(4) Podatki iz prvega odstavka tega člena se lahko javno objavijo le, če je posameznik, na katerega se nanašajo podatki, dal privolitev za javno objavo svojih osebnih podatkov.

(5) Pravico dostopa do podatkov iz prvega odstavka tega člena in njihove obdelave imajo ministrstvo, občina in zavod v okviru svojih pristojnosti in za namen iz prvega odstavka tega člena.

(6) Pripravljaivec akta o razglasitvi oziroma akta o določitvi zagotavlja anonimizacijo osebnih podatkov v aktu in spremljajočih gradivih. V informacijskem sistemu kulturne dediščine se spremljajoča gradiva lahko javno objavijo le, če so anonimizirana.

(7) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo za varstvo podatkov v postopku razglasitve predmeta ali zbirke posebnega pomena.

173. člen **(osebni podatki v postopku vodenja registra)**

(1) Za namen vodenja registra se lahko zbirajo in obdelujejo podatki oseb, ki so dale pobudo za vpis v register na podlagi, drugega odstavka 45. člena, drugega odstavka 47. člena in petega odstavka 162. člena tega zakona.

(2) Podatki osebe iz prejšnjega odstavka so osebno ime, naslov prebivališča, elektronski naslov in telefonska številka.

(3) Podatki iz prvega odstavka tega člena se hranijo v informacijskem sistemu kulturne dediščine trajno in se lahko javno objavijo le, če je posameznik, na katerega se nanašajo podatki, dal privolitev za javno objavo svojih osebnih podatkov.

(4) Pravico do vpogleda in uporabe podatkov iz prvega odstavka tega člena imajo ministrstvo, služba in pristojna organizacija v okviru svojih pristojnosti in za namen iz prvega odstavka tega člena.

174. člen **(osebni podatki uporabnikov informacijskega sistema)**

(1) Ministrstvo obdeluje osebne podatke uporabnikov informacijskega sistema iz 156. člena tega zakona za namen elektronske identifikacije, avtentikacije ali preverjanja njihovih identifikacijskih podatkov pri uporabi informacijskega sistema.

(2) Ministrstvo za namen iz prejšnjega odstavka obdeluje osebno ime, funkcijo, elektronski naslov in telefonsko številko uporabnika, podatek o uporabniških pravicah uporabnika ter ime organizacije, v imenu katere uporabnik uporablja informacijski sistem.

(3) Podatki iz prejšnjega odstavka se v informacijskem sistemu iz 156. člena tega zakona prenesejo iz centralne varnostne sheme ob registraciji uporabnika v informacijski sistem in ob vsaki spremembi navedenih podatkov, ki jo uporabnik izvede na ravni centralne varnostne sheme.

(4) Podatki iz drugega odstavka tega člena se hranijo pet let po izteku koledarskega leta, v katerem je uporabnik zadnjič dostopal do informacijskega sistema iz 156. člena tega zakona.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek se tisti podatki iz drugega odstavka tega člena, ki so ob uporabi informacijskega sistema postali sestavni del verzije zapisov oziroma časovnice ali dokumentov, ki so bili ustvarjeni v informacijskem sistemu iz 156. člena tega zakona ali vanje predloženi, hranijo trajno, dokumenti, v katerih so ti podatki vsebovani, pa se hranijo v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva.

6. oddelek

Dokumentiranje dediščine

175. člen (dokumentiranje dediščine)

(1) Sestavni del informacijske podpore izvajanju varstva je tudi dokumentiranje dediščine.

(2) Dokumentiranje dediščine obsega predvsem evidentiranje gradiva, zbiranje podatkov za inventarizacijo enote dediščine, evidentiranje njenega stanja in stopnje ogroženosti ter dokumentiranje posegov. V primeru premožne dediščine obsega tudi podatke o dokumentiranju akcesije in premestitve te dediščine.

176. člen (skupna uporaba podatkov)

(1) Registriranje in dokumentiranje arhivskega in knjižničnega gradiva, ki po strokovnih merilih in mednarodnih priporočilih predstavlja arhivsko in knjižno dediščino, se izvaja v skladu s posebnimi predpisi.

(2) Izvajalci so dolžni voditi register in dokumentirati dediščino, vključujoč knjižnično in arhivsko gradivo, v obliki in na način, ki omogoča enoten prikaz javnega digitalnega gradiva o dediščini.

XVIII. POGLAVJE NADZORSTVO

1. Oddelek Splošne določbe glede nadzorstva

177. člen (inšpekcijski nadzor)

Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov in drugih aktov, ki se nanašajo na varstvo dediščine, opravlja inšpektor.

178. člen (pooblastila inšpektorja)

- Inšpektor ima poleg pooblastil iz zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, še naslednja pooblastila:
- pregledovati nepremično in premožno dediščino, knjige in listine v zvezi s pravnim prometom dediščine, posegi ter z ukrepi varstva v izrednih razmerah in
  - pregledovati in zahtevati vpogled v dokumentacijo, ki se nanaša na razglašanje spomenikov, izdajanje upravnih odločb lastnikom, izvoz, iznos in uvoz dediščine ter trgovanje z dediščino.

179. člen (sodelovanje z javno službo varstva)

Inšpektor lahko pri vodenju postopkov zahteva sodelovanje državnih in občinskih organov, zlasti v primerih opravljanja ogleda in ustne obravnave, od izvajalcev javne službe pa podajanje strokovnih mnenj.

180. člen (inšpekcijski zavezanci)

- Inšpekcijski zavezanec po tem zakonu je pri:
- posegih: investitor posega,
  - vzdrževanju in opustitvi vzdrževanja: lastnik,
  - škodljivih ravnanjih: povzročitelj škode,
  - trgovanju z dediščino: trgovec in
  - izvozu, iznosu in uvozu: izvoznik oziroma uvoznik.

181. člen **(carinski nadzor)**

(1) Carinski organi opravljajo nadzor pri uvozu in vnosu iz 96. člena tega zakona ter izvozu in iznosu iz 97. člena tega zakona, pri čemer jim pristojna organizacija in inšpektor zagotavljata strokovno podporo.

(2) Podpora pristojne organizacije je brezplačna.

2. oddelek Inšpekcijski ukrepi

182. člen **(splošni inšpekcijski ukrepi)**

Inšpekcijsko nadzorstvo obsega poleg ukrepov po zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor, tudi posebne ukrepe, določene s tem zakonom.

183. člen **(inšpekcijski ukrepi v primeru nedovoljenih posegov)**

(1) Če inšpektor ugotovi, da se izvaja ali se je izvedel nedovoljen poseg, z odločbo odredi enega ali več naslednjih inšpekcijskih ukrepov:

1. ustavitev izvajanja del;
2. pridobitev kulturnovarstvenih pogojev ali kulturnovarstvenega soglasja;
3. pridobitev dovoljenja za raziskavo;
4. pridobitev spremenjenih kulturnovarstvenih pogojev oziroma spremenjenega kulturnovarstvenega soglasja, če se poseg izvaja ali je bil izveden v nasprotju z že obstoječimi pogoji oziroma soglasji oziroma so bili ti z izvedenimi deli preseženi;
5. sanacijo stanja;
6. nadomestni ukrep.

(2) Ukrep ustavitve izvajanja del velja, dokler inšpekcijski zavezanec ne pridobi kulturnovarstvenega soglasja za nameravani poseg.

(3) V primeru nedovoljenega posega v arheološke ostaline velja ustavitev del, dokler zavezanec ne zagotovi izvedbe drugega inšpekcijskega ukrepa, ki ga je z odločbo odredil inšpektor.

(4) Ukrep ustavitve izvajanja vseh del se šteje za nujni ukrep v javnem interesu v skladu z določbami zakona, ki ureja splošni upravni postopek, in ga lahko inšpektor odredi v skrajšanem postopku brez zaslišanja strank. Odločba se lahko izda ustno.

(5) Če inšpektor hkrati z ustavitvijo del odredi ukrep iz 2., 3. ali 4. točke prvega odstavka tega člena, mora zavezanec najkasneje v 15 dneh po odreditvi zaprositi za kulturnovarstvene pogoje ali za spremembo kulturnovarstvenih pogojev v skladu z 86. členom tega zakona oziroma za kulturnovarstveno soglasje oziroma spremembo kulturnovarstvenega soglasja v skladu s 85. členom

tega zakona. Zavezanec mora o vložitvi vloge in pridobitvi kulturnovarstvenih pogojev obvestiti inšpektorja v sedmih dneh po prejemu. Po pridobitvi kulturnovarstvenih pogojev inšpektor določi rok, v katerem mora zavezanec zaprositi za kulturnovarstveno soglasje, zavezanec pa mora o vložitvi vloge in pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja obvestiti inšpektorja v sedmih dneh po prejemu.

(6) Če zavezanec v 15 dneh po odreditvi ne izvede naloženega ukrepa iz 2., 3. ali 4. točke prvega odstavka tega člena oziroma je njegova vloga za pridobitev pravnomočno zavržena ali zavržena, inšpektor odredi sanacijo in rok za izvedbo tega ukrepa, pristojna organizacija pa za potrebe izreka sanacije določi potrebna dela in način izvedbe sanacije. Sanacija se izvede pod vodstvom pooblaščenih oseb.

(7) Če inšpekcijski zavezanec v postavljenem roku sanacije ne izvede, inšpektor odredi, da pristojna organizacija izvede dela na stroške zavezanca.

(8) Če je nedovoljeni poseg že izveden na način, ki pomeni nepovratno odstranitev celote dediščine ali arheoloških ostalin ali njihovega dela in izdaja kulturnovarstvenih pogojev ali kulturnovarstvenega soglasja ni več smiselna oziroma sanacija ni več mogoča, inšpektor odredi nadomestni ukrep.

(9) Namen nadomestnega ukrepa je izvedba javnega interesa, ki se opravi v okviru javne službe varstva, in sicer pri nedovoljenem posegu v:

- arheološke ostaline izvedba ukrepa varstva arheološkega najdišča primerljivega pomena in
- dediščino izvedba posega za ohranitev ali oživitev dediščine primerljivega pomena.

(10) Denarni znesek, ki je potreben za izvedbo nadomestnega ukrepa iz prve alineje prejšnjega odstavka, se lahko določi največ do višine vrednosti raziskave arheoloških ostalin, ki bi bila potrebna za prevod uničenih arheoloških ostalin v arhiv arheološke raziskave.

(11) Denarni znesek, ki je potreben za izvedbo nadomestnega ukrepa iz druge alineje devetega odstavka tega člena, se lahko določi največ do višine vrednosti obnove, ki bi bila potrebna za ohranitev nepovratno odstranjenih delov dediščine.

(12) Za potrebe izreka nadomestnega ukrepa pristojna organizacija na poziv inšpektorja opredeli namen nadomestnega ukrepa in primerljiv pomen identificiranega arheološkega najdišča ali dediščine ter določi denarni znesek za izvedbo nadomestnega ukrepa, inšpektor pa določi pristojno organizacijo, ki izvede nadomestni ukrep, in rok, v katerem mora inšpekcijski zavezanec izvesti izplačilo denarnega zneska za izvedbo nadomestnega ukrepa.

(13) Če gre za nedovoljen poseg v dediščino, za katerega je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, inšpektor z odločbo odredi ustavitev izvajanja vseh del in zadevo odstopi v reševanje inšpekciji, ki je pristojna za nadzor nad gradnjo. Ustavitev del velja do odločitve inšpektorja iz prejšnjega stavka.

184. člen

(inšpekcijski ukrepi v primeru škode ali neposredne nevarnosti poškodovanja)

(1) Če inšpektor ugotovi, da obstaja neposredna nevarnost poškodovanja ali je škoda na spomeniku oziroma nacionalnem bogastvu že nastala, odredi rok, v katerem se mora taka nevarnost odpraviti, oziroma sprejme ukrepe za odpravo škode ali za njeno ustrezno zmanjšanje.

(2) Če inšpekcijski zavezanec v postavljenem roku ne opravi ustreznih ukrepov ali ne zagotovi potrebnih del, inšpektor odredi, da se dela izvedejo na stroške zavezanca.

(3) Dela iz prejšnjega odstavka opravi pristojna organizacija na podlagi konservatorskega načrta in pod vodstvom pooblaščenega osebe.

185. člen
(inšpekcijski ukrepi v primeru škodljivega ravnanja)

(1) Če inšpektor ugotovi, da zaradi nepravilnega vzdrževanja, ravnanja ali rabe spomenika oziroma nacionalnega bogastva ali zaradi opustitve dolžnega vzdrževanja ali ravnanja obstaja nevarnost poškodovanja dediščine, lahko tako ravnanje ali rabo prepove in odredi potrebne ukrepe za zagotovitev varstva dediščine.

(2) Če je zaradi nepravilnega vzdrževanja, ravnanja, rabe ali opustitve dolžnega vzdrževanja ali ravnanja lastnika ali posestnika oziroma osebe, ki izvaja vzdrževanje, ogroženo nacionalno bogastvo, lahko inšpektor z odločbo začasno odvzame posest in premoženje prepusti v hrambo pristojnemu muzeju do izpolnitve pogojev za vrnitev. Pogoji za vrnitev so izpolnjeni, ko sta zagotovljena ravnanje in raba nacionalnega bogastva v skladu s tem zakonom.

186. člen
(inšpekcijski ukrepi pri opravljanju dejavnosti v nasprotju s predpisi)

(1) Če inšpektor ugotovi, da se hrani nacionalno bogastvo v nasprotju z določbami tega zakona, lahko prepove hrambo nacionalnega bogastva ter določi ukrepe, ki jih je treba zagotoviti za varstvo in roke za izvedbo ukrepov.

(2) Če inšpektor ugotovi, da se trgovanje z dediščino opravlja v nasprotju z določbami 95. ali 96. členom tega zakona, prepove trgovanje z dediščino ter določi ukrepe, ki jih je treba zagotoviti za varstvo, in roke za izvedbo ukrepov.

187. člen
(zadržanje)

(1) Če carinski organ pri opravljanju nadzora v skladu s tem zakonom utemeljeno sumi, da obravnavano blago predstavlja premoženje dediščino, ki se uvaža oziroma vnaša ali izvaža oziroma iznaša v nasprotju z določbami 96. oziroma 97. člena tega zakona, lahko takšno blago zadrži in o tem nemudoma obvesti pristojno organizacijo in inšpektorja.

(2) Pristojna organizacija mora v roku desetih delovnih dni po prejemu obvestila carinskega organa podati mnenje, ali je zadržano blago dediščina, za katero je po določbah tega zakona potrebno dovoljenje za uvoz ali vnos v skladu s 96. členom tega zakona oziroma izvoz ali iznos v skladu s 97. členom tega zakona, in o tem nemudoma obvestiti carinski organ.

(3) Če pristojna organizacija ne odloči o naravi zadržanega blaga v roku iz prejšnjega odstavka, carinski organ zadržano blago prepusti v izbrano carinsko dovoljeno rabo ali uporabo.

(4) Če pristojna organizacija ugotovi, da je zadržano blago dediščina, za katero je potrebno dovoljenje za uvoz ali vnos v skladu s 96. členom tega zakona oziroma izvoz ali iznos v skladu s 97. členom tega zakona, carinski organ zavrne prepustitev blaga v izbrano carinsko dovoljeno rabo ali uporabo.

188. člen
(skladiščenje zadržanega blaga)

(1) Zadržano blago se hrani v skladu s carinskimi predpisi, ki veljajo za carinsko skladiščenje blaga.

(2) Če pristojna organizacija ugotovi, da je zadržano blago dediščina, za katero je potrebno dovoljenje za uvoz ali vnos v skladu s 96. členom tega zakona oziroma izvoz ali iznos v skladu s 7. členom tega zakona, nosi stroške skladiščenja in druge stroške, ki bi utegnili nastati v zvezi z dediščino, oseba, ki je uvažala ali vnašala oziroma izvažala ali iznašala zadevno dediščino, oziroma oseba, za račun katere se je zadevna dediščina uvažala ali vnašala oziroma izvažala ali iznašala v nasprotju z določbami tega zakona.

3. oddelek Izvajanje inšpekcijskega nadzora

189. člen **(izvajanje izvršbe s prisilitvijo)**

(1) Izvršba s prisilitvijo za inšpekcijske ukrepe, izdane v skladu s tem zakonom, se opravlja po določbah zakona, ki ureja upravni postopek, če ni z drugim odstavkom tega člena določeno drugače

(2) Kadar inšpektor določi izvajanje izvršbe s prisilitvijo, znaša denarna kazen za zavezanca pravno osebo največ 30.000 evrov, za zavezanca samostojno podjetnico posameznico ali samostojnega podjetnika posameznika (v nadaljnjem besedilu: samostojni podjetnik) in posameznico ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost (v nadaljnjem besedilu: posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost), pa največ 4.000 evrov.

190. člen **(obveščanje)**

Organ, ki prejme predlog za uvedbo postopka zaradi kaznivega dejanja, mora o svojih ukrepih obvestiti inšpektorja, ki je vložil ovadbo.

191. člen **(zaseg)**

(1) Inšpektor oziroma druga pooblaščen oseba ima pravico zaseči dokumentacijo ali predmete, ki se lahko odvzamejo v postopku o prekršku ali kadar je to potrebno zaradi zavarovanja dokazov.

(2) Zasežena dokumentacija ali predmeti iz prejšnjega odstavka se do konca inšpekcijskega postopka ali postopka o prekršku hranijo pri ministrstvu.

XIX. POGLAVJE KAZENSKÉ DOLOČBE

192. člen **(lažji prekrški)**

(1) Z globo od 400 do 4.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki:

1. ministrstva ne obvesti o spremembi lastništva predmeta ali zbirke posebnega pomena v skladu z desetim odstavkom 35. člena tega zakona;
2. na poziv pristojne organizacije ne nudi potrebnih podatkov o dediščini oziroma stvari, za katero se domneva, da ima lastnosti dediščine, v skladu s 68. členom tega zakona;
3. ne označi spomenika ali nacionalnega bogastva v skladu s 72. členom tega zakona;

4. javno objavi dokumentacijo raziskave arheološke ostaline ali arhiv arheološke raziskave v nasprotju s četrtem odstavkom 80. člena tega zakona;
5. ministra ne seznaniti o potencialnem konfliktu interesov v skladu z drugim odstavkom 143. člena tega zakona;
6. v pobudi za vpis nepremičnine v register nepremične dediščine iz petega odstavka 160 člena tega zakona namerno navaja neresnične podatke;
7. upravljavca ne obvesti o spremembi podatkov v skladu s šestim odstavkom 161. člena tega zakona;
8. ne navede registra kot vira podatkov v skladu s šestim odstavkom 162. člena tega zakona.

(2) Z globo od 200 do 2.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika in državnega ali občinskega organa, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 100 do 600 evrov se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

193. člen (prekrški)

- (1) Z globo od 1.000 do 4.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki:
1. vpiše ali izpiše iz inventarne knjige muzejski predmet oziroma muzejsko zbirko v nasprotju s 36. členom tega zakona;
  2. ne obvesti zavoda ali muzeja o odkritju arheološke ostaline v skladu s prvim odstavkom 38. člena tega zakona ali ne poseduje dokazila o izvoru v skladu s prvim odstavkom 79. člena tega zakona;
  3. je muzej in o obvestilu o odkritju arheološke ostaline iz prejšnjega odstavka ne obvesti zavoda v skladu s prvim odstavkom 38. člena tega zakona;
  4. ne dopusti dostopa do arheoloških ostalin v skladu s 39. členom tega zakona;
  5. pri prodaji nepremičnine ravna v nasprotju s 63. členom tega zakona;
  6. pri prodaji nacionalnega bogastva ravna v nasprotju s 64. ali 66. členom tega zakona;
  7. ne zagotavlja javne dostopnosti spomenika v skladu s 69. členom tega zakona;
  8. ne dopusti dokumentiranja in proučevanja spomenika v skladu s prvim odstavkom 70. člena tega zakona.
  9. na spomeniku ali v varstvenem območju dediščine javnost obvešča v nasprotju s 73. členom tega zakona;
  10. odtuji premične arheološke ostaline v nasprotju z osmim odstavkom 76. člena tega zakona;
  11. ne pošlje poročila o poteku in izsledkih raziskave arheološke ostaline v skladu s šestim odstavkom 82. člena tega zakona;
  12. ne zagotovi upravljanja spomenika v skladu s prvim odstavkom 89. člena tega zakona;
  13. ne pripravi načrta upravljanja spomenika v skladu z 90. členom tega zakona;
  14. ob obstoju konflikta interesov sodeluje v zadevah varstva v nasprotju z drugim odstavkom 143. člena tega zakona;
  15. evidence nabave in prodaje ter drugih poslov s premično dediščino ob prenehanju opravljanja dejavnosti prometa s predmeti kulturne dediščine ne preda ministrstvu v skladu s šestim odstavkom 167. člena tega zakona;

(2) Z globo od 400 do 4.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika in državnega ali občinskega organa, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 200 do 1.000 evrov se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

194. člen (hujši prekrški)

(1) Z globo od 2.000 do 40.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki:

1. posega v kraj najdbe v nasprotju z drugim odstavkom 38. člena tega zakona,
2. posega v kraj najdbe v nasprotju z odločbo o arheološkimi najdišču iz 43. člena tega zakona;
3. uporablja iskalnik kovin ali drugih tehničnih sredstev v nasprotju s prvim odstavkom 40. člena tega zakona;
4. ravna v nasprotju s 57. členom tega zakona;
5. razpolaga s premičnimi arheološkimi ostalinami v nasprotju s tretjim odstavkom 60. člena tega zakona;
6. ne zagotavlja varstva spomenika v skladu s 71. členom tega zakona;
7. na spomeniku ali v varstvenem območju dediščine oglašuje v nasprotju s 73. členom tega zakona;
8. ne hrani, varuje ali zagotovi varnega prevoza nacionalnega bogastva v skladu s 74. členom tega zakona;
9. hrani arheološko ostalino, ne obvesti ministrstva o hranjenju arheološke ostaline ali pooblaščenim osebam pristojnega muzeja ne dopusti dokumentiranja arheološke ostaline v nasprotju s 75. členom tega zakona;
10. ne preda celotnega originalnega gradiva arheološke raziskave pristojnemu muzeju v skladu s prvim odstavkom 80. člena tega zakona;
11. izvaja raziskavo v nasprotju s 82. členom tega zakona;
12. pred posegom ne pridobi kulturnovarstvenega soglasja v skladu z 84. členom tega zakona ali izvaja poseg v nasprotju z njim;
13. nestrokovno odstrani arheološko ostalino in ne izvede izravnalnega ukrepa v skladu z 88. členom tega zakona;
14. ni vpisan v razvid trgovcev v skladu s prvim odstavkom 94. člena tega zakona;
15. ne preverja izvora dediščine ali vodi evidence nabave in prodaje ter drugih poslov v skladu z prvim odstavkom 95. člena tega zakona;
16. nima dovoljenja za uvoz oziroma vnos dediščine v skladu s prvim odstavkom 96. člena tega zakona;
17. ob izvozu oziroma iznosu ne predloži dovoljenja v skladu s 97. členom tega zakona;
18. muzejsko gradivo ob prenehanju muzeja, vpisanega v razvid, prenese v nasprotju s 138. členom tega zakona;
19. ne opravi ustreznih ukrepov ali zagotovi ustreznih del na podlagi ukrepa inšpektorja iz 183., 184. ali 185. člena tega zakona;
20. ravna s spomenikom ali nacionalnim bogastvom v nasprotju z ukrepom inšpektorja iz 186. člena tega zakona.

(2) Z globo od 800 do 4.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika in državnega ali občinskega organa, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 400 do 1.200 evrov se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) V primerih iz pete točke prvega odstavka tega člena se lahko izreče stranska sankcija odvzema iskalnika kovin ali drugega tehničnega sredstva skupaj z vso opremo, ki se uporablja za iskanje arheoloških ostalin

195. člen (prekrški javne službe)

- (1) Z globo od 400 do 4.000 evrov se kaznuje za prekršek izvajalec javne službe varstva, če:
1. ne seznaniti pobudnika o zavrnitvi pobude v skladu z drugim odstavkom 22. člena tega zakona,
  2. ne nudi pojasnil, nasvetov in navodil v skladu s 77. členom tega zakona;
  3. ne zagotavlja dostopnosti in odprtosti javne službe muzejev skladno z drugim, tretjim, četrtem ali petim odstavkom 128. člena tega zakona;
  4. ne izpolnjuje zahtev iz uredbe ali pogodbenih obveznosti in v skladu z osmim odstavkom 129. člena oziroma drugim odstavkom 131. člena tega zakona nepravilnosti ne odpravi v določenem roku;
  5. ne sporoči suma o nezakonitem izvoru premične dediščine v skladu s 137. členom tega zakona;
  6. inšpektorju v skladu s 179. členom tega zakona na njegovo zahtevo ne poda strokovnega mnenja;
  7. razmerja s prostovoljcem ne uredi s pogodbo v skladu s 144. členom tega zakona.

(2) Z globo od 200 do 1.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba izvajalca javne službe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Določbe tretje alineje prvega odstavka in drugega odstavka tega člena veljajo tudi za druge muzeje, vpisane v razvid muzejev, in odgovorne osebe teh muzejev.

XX. POGLAVJE PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

196. člen (registrirana dediščina)

(1) Register nepremične dediščine in register nesnovne dediščine, vzpostavljena na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE) (v nadaljnjem besedilu: ZVKD-1), se štejeta za register nepremične dediščine in register nesnovne dediščine po tem zakonu.

(2) Register premične dediščine po tem zakonu se vzpostavi v enem letu od uveljavitve predpisa iz 163. člena tega zakona. Do vzpostavitve registra premične dediščine po tem zakonu se premična dediščina vpisuje v register premične dediščine iz 9. člena ZVKD-1 v skladu s Pravilnikom o registru kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/09).

197. člen (podaljšanje veljavnosti pravnega režima varstva dediščine, vključene v prostorske akte)

(1) Ne glede na določbe 49. člena tega zakona, se pri pripravi prostorskih aktov upošteva varstveni režim ter druga merila in pogoji za izvedbo posegov v prostor tudi za dediščino, ki ne uživa posebnega varstva iz 20. člena in je bila vključena v prikaz stanja prostora občinskega prostorskega načrta ali njegovih sprememb, sprejetih po uveljavitvi ZVKD-1. Če za območje dediščine občinski prostorski načrt po uveljavitvi ZVKD-1 še ni bil sprejet, se upoštevajo varstveni režim ter druga merila in pogoji za izvedbo posegov v prostor za dediščino, ki ne uživa posebnega varstva iz 20. člena in je vključena v strokovne zasnove varstva, ki jih je pripravil zavod za območje obravnave prostorskega akta na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (7/99, 110/02 – ZGO-1, 126/03 – ZVPOPKD in 16/08 – ZVKD-1) (v nadaljnjem besedilu: ZVKD).

(2) Ne glede na določbe 84. in 86. člena tega zakona, je treba kulturnovarstveno soglasje in kulturnovarstvene pogoje pridobiti tudi za poseg v dediščino, ki uživa varstvo v skladu s prejšnjim odstavkom. Zavod izda kulturnovarstveno soglasje oziroma določi kulturnovarstvene pogoje v skladu z varstvenim režimom in drugimi merili in pogoji za izvedbo posegov v prostor iz prostorskega akta.

(3) Dediščina iz prvega odstavka tega člena je del prikaza vrednotenja dediščine v prostoru iz 158. člena tega zakona.

(4) Podaljšanje veljavnosti pravnih režimov varstva dediščine, vključene v prostorske akte velja štiri leta.

198. člen

(varstvene usmeritve za dediščino, vključeno v prostorske akte)

(1) Če za dediščino, ki je vključena v prostorske akte in ni spomenik ali varstveno območje dediščine, ni določeno drugače, se pri posegih, za katere je treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje, upoštevajo naslednje varstvene usmeritve za prostorsko načrtovanje in za izdajanje kulturnovarstvenih soglasij:

- pri posameznih nepremičninah: ohranjajo se njihovi gabariti, zunanjščina, razmerja s sosednjimi nepremičninami in njihova uporaba,
- pri območjih naselbinske dediščine: ohranjajo se morfološka zasnova naselja, javni prostori, ulične fasade, oblika streh, gabariti, meje in silhuete naselja,
- pri območjih kulturne krajine: ohranjajo se vzorci poselitve v pokrajini, razmerja med odprtim prostorom in naselji, tradicionalna raba zemljišč in vzorci parcelacije, značilna vegetacija, prostorske dominante in panoramski pogledi, oblike terena, spominska obeležja, grobišča in pokopališča ter ostanki struktur,
- pri vrtnoarhitekturni dediščini: ohranjajo se zasnova, oblikovani elementi in pritikline in
- pri arheoloških najdiščih: ohranjajo se ostanki struktur, oblika terena in pojavnost (silhueta) najdišč.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se kulturnovarstveno soglasje lahko zavrne samo v primeru, da je poseg v neskladju s tem zakonom ali s prostorskim aktom.

200. člen

(kulturni spomeniki)

(1) Akti o razglasitvi kulturnih spomenikov, ki so bili izdani na podlagi Splošnega zakona o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih redkosti (Uradni list FLRJ, št. 81/46), Zakona o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 23/48), Zakona o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti (Uradni list LRS, št. 22/58), Zakona o varstvu kulturnih spomenikov v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 26/61, in Uradni list SRS, št. 11/65) in vpisi kulturnih spomenikov v registre spomenikov na podlagi teh zakonov ter akti o razglasitvi kulturnih spomenikov na podlagi Zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86, in Uradni list RS, št. 8/90 in 26/92), ZVKD in ZVKD-1 ostanejo v veljavi do izdaje aktov o razglasitvi na podlagi tega zakona.

(2) Nepremični kulturni spomeniki, ki so bili razglašeni na podlagi zakonov iz prejšnjega odstavka, so spomeniki po tem zakonu.

(3) Kulturni spomeniki, razglašeni z Zakonom o regijskem parku Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 57/96) in Zakonom o Kobilarni Lipica (Uradni list RS, št. 53/24), so spomeniki po tem zakonu.

(4) Premični kulturni spomeniki, ki so bili razglašeni na podlagi zakonov iz prvega odstavka, se štejejo za predmet ali zbirko posebnega pomena po tem zakonu.

201. člen

(varstveni režim obstoječih nepremičnih kulturnih spomenikov)

(1) Če je v aktu o razglasitvi nepremičnega kulturnega spomenika, ki je začel veljati pred uveljavitvijo tega zakona, varstveni režim določen na način, iz katerega se ne da razbrati njegovega obsega, velja do uveljavitve aktov o razglasitvi na podlagi tega zakona za posamezne zvrsti nepremičnih kulturnih spomenikov naslednji splošni varstveni režim:

- posamezni spomeniki: varujejo se vse zunanje značilnosti, kot so gabariti, zasnova pročelij, tlorisni razporedi, značilni naravni in umetni materiali ter konstrukcijske značilnosti, ustreza namembnost, značilna pojavnost v prostoru, arheološke plasti in razmerja spomenika in posebej njegovo vplivno območje. Če je kot spomenik zavarovan zgodovinski park ali vrt, se varujejo parkovna ali vrtna zasnova, način zasaditve, oblikovani naravni elementi, objekti in pritikline, namenjeni uporabi in okrasitvi,
- naselbinski spomeniki: varujejo se morfološka zasnova in parcelacija naselja, javni prostori in njihova oprema, ulične fasade in strehe v njihovi materialni pojavnosti in barvni skladnosti, gabariti, meje in silhete naselja,
- arheološka najdišča: varujejo se pred posegi ali rabo, ki dejansko ali potencialno lahko poškodujejo arheološke plasti, spreminjajo arheološki kontekst ali spreminjajo okoljske dejavnike, pomembne za njihovo ohranitev, in
- zavarovana kulturna krajina: varujejo se značilna raba zemljišč, parcelacija, značilna vegetacija, prostorske dominante, odnos med poselitvijo in odprtim prostorom, kraji spomina in značilna topografska imena.

(2) Varstveni režimi iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na nepremične kulturne spomenike znotraj območij, varovanih ali zavarovanih po predpisih s področja ohranjanja narave, se ne upoštevajo, če bi njihovo upoštevanje lahko povzročilo ogrožanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, kar ugotovi organizacija, pristojna za varstvo narave, v naravovarstvenih smernicah.

(3) Akte o razglasitvi iz prvega odstavka tega člena se glede določitve varstvenih režimov uskladi s tem zakonom v roke enega leta od uveljavitve tega zakona.

202. člen

(nadomestilo za stroške hrambe arheološke najdbe ali zbirke)

(1) Oseba, ki je v skladu s prvim odstavkom 135. člena ZVKD-1 obvestila državni ali pooblaščen muzej, da hrani arheološko najdbo ali zbirko arheoloških najdb, za katero je muzej ugotovil, da gre za arheološko najdbo ali zbirko državnega pomena, je upravičena do nadomestila za stroške, ki jih je imela s hrambo arheološke najdbe ali zbirke.

(2) O nadomestilu na predlog osebe iz prvega odstavka odloči ministrstvo.

203. člen

(Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije)

(1) Naloge zavoda opravlja Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, ustanovljen s Sklepom o ustanovitvi Javnega zavoda Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 65/08, 110/03, 54/14 in 83/18).

(2) Sklep iz prejšnjega odstavka se v treh mesecih od uveljavitve tega zakona uskladi s tem zakonom.

204. člen

(obstoječi državni muzeji)

(1) Muzeji, ki so v ZVKD-1 opredeljeni kot državni muzeji, se štejejo za državne muzeje po tem zakonu.

(2) Sklepi o ustanovitvi muzejev iz prejšnjega odstavka se uskladijo s tem zakonom v enem letu od njegove uveljavitve.

205. člen
(ureditev položaja občinskih muzejev in muzejev s pooblastilom)

(1) Muzeji in galerije, ki so pridobili pooblastilo za izvajanje državne javne službe muzejev na podlagi ZVKD-1, se financirajo v skladu z določbami ZVKD-1 do ureditve financiranja na podlagi uredbe.

(2) Pooblastilo za opravljanje državne javne službe muzejev iz 129. člena ZVKD-1 ostane v veljavi do njegovega izteka, vendar ne dlje kot deset let.

206. člen
(razvid muzejev in trgovcev)

(1) Razvid muzejev iz 83. člena ZVKD-1 se šteje za razvid muzejev po tem zakonu.

(2) Razvid trgovcev iz 166. člena tega zakona se vzpostavi v dveh letih od sprejetja tega zakona.

207. člen
(uporaba nacionalnega programa za kulturo)

Do sprejetja strategije po tem zakonu se kot podlaga za potrebe priprave dokumentov razvojnega načrtovanja in določanja politik iz četrtega odstavka 8. člena tega zakona uporablja nacionalni program za kulturo, sprejet na podlagi zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo, če predpisi ne določajo drugače.

208. člen
(dokončanje postopkov)

Postopki za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev in kulturnovarstvenih soglasij, inšpekcijski postopki in drugi postopki, določeni v ZVKD-1, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po določbah ZVKD-1.

209. člen
(izvršilni predpisi)

(1) Minister izda predpise na podlagi tega zakona v enem letu od njegove uveljavitve.

(2) Vlada sprejme uredbo iz 126. člena tega zakona v enem letu od uveljavitve tega zakona.

210. člen
(prenehanje veljavnosti izvršilnih predpisov)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi, ki se uporabljajo do uveljavitve predpisov, izdanih na podlagi tega zakona:

1. Pravilnik o strokovnih izpitih na področju varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 32/18);
2. Pravilnik o pridobivanju nazivov v dejavnostih varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 47/18);
3. Pravilnik o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev (Uradni list RS, št. 47/12);

4. Pravilnik o postopku izdaje dovoljenj za izvoz in iznos predmetov kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 26/11);
5. Pravilnik o konservatorskem načrtu za prenovo (Uradni list RS, št. 76/10);
6. Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS, št. 102/10);
7. Pravilnik o označevanju kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 94/21);
8. Pravilnik o arheoloških raziskavah (Uradni list RS, št. 3/13 in 56/22);
9. Pravilnik o iskanju arheoloških ostalin in uporabi tehničnih sredstev za te namene (Uradni list RS, št. 49/14);
10. Pravilnik o vlaganju in reševanju zahtevkov za financiranje predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna (Uradni list RS, št. 93/14 in 73/16);
11. Pravilnik o konservatorskem načrtu (Uradni list RS, št. 66/09);

(2) Predpisi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo, če niso v nasprotju s tem zakonom.

211. člen **(pravilnik o registru)**

Pravilnik o registru kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/09) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi prvega odstavka 155. člena tega zakona.

212. člen **(uredba o varstvenih območjih dediščine)**

Uredba o varstvenih območjih dediščine (Uradni list RS, št. 69/22) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi tretjega odstavka 29. člena tega zakona.

213. člen **(druge prehodne določbe)**

(1) Enoten prikaz javnega digitalnega gradiva o dediščini se vzpostavi v dveh letih od uveljavitve predpisa iz 155. člena tega zakona.

(2) Muzej uskladi vpise dediščine v inventarni knjigi iz 36. členom tega zakona v enem letu od uveljavitve predpisa iz petega odstavka 36. člena tega zakona.

214. člen **(uskladitev drugih zakonov)**

- (1) V Zakonu o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15) se v:
- osmi alineji prvega odstavka 2. člena, naslovu ter prvem drugem in četrtem odstavku 5. člena, 13. členu in prvi alineji prvega odstavka 58. člena besedilo »kulturni spomenik« nadomesti z besedilom »nacionalno bogastvo« in
  - v prvem odstavku 5. člena in naslovu 13. člena besedilo »kulturnega spomenika« nadomesti z besedilom »nacionalnega bogastva«.

- (2) V Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 30/06 in 51/14) se v:
- 1. členu in naslovu 7. člena besedilo »kulturnega spomenika« nadomesti z besedilom »nacionalnega bogastva« in
  - osmi alineji 2. člena in 7. členu besedilo »kulturni spomenik« nadomesti z besedilom »nacionalno bogastvo«

215. člen

(prenehanje veljavnosti zakona)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati ZVKD-1.

216. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.